

Täysistunto

Keskiviikko 14.10.2020 klo 14.00—18.31

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 18.31.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (14.00—16.19 ja 17.58—18.31) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (16.19—17.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Hallituksen esitys HE 146/2020 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 9.10.2020 Liite 2A

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan, eli viimeistään 13.11.2020.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 13.10.2020 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Mia Laiho Kai Mykkäsen kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta ministeri Krista Kiurulle. Ehdotus on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ennen äänestämistä totean, että äänestys on avoinna 10 minuuttia. Istunnon alussa läsnä olevat edustajat äänestävät ensin. Muita edustajia pyydetään saapumaan täysistuntosaliin takaovesta valtiosalin kautta. Pyydän edustajia poistumaan salista äänestämisen jälkeen täysistuntosalin sivuovista ja välttämään kokoontumista ovien läheisyyteen ja pyörökäytävään. Äänestyksen etenemistä voi seurata myös verkkolähetystenä.

Pyydän myös huomioimaan turvavälit äänestyksen aikana.

Luottamuslause ministeri Krista Kiurulle ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 79, tyhjiä 1; poissa 13 (äänestys 1).

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Eduskunta päätti, että ministeri Krista Kiuru nauttii eduskunnan luottamusta.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa eli viimeistään 13.11.2020.

3. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 49/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseneksi edustaja Merja Kyllösen ja varajäseneksi edustaja Katja Hännisen.

4. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 50/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Mai Kivelän.

5. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 51/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varajäseneksi edustaja Hanna Sarkkisen.

6. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 52/2020 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan varajäseneksi edustaja Veronika Honkasalon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 135/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

Keskustelu

14.13 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että uutena terrorismirikoksena säädetään rangaistavaksi terroristin rahoittaminen.

Enligt förslaget kompletteras straffbestämmelserna om finansiering av terrorism så att finansiering av en terrorist kriminaliseras som ett nytt brott.

Terroristin rahoittamisen rangaistavaksi säätämisellä poistettaisiin vaje, joka lainsäädännössämme on kansainvälisiin velvoitteisiin liittyen eräiden kansainvälisten toimielinten arvioiden mukaan. Asiaan ovat kiinnittäneet huomiota OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastainen toimintaryhmä sekä YK:n turvallisuusneuvoston terrorismin vastainen komitea. Terroristiryhmän rahoittamisen rangaistusasteikkoa muutettaisiin niin, että rikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta. Nykyisin mainitusta rikoksesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kolme vuotta vankeutta.

Värderade talman! Även i övrigt föreslås det att bestämmelserna om brott som gäller finansiering av terrorism ändras så att de bildar en tydligare och mer konsekvent helhet än för närvarande. Detta gäller både finansiering av ett terroristbrott och finansiering av en terroristgrupp. Genom noggrant avgränsad och tydlig reglering kan vi bättre än i dagsläget förhindra brott som begås i terroristiskt syfte.

Arvoisa puhemies! Terrorismirikosten rangaistussäännösten muutoksista johtuvat muutokset ehdotetaan tehtäviksi rikosten estämisessä, selvittämisessä ja paljastamisessa käytettäviä salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin.

Terrorismirikokset ovat yhteiskunnan perustoimintoja sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavia rikoksia, minkä vuoksi on tärkeää huolehtia myös terrorismin rahoittamisrikoksia koskevan sääntelyn kattavuudesta, täsmällisyydestä ja johdonmukaisuudesta. Toisaalta rikostorjunnan tehokkuuden vastapainoksi on huolehdittava siitä, että terrorismirikoksia koskeva lainsäädäntö kunnioittaa perus- ja ihmisoi-keuksia. Nämä näkökohdat ovat tulleet huomioon otetuiksi myös nyt kysymyksessä olevan esityksen valmistelussa.

Terrorismirikoksia koskevat säännökset ovat muutenkin, ja tulevat olemaan, tarkastelun kohteena. Lausuntokierroksella on ollut oikeusministeriön asettaman työryhmän mietintö, jossa ehdotettiin muutoksia terroristiryhmän toimintaan osallistumista koskeviin säännöksiin ja jossa ehdotettiin, että uutena rikoksena säädetään rangaistavaksi terrorismirikoksiin liittyvä julkinen kehottaminen. Lausuntopalautteen arviointi on käynnissä. Sen perusteella ratkaistaan, miten työryhmän ehdotusten kanssa edetään, eli palaamme tämän asian osalta asiaan pian.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Rangaistussäännösten vähittäisen lisäämisen ja muuttamisen myötä on käynyt selväksi, että terrorismirikoksia koskevat säännökset tarvitsevat selkeyttävän kokonaisuudistuksen. Tämä ilmenee mainitun työryhmämietinnön lausuntopalautteesta, ja tämän ovat myös todenneet eduskunnan perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta edellisten lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä. Myös tämän kokonaisuudistuksen käynnistämisen tarve arvioidaan aivan lähiaikoina.

Mahdollinen tuleva kokonaisarviointi ei kuitenkaan saa estää nyt ehdotettavien tarpeellisten ja perusteltujen lainsäädäntömuutosten tekemistä. Kokonaisarviointi ja uuden lainsäädännön voimaan saaminen tulisivat hankkeen käynnistyttyä viemään kohtuullisen pitkän ajan. Terrorismin torjuntaan liittyvän sääntelyn riittävästä kattavuudesta ja toimivuudesta on huolehdittava jo ennen sitäkin. Siksi ajattelen, että on meidän kaikkien intressissä, että tämän vakavan asian osalta tarvittavat yksittäiset lainsäädäntömuutokset tuodaan tänne eduskuntaan vaiheittain, kuten nyt tänään on asia. Huomioon on otettava myös se, että terroristin rahoittamista koskevaa lainsäädäntövajetta on käsitelty jo kahdella Suomea koskevalla arviointikierroksella.

Värderade talman! Den helhetsbedömning som ska göras får inte hindra de nödvändiga och motiverade lagstiftningsförändringar som nu föreslås. Helhetsbedömningen och ikraftträdandet av den nya lagstiftningen kommer att ta en relativt lång tid efter det att projektet har inletts, [Puhemies koputtaa] och redan före det måste vi se till att regleringen är tillräckligt omfattande och fungerande. — Kiitoksia.

14.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terroristitekojen ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi meidän tulee tehdä kaikkemme, koska kyseessä on teko, jonka tarkoituksena on aiheuttaa kuolema tai vakava ruumiinvamma siviilille tai muulle henkilölle, joka ei asiallisesti osallistu konfliktiin. Kiitos tästä valmistelusta.

Minulla on kuitenkin kaksi kysymystä, jotka liittyvät rajat ylittävään rikollisuuteen ja kansainväliseen rikollisuuteen. Onko vireillä mitään sellaista menettelyä, että esimerkiksi tämmöiset Ruanda-oikeudenkäynnin tyypiset kansanmurhaoikeudenkäynnit tulisivat käsitellyiksi kansainvälisessä oikeustuomioistuimessa? Tämäkin tapahtuma ulkomaanmatkoiheen maksoi Suomelle 5,5 miljoonaa euroa, Suomen historian kallein oikeudenkäynti. Näissä on aina tämä näyttöongelma, terrorismirikoksissa, kansanmurhissa, joissa tuomioistuin [Puhemies koputtaa] saattaa joutua matkustamaan. Kysyisin tästä.

Kysyn sitten lisää seuraavassa puheenvuorossa.

14.20 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen on otettava käyttöön Tanskan malli kansalaisuuden perumisessa ulkomailla aseellisen terroristiryhmän tai vastaavan toimintaan osallistuvan kaksoiskansalaisen kohdalla. Keväällä 2019 eduskunta hyväksyi muutoksen, jonka nojalla kaksoiskansalainen voi menettää Suomen kansalaisuuden terroriteosta, mutta laki soveltuisi vain Suomessa tehtyyn rikokseen tietyin ehdoin. Kansalaisuuden perumista koskevaa lainsäädäntöä ei voida soveltaa takautuvasti.

Suomessa oleskeluluvalla ilman kansalaisuutta olleiden osalta tuomion terrorismiin osallistumisesta ulkomailla tulee johtaa karkotukseen ennen paluuta Suomeen. Lakia on muutettava siten, että karkotuspäätös voi koskea myös ulkomailla olevaa henkilöä ilman, että hän palaa käsittelyn ajaksi Suomeen.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa on otettava käyttöön rajamenettely, jossa kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan tarpeen mukaan käsitellä ja ratkaista rajavyöhykkeellä tai sen läheisyydessä päästämättä henkilöä menettelyn aikana maahan. Muutos vaikeuttaa turvapaikkajärjestelmän hyväksi käyttämistä [Puhemies koputtaa] henkilöiden terroristi-
sessa tarkoituksessa maahan soluttautumisen väylänä. — Kiitos.

14.21 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Meri, haluan kiittää hallitusta ja ministeriä siitä, että tässä asiassa on ryhdytty nopeasti toimeen. Terrorismi kaikissa sen muodoissa on yhteiskuntaan turvattomuutta luova ilmiö, ja on tärkeää, että me täällä eduskunnassa myös lähetämme selkeän viestin siitä, että terrorismin rahoittamista tai terrorismitoiminnan harjoittamista ei tule harjoittaa. Nythän tässä myöskin tämä rahoittaminen ja rahoittamisen yritys muuttuvat rangaistavaksi.

Sitten tähän liittyy laajempi paketti tästä koko terrorismilainsäädännön päivittämisestä, ja aivan kuten ministeri sanoi, niin siihen ollaan palaamassa piakkoin. Kysyisin vielä tarkemmin tästä aikataulusta: pyrkiihän hallitus myöskin nopeuttamaan ja priorisoimaan tämän terrorismilainsäädännön päivittämisen omassa työssään?

14.22 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä tuli hyvä kysymys aikataulusta.

Jatkaisin vielä siitä, millä tavalla tätä kokonaisuutta sitten arvioidaan. Niin kuin sanoitte, tätä tehdään vaiheittain, ja se on tietysti tärkeää, mutta vähän tulee välillä mieleen, että tämä on semmoista tilkkutäkkimäistä paikkaamista, jossa kokonaisuutta ei aina pystytä yhteensovittamaan ja arvioimaan, ja silloin ehkä nähdään myös, että sen takia meillä ei ole esimerkiksi tuomittu terrorismirikoksista kauheasti ihmisiä, koska tämä kokonaisuus on hyvin monimutkainen.

Tärkeä lisäys on tietysti, että tämä rahoittaminen saadaan nyt tästä heti, mutta jäsenyys ja ryhmään kuuluminen, julkinen kehottaminen, kuten totesitte, ovat sitten seuraavia vaiheita. Uskon, että tässä asiassa puolueet ovat lähes yksimielisiä ja haluavat nopeasti näitä asioita eteenpäin, koska asiat sen kun vain monimutkaistuvat.

Yksi kysymys myös siitä, pitäisikö terroristien ohella arvioida myös kotimaisia ääriliikkeitä. Ovatko ne rinnastettavissa joissakin tapauksissa jopa terroristijärjestöihin?

14.23 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan oikeastaan tästä. Nimittäin me olemme luoneet tämän terrorismilainsäädännön muistaakseni vuonna 2003, ja maailma on muuttunut hurjasti sen jälkeen mutta sen sijaan lainsäädäntö ei. Ja tämän osalta kokonaisuudistus tähän lainsäädäntöön olisi varmaan tarpeellinen, koska me emme saa esimerkiksi Isis-kalifaatissa loppuun asti olleita ihmisiä täällä syytettyä, puhumattakaan tuomiolle saamisesta.

Pidän tätä lainsäädäntöä sinänsä hyvänä, mutta kun tässä lähdetään terroristien ja terroristiryhmän rahoittamisesta mutta samaan aikaan sanotaan, että me emme tiedä, millä tavalla voi kuulua terrorismiryhmään — niin kuin näistä työryhmän raporteistakin sieltä lausunnoista tuli ilmi — niin ihmettelen hiukan, ettei vain käy niin, että tämä jää lain kuolleeksi kirjaimeksi.

Ja sitten toinen asia on se, että kun tästä on jätetty ulos muun muassa Kelan rahat, eli niiden [Puhemies koputtaa] osalta ei voida katsoa tätä rahoittamista, niin olisin kysynyt, [Puhemies koputtaa] miten tätä valvontaa aiotaan tiivistää.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

14.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, tämä on hyödyllinen ja tarpeellinen lakiesitys, mutta kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, täällä eduskunnassa halutaan kiirehtiä myös seuraavia askeleita, jotta meidän lainsäädäntö terrorististen tekojen osalta olisi riittävän kattava.

Itse kiinnitän huomiota samaan, mihin edustaja Kilpi täällä aikaisemmin: miksi ei anneta esitystä siitä, että jos kaksoiskansalainen syyllistyy ulkomailla terroritekoon, niin häneltä voitaisiin ottaa Suomen kansalaisuus pois ilman, että hänen tarvitsee tulla takaisin Suomeen? Ja sama kysymys oikeastaan sellaisten ulkomaan kansalaisten kohdalla, joilla on oleskelulupa Suomessa: voitaisiinko oleskelulupa ottaa pois, jos maailmalla tekee terroritekoja ilman, että asianomainen henkilö välillä tulee Suomeen?

14.26 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa näyttää olevan vahva yksimielisyys siitä, että hallitus on edennyt tässä oikealla tavalla.

Terrori kaikissa muodoissaan on tietysti rangaistavaa ja tuomittavaa mitä suurimmissa määrin, ja tässä on nyt otettu selkeitä askeleita tämän rahoittamisen kitkemiseksi ja sen ja ylipäättään terrorismin harjoittamisen rangaistavaksi tekemiseksi. Tämä on tärkeää, ja myöskin on tärkeää se, minkä ministeri sanoi, että tätä pyritään päivittämään ja joudutetaan sitä prosessia. Se kaikki on arvokasta.

Ehkä mielenkiintoista on kuitenkin miettiä sanaa ”terrori” sinänsä, koska se on nyt tullut tämmöiseen yleiseen käyttöön. Liian monissa tilanteissa me myöskin leimaamme terroristeiksi, kunhan on joku vastustaja tietyssä tilanteessa. En puhu Suomesta vaan tästä kansainvälisestä ilmiöstä. Tähän tarkkuutta. Terrorismi tietysti tarkoittaa aidosti pelolla ja kauhulla hallitsemista. Eli syyllistytään johonkin järkyttävään tekoon, jolla yritetään saada se poliittinen tilanne tavalla tai toisella hallintaan. Se on tavallaan se lähtökohta siinä.

Mutta teot ovat mitä tuomittavimpia, ja on hienoa, että Suomen hallitus on nyt tässä muodossa tehnyt meille esityksen, jonka voimme [Puhemies koputtaa] yksimielisesti täällä hyväksyä.

14.27 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on todellakin tervetullut askel oikeaan suuntaan, mutta itsekin odotan tätä kokonaisuudistusta ja toivon, että ministeri vielä tarkemmin kertoisi aikataulusta, että milloin eduskunta pääsee sitten näitä seuraavia askeleita käsittelemään.

Ongelmana näissä terrorismirikoksissa on näytön saaminen. Me olemme nähneet näitä oikeudenkäyntejä, joissa on ollut todella vaikea pystyä todistamaan sitä, että henkilö on näihin rikoksiin, vakaviinkin syytöksiin, syyllistynyt. Vaikkapa Isis-kalifaatissa toimineet miehet ja naiset täällä Suomessa: tiedämme, että vaikka he olisivat juuri vaikkapa näihin rahoitusrikoksiin syyllistyneet, se näytön saaminen on vaikeaa. Tämä julkinen kehottaminen, joka on ollut juuri näiden Isis-naisten toimintaa esimerkiksi Facebookissa [Puhemies koputtaa] ja kutsuvana toimintana, todellakin täytyisi myös saada [Puhemies koputtaa] kriminalisoiduksi.

14.28 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismia torjutaan tietenkin pääasiassa kansainvälisellä yhteistyöllä, mutta on tärkeää saattaa myös tämä meidän lainsäädäntö vastaamaan niitä tarpeita, mitä tältä osin on, ja hyvä, että tässä on edetty ja on edetty tarkkarajaisesti ja hyvin. Haluaisin kysyä asiaan liittyen siitä, että samalla kun tosiaan täällä eduskunnassa teemme budjettia, niin järjestöillähän on tärkeä roo-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

li, kun puhutaan terrorismin ennaltaehkäisystä eli ihmisten saamisesta irti näistä terroristijärjestöistä tai väkivaltaisista ääriliikkeistä ennen kuin he tekevät jotain terrorismitekoja. Viime hallituskaudella niin sanotun exit-toiminnan rahoitusta leikattiin, mutta hallitus on nyt lisännyt tähän rahoitusta. Kysynkin ministeriltä: Onko tämä rahoitus nyt oikealla tasolla? Saahan jokainen ihminen, joka haluaa irtaantua ääriliikkeestä täällä Suomessa, siihen tarvittavan avun?

14.30 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esityksestä. Tosiaan olin kaksi aikaisempaa kautta lakivaliokunnassa, ja koko ajanhan me paikkasimme tätä terrorismilainsäädäntöä. Kokonaisuudistus on todella tervetullut. Tämä on samanlainen tilkkutäkki kuin seksuaalirikoslainsäädäntö, joka nyt kanssa onneksi uudistetaan. Tässä hallituksen esityksessä on ihan hyvää: Nämä sanktiot ovat tarpeeksi isoja. Salaisia pakkokeinoja pystytään käyttämään loistavasti, samoin tiedonhankintaa, koska nehan ovat ne ratkaisevat, että ylipäätään saadaan kärkeille joku näistä asioista ja kärjilläkin nyt sitten, jos asia sinne saadaan, tuomio tulee hyvin.

Haluaisin nyt nostaa esille järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, koska terrorismi ja järjestäytynyt rikollisuus monasti kulkevat käsi kädessä. Pyydän, arvoisa ministeri, että huomioitte — vaikka hallitusohjelmassa ei ole mainittu sanallakaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa — että te pidätte sitä esillä, koska sillä myös estetään terroristisia tekoja. Se on aivan selvä juttu. Ja nyt haluaisin kysyä, kuten täällä monet muut kysyivät: Rikoslaki- ja pakkokeinolakimuuttamiset ovat nyt ihan ok, mutta miten tämä muu lainsäädäntö, [Puhemies koputtaa] niin kuin edustaja Zyskowicz nosti esille, kaksoiskansalaisuus, turvapaikanhakijat? Mitä niille tehdään?

14.31 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin perusteltua, että Suomi selventää ja täydentää terrorismirikossäännöksiä kansainvälisten suositusten mukaisesti. FATF on kiinnittänyt huomiota useamman kerran Suomen terrorismilainsäädäntöön, ja vaikka sitä on muutettu, niin edelleen Suomea on vähän suomittu niistä pelisäännöistä. Meidän rikoslainsäädäntömme ei ole valmis. Se on selvää, että se vaatii kehittämistä, selventämistä, ja siitä tulee tehdä entistä ennustettavampaa. Oikeusvaltiossa rikossäännösten tulee olla rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaisia eli tarkkarajaisia, ja teoista seuraavat tuomiot ovat sitä kautta ennakoitavia ja rangaistusasteikot vastaavat rikosten rangaistusarvoa.

Mutta nyt on vähän sellainen jännä ajatus pesiytynyt tähän meidän järjestelmään, että se uhka tulee ulkoa, ja meillä on malliesimerkkejä kyllä siitä, että uhka tulee myöskin eurooppalaisten perheiden sisältä: Norjan ikävä esimerkki vuosia taaksepäin, ja kyllähän tältä keisältä on [Puhemies koputtaa] herättävä esimerkki myös kotimaasta politiikkoon kohdentuneesta uhasta. — Kiitos.

14.32 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismilainsäädäntöön tehtävät tiukennukset ovat erityisen tarpeellisia, kun otetaan huomioon viimeisten vuosien aikana muuttuneet olosuhteet. Suomi muun Euroopan mukana kohtaa kohonneen terrorismin uhan. Tähän on vahvasti vaikuttanut Eurooppaan suuntautunut laajamittainen humanitaarinen maahanmuutto, joka on tuonut mukanaan vaarallista uskontoon pohjautuvaa ääriajattelua.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Viranomaisten tulee olla perillä radikalisoitumisvaarassa olevista henkilöistä ja kohdistaa valvontaa esimerkiksi sellaisiin moskeijoihin, joiden tiedetään tukevan radikalisoitumista. Haluaisin nostaa esiin, että myös supon rahoitusta tulee vahvistaa, sillä tällä on seurannassaan jo yli 390 radikalisoitunutta ihmistä, ja jokainen ymmärtää, että nykyisillä resursseilla tämä ei tule olemaan riittävän kattavaa. — Kiitos.

14.33 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terroristinen toiminta lähtee siitä ajatuksesta, että väkivaltaan sisällytetään joku viesti, ja tähän määritelmään mahtuu hyvin monenlaista toimintaa, sekä kotoperäistä että kansainvälistä.

Tähän lainsäädäntöön liittyy kaksi olennaista asiaa: Minun mielestäni ensimmäinen on se, että tällaiselta toiminnalta ei voi lähteä Suomessa heikommalla lainsäädännöllä suojautumaan verrattuna esimerkiksi Pohjoismaihin tai muihin maihin. Eli tällä esityksellä tuodaan se taso sillä tavalla korkeaksi, että tänne ei voi tulla piiloon ja suunnittelemaan asioita. Ja sitten toinen asia, joka tähän liittyy, on se, että nyt meillä on mahdollisuuksia katsoa näitä alustoja pitkällä tähtäimellä niin, että kaikelle toiminnalle, joka johtaa lopulta terroristiseen tekoon — eli väkivaltaiseen tekoon, johon on sisällytetty viesti — pystytään nyt tekemään asioita, ja tämä on askel [Puhemies koputtaa] oikeaan suuntaan. Kiitos siitä.

14.34 Hanna Huttunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, ja muutamaan niistä kiinnitän huomiota.

Ensimmäisenä jaan huolen tästä tilkkutäkkimäisyydestä. Niin kuin monessa muussakin lainsäädännössä, nyt olisi tärkeää katsoa sitä kokonaisuutta, ja täällä puhuttiinkin jo — henkilöt, jotka ovat lakivaliokunnassa useamman vuoden olleet — että koko ajan on mentu parempaan suuntaan, ja toivon, että myös meidän kaudella saataisiin sitten tätä asiaa vietä eteenpäin.

Täällä kuultiinkin jo tästä oikeusministeriön asettamasta työryhmästä, joka teki hyvää työtä, mutta huoleni on siinä, että työryhmä ei esittänyt rangaistavaksi terroristiryhmän jäsenyyttä tai ryhmään kuulumista, ja mielestäni tämä ongelma tuli hyvin esille nyt tässä Isis-aitien kohdalla, mistä julkisuudessa käytiin keskustelua, ja voisi sanoa, että varmaan siinä kohti ainakin olisi petraamista tässä lainsäädännössä.

Sen lisäksi mielestäni tulevaisuudessa pitäisi pohtia tarkemmin myös terroristisen järjestön määritelmää, että miten ne voidaan selkeämmin määrittää — ymmärrän, että tämäkin on haastavaa — ja myös kotimaiset terroristijärjestöt. Meillä on myös aivan kotikutoisestikin ongelmia täällä Suomessa, ja myös näihin [Puhemies koputtaa] täytyisi puuttua tehokkaammin.

14.35 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttaminen on tärkeätä, ja tässä on hyviä puheenvuoroja kuultu siitä, kuinka paljon tätä kokonaisuutta pitäisi kuitenkin laajentaa, ettei olla tällaista tilkkutäkkiä tekemässä.

Tässä yhteydessä haluan nostaa esille myös sen havainnon, että kun me myönnämme kehitysapurahoja, niin meidän täytyisi myös varmistaa se, että ne päätyvät aidosti sellaiseen toimintaan, että ne hyödyttävät kansalaisia eivätkä varsinkaan päädy terroristisiin toimenpiteisiin. Esimerkiksi näitä vuonna 2008 perustettuja, Veikkauksen kautta palestiinalaishallinnolle meneviä varoja on mennyt kaiken kaikkiaan 2,7 miljardia euroa, siis EU:n ja sen jäsenvaltioiden maksamia rahoja, ja sielläkin on havaittu, että kun niitä rahoja on pää-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tynyt joillekin järjestöille, niin ne ovat kuitenkin rahoittaneet näillä esimerkiksi omaa terrorismiin tarkoitettua toimintaa. EU on puuttunutkin tähän, ja joillekin järjestöille ei myönnetä rahoituksia toistaiseksi. Mutta huolestuttaa myös se, että näillä rahoilla maksetaan näille marttyyreille ja heidän perheilleen näitä verorahakorvauksia. [Puhemies koputtaa] Niitä on useita tuhansia perheitä, joille myös suomalaisten veronmaksajien [Puhemies koputtaa] rahoja tämän palestiinalaishallinnon kautta päätyy, ja meidän täytyisi tällainenkin [Puhemies koputtaa] keskustelu käydä, mihin me haluamme [Puhemies: Aika!] meidän ramme osoitettavan.

14.37 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Tack till regeringen och minister Henriksson för den goda presentationen och förslaget som är mycket välkommet, och som betyder att straffbestämmelserna om finansiering av terrorism kompletteras så att finansiering av en terrorist kriminaliseras som ett nytt brott. Det föreslås bli straffbart att finansiera personer som gör sig skyldiga till brott som begåtts i terroristiskt syfte eller som medverkat i sådana.

Det föreskrivna straffet föreslås vara fängelse i minst fyra månader och högst sex år. Straffskalan för finansiering av terroristgrupp föreslås också skärpas. Straffbestämmelserna om finansiering av terroristgrupp föreslås bli ändrade så att skrivsättet för rekvisitet motsvarar skrivsättet i straffbestämmelserna om finansiering av terrorism.

Ändringarna har sin bakgrund i internationella organs bedömningar och Finlands terroristlagstiftning och i FN:s säkerhetsråds resolutioner. Förslaget är välkommet, det är befoget och det är helt i enlighet med internationella organs rekommendationer. Det är bra att vi till den delen uppdaterar lagstiftningen. — Tack för det.

14.39 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismi ei ole mikään uusi ilmiö, mutta aivan varmasti vuoden 2001 kaksoistorni-iskun jälkeen se saavutti uuden kansainvälisen tason, ja meidänkin lainsäädäntömmme on tehty vähän sen jälkeen. Täällä on nyt laajaa kannatusta tälle ehdotetulle laille, ja myös itse olen tietenkin aivan samaa mieltä. Tulee olemaan vaativaa olla hyvin tarkkarajainen tässä asiassa, ja senkin jälkeen, kun on lait säädetty, niin kun joudumme niihin tilanteisiin tuomioistuimissa, joissa sitten mahdollisia tuomioita tullaan antamaan, tarkkarajaisuus ja näyttö ja nämä asiat tulevat varmaan olemaan hyvin vaativia.

Haluaisin tässä ihan lopuksi lähinnä symbolisella tasolla sanoa, että kun Britannian aikaisempi pääministeri Tony Blair oli aikanaan varjohallituksen sisäministeri, hän lanseerasi erittäin hyvän ajatuksen: ”we are tough on crimes but tough on the causes of the crimes too” eli ’olemme jämäköitä suhteessa rikoksiin mutta jämäköitä [Puhemies koputtaa] myös suhteessa rikosten syihin’.

14.40 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka tämän esityksen taustalla on tosiaankin OECD:n arviot ja huomiot Suomen terrorismilainsäädännöstä ja toisaalta YK:n päätöslauselmat, niin kuulun kyllä siihen kollegojen joukkoon, joka ajattelee, että tässä tämän kokonaisuudistuksen kiirehtiminen olisi äärimmäisen tärkeää. Ajattelen nyt näin, että kun tässä yhteydessä meillä ei tämä jäsenyys ja ryhmään kuuluminen ole kriminalisoitu, eikä myöskään tämä kehottaminen, niin me tulemme sitten vaikeaan tilanteeseen sen osoittamisessa, miten tämä rahoittaminen liittyy siihen terroristiseen rikokseen, koska täällä lukee, että antajalla tai kerääjällä, siis tämän rahoituksen an-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tajalla tai kerääjällä, täytyy olla tietty tarkoitus tai tietoisuus. Kyllä tästä sen näytön osoittaminen, että tällainen tietoisuus on ollut olemassa, on äärimmäisen vaikeaa silloin, jos ei ole kriminalisoitua se itse ryhmään kuulumisen. Tämä johtaa just siihen, että kun on erilaisia niin sanottuja avustavia tehtäviä, niin miten määritellään sitten, onko esimerkiksi [Puhemies koputtaa] rahan lähettäminen näille ihmisille terroristisen toiminnan rahoittamista, [Puhemies koputtaa] kun emme ole pystyneet osoittamaan sitä jäsenyyttä siinä terroristiryhmässä.

14.42 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvää keskustelua, jossa tuntuu vallitsevan laaja yhteisymmärrys. Minäkin kiirehdin tässä ministeriötä vielä laajempaan kokonaisuudistukseen.

Kokoomus teki useita ehdotuksia terrorismin ehkäisemiseksi ja myös tähän, että tällaisiin tapauksiin, kuten rahoittamiseen, päästäisiin tarkemmin käsiksi.

Edustaja Huttunen piti hyvän puheenvuoron tästä terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisoinnista. Se ei ole yksinkertainen kysymys, mutta uskon, että jos siihen laaja-alaisesti tahtoa eduskunnasta löytyy, niin kuin vaikuttaa, niin sitä voitaisiin myös ministeriön toimesta edistää.

Voitteko, oikeusministeri Henriksson, kertoa, onko tätä aiottu nyt tuoda lainsäädäntöön, kriminalisoida terrorismijärjestöön kuulumisen?

14.42 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen rikoslainsäädännössä on selkeä puute terrorismin rahoittamisen ja rangaistavuuden suhteen. Kyse ei ole nyt pelkästään siitä, että Suomi jatkossa noudattaisi kansainvälisiä velvoitteita, joihin toki Suomi on saanut kehoituksia, vaan ennen kaikkea kyse on siitä, että varmistetaan ihmisten henkeen, terveyteen ja turvallisuuteen hyvin vakavasti kohdistuvan rikollisuuden torjuminen. On ihan selvää, että tästä asiasta täällä yksimielisyys vallitsee.

Esitys on siis tärkeä, ja ykkösasiana tulee olla kansalaisten turvallisuus. Rangaistusasteikkojen tulee olla teon rangaistusarvoa vastaavia. Kuten täällä on jo useissa puheenvuoroissa kuultu, on kyseessä haastava ja hankala, monimutkainen kokonaisuus, jonka myös ministeri puheenvuorossaan hyvin kertoi. Nyt kun tehdään uudistuksia lainsäädäntöön, niin kysyisin ministeriltä: onhan huomioitu, että myös viranomaisresurssit riittävät lainsäädännön muutoksiin käytännön tasolla?

14.44 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä, joka on hyvin tärkeä. Terrorismin rahoittaminen on kitkettävä nykyistä tiukemmin. Tarvitaan tosiaan kiireesti perusteellisempi kokonaisuudistus terrorismin torjuntaan. Käytännössä Suomi on monia muita Euroopan maita leppsumpi, mitä tulee lainsäädännön kattavuuteen ja tiukkuuteen.

Teimme edustaja Kauman kanssa viime joulukuussa lakialoitteen terroristijärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista, ja oikeusministeriön työryhmän esityksessä sittemmin osallistumisen kriminalisointi esitettiin erittäin suppeana. Tämän esityksen mukaan vain rikollisen toiminnan olennaisen tehtävän hoitaminen olisi rangaistavaa.

Aikooko hallitus edistää työryhmän esitystä kattavampaa tapaa kriminalisoida terroristiryhmän toimintaan osallistuminen? Suppeassa kriminalisoinnissa on riski, että ne näyttöongelmat jäävät, jotka nykyisinkin ovat ongelmana. Ja oletteko selvittäneet vaihtoehtoa,

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

että kriminalisointi tehdään [Puhemies koputtaa] listaamalla ne järjestöt, joiden toimintaan osallistuminen on rangaistavaa?

14.45 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erittäin tärkeää, että tämä lakiesitys saadaan äkkiä läpi. Meillä viime vaalikauden lopulla saatiin maassa voimaan nämä tiedustelulait, jotka antavat viranomaisille aivan erinomaisen työvälineen tutkia muun muassa terroristisen toiminnan suunnittelua. Tietoverkoissahan liikkuu kaikenlaista tietoa, ja nyt meidän viranomaiset pystyvät siellä olemaan tutkimassa niitä tietoja, mitä maassa tapahtuu ja lähetetäänkö ulkomaisille järjestöille tietoa.

Mutta yhtä tärkeää nyt, kun ollaan myöskin rahoitusta kriminalisoimassa, on se, miten sitten toimii yhteistyö. Kun tässä nähdäkseni ydintehtävässä ovat pankit, rahalaitokset, millainen yhteistyö viranomaisilla ja pankeilla on? Totta kai meillä on ihan toimivat järjestelmät sinnekin päin, mutta toimiiko tämä pankkien ja viranomaisten välinen yhteistyö, niin että saadaan ne rahavirrat kiinni? Nimittäin jos niitä rahavirtoja ei saada kiinni, niin rahaliikenne jatkuu. Rahaliikenne jatkuu, ja kukaan ei välitä sitten mitään. Rahaliikenteen pysäyttäminen lienee se tärkein. Toimiiko tämä yhteistyö?

14.46 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismin uhka Suomessa on suojelupoliisin arvion mukaan kohonnut ollen tasolla 2/4. Se on pysynyt siinä pari vuotta. Terrorismin tilannekuva ja toimintakenttä ovat muuttuneet sekä Suomessa että kansainvälisesti. Konfliktialuematkailu on voimistanut sekä verkostoitumista että kykyä ja valmiutta väkivaltaan, ja on tärkeää, että terrorismilainsäädäntöä näin myös tarkastellaan ja tiukennetaan — kiitos siitä.

Joitakin huomioita kuitenkin tästä lakiesityksestä.

Täällä on noussutkin esille jo terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointi, joka jää tästä esityksestä uupumaan. Se olisi todella tärkeä saada siihen vielä liitettyä mukaan, samoin kuin se, että Suomessa oleskeluvalla ilman kansalaisuutta olleiden osalta tuomion terrorismiin osallistumisesta ulkomailla tulisi johtaa karkotukseen jo ennen paluuta Suomeen.

14.47 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorismissa on kysymys ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta ja yhteiskunnan toimintaa vakavasti uhkaavasta rikollisuudesta, ja sen torjuminen on erittäin tärkeää. Tehokkaaseen torjuntaan tarvitsemme päivityksiä meidän lainsäädäntöömme, kuten täällä on edellisissä puheenvuoroissa todettu.

Kuten ministerikin totesi avauspuheenvuorossaan, niin tarvitaan kokonaisuudistus. Se on nyt käynnissä ja tulee sitten käsittelyyn aikanaan. Olisin itsekin, kuten moni täällä kysyi, kysynyt tästä aikataulusta, mutta mielestäni on erittäin hyvä, että viipymättä saamme kuitenkin käsittelyyn myös tällaisia pienempiä parannuksia, jotta tätä ilmiötä pystytään tehokkaasti torjumaan jo tässä vaiheessa. Lisäksi on tärkeää muistaa, että Suomi on oikeusvaltio ja myös terrorismin torjunnan lainsäädäntö täytyy tehdä tätä oikeusvaltioperiaatetta noudattaen, mikä hyvin tässä hallituksen esityksessä mielestäni toteutuukin.

Keskeistä on myös riittävän selkeä ja yksiselitteinen määritelmä terroristiselle toiminnalle, mitä edustaja Kiljunenkin täällä puheenvuorossaan peräänkuulutti. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Olisinkin kysynyt vielä siitä, kuinka hyvin ministerin mielestä [Puhemies koputtaa] kansainvälisesti vertailtuna Suomen lainsäädäntö nyt tällä hetkellä terrorismia torjuu.

14.48 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten moni edustaja on täällä todennut, myös Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi viime aikoina, ja sen vuoksi käsittelemme tänään yhtä lainsäädäntöä, jolla terrorismia pyritään torjumaan. Valitettavasti myöskään Suomi ei ole välttynyt terroristiselta väkivallalta: vuonna 2017 Turussa kyse oli Suomen ensimmäisestä tällaisessa tarkoituksessa tehdystä rikoksesta.

Tässä laissa kuitenkin on kysymys terrorismin rahoituksesta. Edustaja al-Tae nosti esille hyvin sen, miten meidän lainsäädäntömme tulee suhteutua muihin Pohjoismaihin, jotta rikoksenteijät eivät sitten etsisi porsaanreikiä eri maiden lainsäädännöistä. Olisin vielä kysynyt ministeri Henrikssonilta: miten te oikeusministerinä katsotte, millä tolalla kokonaisuus on nyt meidän lainsäädännössämme, ja mitkä ovat ne seuraavat askeleet, joita meidän on tehtävä?

14.49 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tulee tarpeeseen ja on todellakin kannatettava. Monista puheenvuoroista on käynyt siis jo ilmi se, että muitakin lainsäädännöllisiä toimenpiteitä vielä tarvitaan ja pikaisesti. Muutamissa puheenvuoroissa on nostettu esiin jo Pohjoismaat, kuten edustaja Salosen puheenvuorossa äsken, ja kysyisin nimenomaan yhteistyöstä Pohjoismaiden kanssa. Ruotsalaisen maanpuolustuskorkeakoulun terrorismitutkija Magnus Ranstorp on ehdottanut Pohjoismaiden terrorismia koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamista. Lainsäädännön yhdenmukaistaminen antaisi selkeän signaalin pohjoismaisesta oikeuskäsityksestä. Kysyisin: miten paljon tällaista koordinoitua on tehty?

14.50 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorismin vastustaminen ja lainsäädännön tiukentaminen esimerkiksi hallituksen tässä esittämällä tavalla ovat tietenkin kannatettavia asioita, mutta herää kysymys, miksi tässä ollaan taas takamatkalla. Miksi toteutamme joitain kansainvälisiä suosituksia emmekä ole hoitaneet tätä asiaa kuntoon jo omasta takaa Suomessa?

Suomen ei missään suhteessa pitäisi olla ainakaan verrokkimaitamme löyhempi lainsäädännössä terrorismin suhteen. Suomi ei saa houkutella tänne terroristeja minkälaiseen turvasatamaan. Nyt ollaan vasta aivan alkuvaiheessa, kun puhutaan laeista, ja tilanne tuntuu olevan käytännössä Suomessa hyvin huono sen suhteen, että meillä ei saada syytettyä eikä tuomittua rikollisia niilläkään laeilla, mitä me saamme säädettyä. Muut maat kuitenkin saavat nämä näyttöasiat hoitumaan. Mitä ne muut maat tekivät eri tavalla kuin Suomi? Pitäisikö meidän ottaa heistä oppia?

Kannatan myös näitä aiemmin keskustelussa mainittuja terroristisessa tarkoituksessa oleskelun kriminalisointia ja kansalaisuuden tai oleskeluluvan menettämistä seuraamuksena terroristisesta toiminnasta. Nämäkin ovat sellaisia asioita, joiden olisi pitänyt olla jo ai-koja sitten voimassa.

14.51 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kä-sillä oleva lakiesitys on tarpeen, sillä terrorismirikokset ovat todellakin yhteiskunnan pe-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

rustoimintoja sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti vaarantavia rikoksia.

Tulevaisuudessa on syytä pohtia tarkemmin myös terroristisen järjestön määritelmää suomalaisessa lainsäädännössä, vaikka yksiselitteisten rajausten vetäminen on haastavaa. Kysynkin edustaja Ovaskan ja edustaja Huttusen tavoin vastuuministeriltä: olisiko mahdollista selvittää kotimaisten ääriliikkeiden toimintaa ja sitä, täyttävätkö ne mahdollisesti terroristijärjestön tunnusmerkit?

14.52 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu, ja lakien on pysyttävä ajan tasalla, niin kuin täällä on useassa puheenvuorossa kerrottukin. Tämä on yksi hyvä esimerkki siitä, että lainsäädäntö on erittäin monimutkainen kokonaisuus ja kilpajuoksu lain ja todellisuuden välillä on ikuinen. Kokoomuskin täällä vaatii terroristijärjestöön kuulumisen kriminalisointia, ja se on äärimmäisen tärkeää, mutta ehkä muistatte, kun teilläkin oikeusministeri ja sisäministeri ovat olleet, että sen lain säätäminen ei ole kovinkaan yksinkertaista.

Terrorismin rahoittamista koskevan lainsäädännön muuttamisessa ei siis ole kyse pelkästään kansainvälisten velvoitteiden toteuttamisesta, vaan on kyse ihmisten hengestä, terveydestä ja turvallisuudesta. On huomioitava ja erittäin tärkeää, että säännökset ovat selkeitä ja että rangaistusasteikko on riittävä ja hyväksyttävä. Tietosuoja ja tietojenvaihto ovat kuitenkin monessa kohtaa tulleet haasteeksi. Mikä on mahdollisesti tämän hetken tilanne siinä, [Puhemies koputtaa] saammeko riittävästi tietoja vaihdettua EU:n ja Pohjoismaitten kesken?

14.53 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä moni on jo sanonut, niin tietysti tarpeellinen hanke mutta ei tule ratkaisemaan varsinaisesti niitä perusongelmia, joita meillä on. Tiedetään, että Suomeen on tuotu niin sanottuja Isis-naisia ja heidän lapsiaan al-Holin leiriltä ja supo on yksiselitteisesti sitä mieltä, että nämä muodostavat Suomelle selvän turvallisuusuhan. Kuitenkin me tiedämme, että näiden asioiden ja sen selvittäminen, mitä nämä naiset ovat viime vuosina tehneet, on käytännössä mahdotonta. Me emme koskaan tule saamaan selville, ovatko he vain tehneet miehilleen ruokaa ja toimineet synnyttäjinä vai ovatko he osallistuneet muuhunkin toimintaan. Kansainvälinen tutkimuskirjallisuus kertoo, että naisten rooli jihadismissa ja Isiksen toiminnassa on ollut merkittävä. Käytännössä meillä ei ole minkäänlaisia keinoja selvittää, mitä yksittäiset naiset ovat Syyriassa tai lähialueilla tehneet.

Puhemies Anu Vehviläinen: Otamme tässä debatissa vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri.

14.55 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva lakimuutos on toki tärkeä, mutta itsekin peräänkuulutan terrorismin torjuntaan kokonaisuudistusta. Kiinnitän huomiota muun muassa siihen, että nyt on valmisteilla myöskin laki, jossa ilmeisesti hallituksen asettama työryhmä esittää, että vain rikollisen toiminnan olennaisen tehtävän hoitaminen terroristijärjestön piirissä halutaan rangaistavaksi. Herää kysymys, mitä on olennainen. Mitkä ne normihommat terroristijärjestön piirissä sitten ovat, jotka ovat hyväksyttäviä?

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Edustaja Pelkonen nosti esiin sen tärkeyden, että Pohjoismaiden tulisi tehdä yhteistyötä näissä asioissa. Terroristijärjestön toimintaan osallistuminen ja kuuluminen on jo krimina-lisoitu muun muassa Norjassa ja Tanskassa, samoin Ranskassa ja Kanadassa.

Arvoisa puhemies! Kysyisin nyt ministeriltä: millaisin toimin Suomi aikoo yhdenmu-kaistaa terrorismilainsäädäntöä meidän kanssamme ikään kuin samanlaisessa arvoyhtei-sössä olevien maiden kanssa?

14.56 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakivaliokunnan pu-heenjohtajana lupaan, että tämä käsitellään hyvin, niin kuin kaikki valiokunnan asiat.

Mutta vielä palaan tähän alkuperäiseen kysymykseeni, tarkennan sitä. Elikkä kuten esi-merkiksi edustaja Purra tuossa totesi näyttöongelmista rajat ylittävissä terrorismirikoksis-sa, kansanmurhissa ja tämäntyyppisissä rikoksissa, suomalaiset viranomaiset joutuvat usein matkustamaan, ja tämä on ongelma ja myös resurssiongelma. Niin kuin sanoin, Ruandan oikeudenkäynti maksoi silloin veronmaksajille 5,5 miljoonaa.

Toinen kysymys on nämä niin sanotut koppikorvaukset. Tässä olivat jokin aika sitten irakilaiskaksoset syytettyinä joukkomurhasta, ja he saivat sitten koppikorvauksia yli nor-maalin, moninkertaisesti. Kumpikin sai yli 200 000, elikkä Hyvinkäällä sillä saa omakoti-talon. Olisin kysynyt ministeriltä liittyen tähän koko vyyhteen: Mitä tämä maksaa veron-maksajille, näyttöongelmat, se että joudutaan ottamaan usein kiinni tämäntyyppisissä ri-koksissa, ja sitten tulee koppikorvauksia? Onko tätä mietitty, [Puhemies koputtaa] mitä tämä maksaa ja miten tähän vastataan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 5 minuuttia.

14.57 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Ensinnäkin kiitos oikein hyvästä keskustelusta ja siitä, että tämä asia, joka on varsin tär-keä, kiinnostaa, ja kiitos myös siitä, että tämä esitys, joka nyt on täällä käsiteltävänä, saa laajan tuen. Tästä itse esityksestä taitaa olla yksimielisyys, että se on hyvä. Nyt tavallaan halutaan tietää, mitä tämän jälkeen tapahtuu.

Muutama vastaus.

Tässä ensin edustaja Meri kysyi näistä kansainvälisen oikeuden mahdollisuuksista. Nyt-hän tilanne on se, että kansainväliset oikeudenkäynnit ovat tosi vaikea asia. Suomihan ei voi yksipuolisesti määrätä mitään, vaan sen on aina tapahduttava kansainvälisen yhteisön yhteistyön nojalla, ja se menee sitten ulkoministeriön puolelle, mutta kyllähän se on niin, että Suomen ulkoministeriö on näitä asioita pitänyt yllä silloin, kun on ollut mahdollisuus, ja näitä ajatuksia on pidetty esillä. Ratkaisua ei valitettavasti ole löydetty.

Sitten nämä kysymykset, mitä tulee karkottamiseen ja kansalaisuuskysymyksiin, ovat sisäministeriössä ministeri Ohisalon alaisuudessa.

Mitä tulee Kelan rahoihin tämän hallituksen esityksen osalta, niin tässähän nyt ei mää-ritellä sitä, mistä se raha tulee, vaan jos on tarkoituksena rahoittaa terroristi, joka on teke-mässä tekoja, niin se on tässä se pääpointti, ja silloin tässä ei oteta kantaa siihen, tulevatko ne rahat Kelalta vai mistä ne tulevat. Jos on terrorismin rahoittamistarkoitus, niin se riittää.

No, sitten moni on peräänkuuluttanut seuraavia askelmia. Haluan muistuttaa, että tässä-hän hallitus on tehnyt koko ajan työtä. Edellinen hallitus, jossa kokoomus ja perussuoma-laiset olivat läsnä, ei päässyt niin pitkälle kuin tämä hallitus nyt on päässyt, vaikka silloin-kin tehtiin toimenpiteitä, jotka olivat hyviä ja välttämättömiä. [Leena Meren välihuuto]

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Tässä hallituksessa on asetettu työryhmä, joka on tehnyt työtä tämän vuoden aikana. Se asetettiin helmikuun loppupuolella, ja sen työryhmän tehtävänä oli arvioida kansallisen terrorismirikosten sääntelyn ajanmukaisuus ja sen vastaavuus keskeisten eurooppalaisten vertailumaiden sääntelyn kanssa. No, tämä yksimielinen työryhmän mietintö luovutettiin minulle kesäkuussa, ja sen jälkeen se on ollut lausuntokierroksella, ja tällä hetkellä käydään sitä lausuntopalautetta oikeusministeriössä läpi. Tämän työryhmän taustalla oli se, että oli epäilyjä siitä, että Suomen terrorismirikoksia koskeva sääntely ei ole kattavaa varsinkaan vertailuvaltioihin verrattuna, mutta tämän työryhmän mietinnön mukaan sääntely on kattavaa, ja tätä johtopäätöstä ei ole asetettu kyseenalaiseksi nyt lausuntokierroksella. Tästä on olemassa lausuntoyhteenveto, joka on myös julkaistu oikeusministeriön nettisivuilla, ja edelleen tilanne on se, että ministeriössä käydään nyt tätä keskustelua siitä, miten tästä edetään. Tämä työryhmään lähti siitä, että henkilön, joka hoitaa terroristiryhmän tai terroristisen, rikollisen toiminnan kannalta olennaista tehtävää, teko kriminalisoitaisiin ja se kiellettäisiin. Sen lisäksi tämä työryhmä oli ehdottanut, että rikoslakiin tehtäisiin myös uusi kriminalisointi, joka koskisi terroristirikoksiin liittyvää julkista kehottamista. Elikkä nämä molemmat asiat ovat olleet siinä punninnassa, ja tämä on hyvin vaikeata lainsäädäntöä, siis se on erittäin vaikeata. Se olisi erittäin helppoa, jos meillä olisi olemassa rekisteri, jossa jokainen ihminen olisi ilmoittanut, että ”minä kuulun nyt siihen ja siihen terroristijärjestöön”. Eihän sellaisia rekistereitä ole. Ei niitä ole Suomessa, eikä niitä tietääkseni ole paljon muuallakaan. Mutta sen takia me etsimme nyt sellaista lainsäädäntöä, joka todella sitten on vaikuttavaa mutta riittävän täsmällistä, ja juuri sen takia tämä tulee vieämään nyt vähän aikaa.

Arvoisa puhemies! Me tulemme oikeusministeriössä menettelemään nyt niin, että arvioidaan, tuodaanko tänne erillinen esitys, jossa kriminalisoidaan tämä osallisuus, vai tuodaanko tänne kokonaisuudistus. Jos halutaan, että tuodaan se kokonaisuudistus, siihen menee enemmän aikaa. Jos halutaan, että tuodaan tämä erilliskriminalisointi tässä vaiheessa, se pystytään tuomaan jo kevätistuntokaudella. Jos kokonaisuudistusta halutaan, niin se vie enemmän aikaa, ja tätä nyt pohditaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.22.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7. käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.04 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Ulosottokaaren säännökset, joissa säädetään ulosottomenettelyn keventämistä, rajoittamista ja täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista edellytyksistä muutettiin toukokuun alusta väliaikaisesti lailla. Tämä väliaikainen laki on voimassa 31. tätä kuuta saakka. Nyt annettavalla esityksellä väliaikaisen lain voimassaoloa jatkettaisiin kuudella kuukaudella 30. päivään huhtikuuta 21 saakka.

Talouden ilmiöt heijastuvat ulosottomenettelyyn yleensä viiveellä. Yrityksillä sekä luonnollisilla henkilöillä on yleisesti taloudellista puskuria, jolla selviydytään lyhytkestoisesta talouden heikkenemisestä. Väliaikaisen lain soveltaminen on sujunut varsin hyvin. Esimerkiksi vapaakuukausia on kaikkiaan myönnetty alkuvuonna selvästi enemmän kuin vuotta aikaisemmin, ja väliaikainen laki tai koronaepidemian tuomat muut haasteet eivät ole merkittävästi heikentäneet ulosottomenettelyn toimivuutta.

Värderade talman! Bestämmelserna i utsökningsbalken, i vilka det föreskrivs som förutsättningarna för lindring, begränsning och uppskov med verkställigheten av utsökningsförfarandet ändrades genom en temporär lag. Den temporära lagen gäller till utgången av denna innevarande månad. Genom den proposition som nu har getts till riksdagen förlängs giltighetstiden för den här lagen med sex månader till 30.4.2021.

Arvoisa puhemies! Koronaepidemia ja sen tuomat talouden vaikeudet jatkuvat edelleen. Ulosottokaaren lievennystä ja rajoittamista koskevien säännösten voimassaolon jatkaminen kuudella kuukaudella on tarpeen, koska lain säätämisen aikaiset olosuhteet tulevat valitettavasti jatkumaan ulosottomenettelyssä vielä tulevaisuudessakin.

Värderade talman! Coronaepidemin och de ekonomiska svårigheter den medför fortsätter, och därför ser regeringen det nödvändigt att förlänga giltighetstiden för bestämmelserna om lindring och begränsning av utsökningsbalken med sex månader eftersom förhållandena under tiden för stiftandet av lagen kommer att fortsätta i utsökningsförfarandet även framåt.

Väliaikaisen lain ehdotetaan tulevan voimaan siis mahdollisimman pian, ja laki olisi voimassa huhtikuun viimeiseen päivään asti 2021 saakka. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

15.06 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ytimekkäästä esittelystä, ja kiitoksia hallitukselle tästä reagoinnista siihen, minkä korona on valitettavasti myös tälle sektorille luonut, kun velallisten määrä varmasti tulee kasvamaan ja ulosoton tarve on valitettavasti lisääntynyt.

Tämä hallituksen esitys jo kaiken kaikkiaan antoi sen hyvän pohjan, että myös velkojat ovat ymmärtäneet, että on parempi nyt katsoa kuin katua eikä lähteä hakemaan tyhjää tyhjää, vaan mahdollistetaan, että yritystoiminta, ihmisten henkilökohtaiset ongelmat tässä koronatilanteessa voidaan katsoa kuitenkin tärkeämmäksi kuin se, että tämä prosessi ulosotosta lähdetään nopeatempoisesti tekemään. Nyt voimassa oleva muutos on jo osoittanut oman toimivuutensa, niin kuin ministeri Henriksson totesi omassa esittelypuheenvuorossaan. On tärkeää, että valtioneuvosto säättää toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on suojata ihmisiä ahdingolta ja turvata yhteiskunnan sekä talouselämän toimintaa vallitsevassa koronatilanteessa.

Tälle hallitukselle täytyy antaa kiitosta, ja erityisesti haluan tässä kohtaa tuoda esille ministeri Henrikssonille, että olette eilen pelastanut edustaja Myllykosken koko kuukauden kertomalla siitä, että maksuhäiriömerkintäasiaa lähdetään nyt hallituksessa valmistelemaan. Se on tärkeä asia, liittyy juuri niihin hallitusohjelman kirjauksiin, joita meillä on velallisten oikeuksien ja aseman parantamiseksi. Maksuhäiriömerkintä on jo tässä salissa talousvaliokunnan ponnen myötä tullut hyväksytyksi niin, että sitä pitää kiiruhtaa ja että sitä ruvetaan valmistelemaan, ja tästä eilisestä hyvillä mielin voin kertoa.

Ulosoton osalta tietysti suojaosan korottaminen vielä nykyisestään olisi erittäin hyvä. Eilen käytiin sitä keskustelua, ehkä kilpalaulantaakin, kuka eniten sitä haluaa korottaa, mikä on varmasti, tietysti politiikkaan kuuluvaa, mutta erittäin tärkeää olisi se toimivuuden mahdollistaminen, ja nyt pitäisi ehkä ministeriöiden keskenään keskustella siitä, mikä työllisyysvaikutus on suojaosan korottamisella. Kaikesta työn tekemisestä pitää tulla kannattavaa, ja se on se polku, yksi polku siitä, että niille, joilla on ulosotossa, siitä työn tekemisestä tarvitsee kaikin tavoin pyrkiä tekemään kannattavaa. Se on varmasti jokaisen tässä eduskunnassa olevan kansanedustajankin tahto puoluekannasta riippumatta. Vain kannustinloukkuja purkamalla ja toimintaa tehostamalla työn tekemisestä tulee kannattavaa, ja se on tälle yhteiskunnalle erityisen tärkeä asia.

En voi muuta kuin ottaa hyvin vastaan tämän. En tiedä, onko jostakin syystä tämä puoli vuotta se määräaika, että voimme tehdä näin, vai olisiko pitänyt uskaltaa katsoa vielä pidemmälle, mutta hyvä, että tämä askel on tässä kohtaa otettu. Kiitoksia siitä.

15.11 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä ulosottokaaren väliaikaisen lain jatkaminen tuonne ensi huhtikuun loppuun saakka on varmasti paikallaan ja tarpeellinen, ja oli hyvä kuulla, että siellä näitä vapaakuukausia on myönnetty ja tosiaankin tästä lainsäädännöstä, väliaikaisesta sellaisesta, on jo nyt ollut hyötyä. Mutta aivan niin kuin tuossa edustaja Myllykoski nosti esille, niin tähän kokonaisuuteen tietenkin liittyy monia eri asioita, ja esimerkiksi hänen mainitsemansa maksuhäiriömerkinnän poistuminen ja toisaalta tämä ulosoton suojaosan nostaminen ovat varmasti niitä keinoja, joilla esimerkiksi tämä työn vastaanottamisen kannustavuuselementti paranee, ja tietenkin myös esimerkiksi tämä positiivinen luottorekisteri, elikkä on useampia sellaisia keinoja, joihin tällä asialla on omia yhteyksiään.

Kun ministeri on täällä paikalla, niin olisin tässä halunnut myöskin kysyä siitä, onko ministeriön näkökulmasta huomattavissa, että on jotain hyötyä tästä pikavippien korkojen

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

laskemisesta, onko vielä saatu siitä kenties tuloksia ja sitten toisaalta nyt tämän koronan takia, ihan tämän tautitilanteen takia, onko esimerkiksi näissä ulosottopäätöksissä tai niitten toimittamisessa tai missään näissä prosesseissa ollut joitain erityisiä hankaluuksia eli mitä, voisi sanoa, sieltä ulosottotoimen näkökulmasta tämä koronatilanne on näyttänyt.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti joudun siirtymään toiseen tilaisuuteen ja en pysty jättämään näitä ministerin vastauksia kuulemaan, mutta ehkä niistä voin hänen kanssaan vielä keskustella jossakin vaiheessa. Sinällensä tärkeä ja hyvä lainsäädäntöesitys eteenpäinvietäväksi.

15.13 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä on siis kysymys ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta. Ulosoton keventäminen, rajoittaminen ja täytöntöönpano olisi mahdollista lykätä koronan vuoksi ensi vuoden huhtikuun loppuun. Kannatan tätä esitystä.

Korona lisää ulosotossa olevien määrää, luottohäiriömerkinnät lisääntyvät, monet kansalaiset ja yritykset ovat taloudellisesti ahdingossa nyt. Koska on kysymys poikkeustilasta, ei ole kenenkään kannalta hyvä, että ihmiset ahdistetaan aivan nurkkaan. Asiantuntijalausunnoissa todettiin, että velkojien asema ei juurikaan muutu. Takuusäätiö ja velkaneuvonta olivat lämpimästi tämän esityksen kannalla.

Yksi asia minua kyllä vielä askarruttaa, ja koska ministeri on paikalla, niin haluaisin tähän vastauksen. Onko näin, että ulosottomiehillä on kuitenkin vielä se harkintavalta antaa näitä helpotuksia, eli onko se ulosottomies, joka tämän päättää viime kädessä, ja jos on, niin mitä sitten, jos ulosottomies päättääkin, että se ei käy? Tästä on tullut jonkun verran jo palautettakin, että nyt korona-aikana monet ulosottomiehet ovat aika tiukkana, ja ehdinko on selvä sitten ulosotossa olevilla, että ei ole annettu minkäänlaisia vapauksia yrittää selvittää omia asioitaan.

Se, että tämä lisäaika tosiaan tulee nyt, on erittäin hyvä. Tästä esityksestä voi olla kiitollinen, ja hyvä, että hallitus ottaa huomioon tämän. Se on nyt huhtikuun loppuun tosiaan, ja voi olla, että jos korona jatkuu, ongelmat ovat edelleen aika suuret sen huhtikuun jälkeen, niin pitää todella harkita, että ihmiset pääsisivät kuitenkin jaloilleen, koska se on kaikkien osapuolten eduksi, että pystyy velkojaan maksamaan. Ja niin kuin totesin tässä jo aikaisemmin, niin myös näissä asiantuntijalausunnoissa on tullut julki, että velkojan asema kuitenkin pysyy ja ulosotto ei häivy mihinkään.

Vielä haluaisin tähän loppuun ministeriltä kysyä saman kysymyksen, minkä esitin ja edustaja Peltokangaskin otti esille: Nämä 90-luvun laman ihmiset joutuivat velkaongelmiin, ulosottoihin ja usein niin, että he eivät itse olleet pääarkkitehteja tähän vaan he olivat olosuhteiden uhreja. He ovat kärsineet jo 30 vuotta. Nyt on korona-aika vielä. Onko heidän kohdallaan tulossa minkäänlaisesta selvitystä, helpotuksia, vai pysytäänkö hiljaa edelleen? Tässä jokainen puolue ja hallitus voi katsoa kyllä peiliin. Toivoisin, että tähän tulisi joitain muutoksia parempaan myös heidän kohdallaan. — Kiitos.

15.17 Merja Kyllönen vas: Arvoisa rouva puhemies! Esitys on äärimmäisen tarpeellinen. Poikkeusolot ovat todellakin heikentäneet tilannetta monen yrityksen ja yksityishenkilönkin kohdalla ja vieneet tilanteen sellaiseksi, että talous on aivan onnettomassa tilassa. Ja nyt kun ei tiedetä, miten pitkään kaikki tämä jatkuu, niin voi kyllä ymmärtää sen, että töitä on tehtävä sen eteen, ettei ihmisten ehdinkoa entisestään syvennetä. Ja mielestäni on tosi tärkeitä, että tässä ulosottokaareissa huomioidaan ne inhimilliset tarpeet varsinkin täs-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

sä täysin ennennäkemättömässä tilanteessa ja saadaan vähänkin helpotusta ihmisten elämään.

Ministeriltä olisin kysynyt sen verran, että onko nyt tämän sotien yhteydessä huomioitu tämän sosiaalisen luototuksen merkitys ja jatko tulevaisuudessa, kun siitä tulee myöskin palautetta, että miten käy näillä alueilla, missä tätä on hyvin ansiokkaasti ja fiksusti hyödynnetty — ettei sitten käy niin, että hallinnon sudenkuoppiin uudessa systeemissä hyvä järjestelmä häviää, vaan päinvastoin sitä pystyttäisiin laajentamaan ihan koko maata kattavaksi toiminnaksi.

Ja välillä kun noita kansalaispalautteita sydän syrjällään lukee, niin mieltii, että ehkä vieläkin tässä ajassa ja tilanteessa ei kaikille pankeillekaan ole mennyt perille se, että neuvottelua ja joustovaraa pitäisi olla. Sain esimerkiksi tässä tällä viikolla viestiä tuolta Lapin alueelta, että pankki on alkanut kiristää vanhoista lainoista, joita yrittäjä on koko ajan maksanut, mutta nyt pitäisi maksaa enemmän, suurempia eriä, vaikka ajat ovat huonommat ja korona vähentää asiakkaita koko ajan. Pankinjohtaja oli vielä rohkeasti sanonut, että ”myyhän vakuutena oleva talosi, niin siitä ei tarvitse sitten enää kärvistellä”. Ja kuitenkin asianomaisella on kolme alaikäistä lasta. Jotenkin tällainen inhimillinen harkinta ja sen viestin vieminen vielä ehkä oikeusministeriönkin taholta on äärimmäisen tärkeää, että ei enää ajeta ihmisiä siihen tilanteeseen, että on maksuhäiriömerkintä tai jonkunlaisia taloudellisia ongelmia — kun meillä taisi jo valmiiksi olla vuodenvaihteessa melkein 400 000 suomalaisella, ja luku vain kasvaa — ainakaan alueellisilla toimilla. Minä en usko, että yksikään pankki on niin huonossa jamassa, että sen takia tarvitsisi kadulle perheitä ajaa, vaikka matkailu- ja ravintoloitsijayrittäjät ovatkin tällä hetkellä erittäin hankalassa tilanteessa. — Kiitos.

15.20 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä hallituksen esitys, ja on hienoa, että se on näin nopeasti saatu tänne saliin ja saadaan täältä varmasti myöskin ulos.

Haluan kuitenkin tässä yhteydessä korostaa, kun ministeri on paikalla, lakivaliokunnan keskustelua ja lausunnonantoa liittyen hallituksen vuosikertomukseen, joka liittyy hyvinkin voimakkaasti myös tähän hallituksen esitykseen, kun käsitelimme ylivelkaantumisen ja siitä aiheutuvien ongelmien vähentämistä. Siellä valiokunta korosti, miten on kiirehdittävä positiivista luottorekisteriä ja lyhennettävä maksuhäiriötietojen säilytysaikoja, ja myös muistutettiin tästä yrityssaneerauslaista tai koko hankkeesta. Eli näitä on tärkeä priorisoida. Ja nähdäkseni voitaisiin myöskin tuoda yksittäisiä... Voisi olla tarkoituksenmukaista, jotta päästään helposti puuttumaan näihin ongelmiin, saada tännekin nopeasti käsittelyyn asioita tältä osin, koska tämä korona tulee valitettavasti entisestään pahentamaan tätä tilannetta.

15.21 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille jälleen hyvästä ja selkeästä esityksestä. Toukokuun alussa 2020 tuli voimaan ulosottokaaren väliaikainen muutos, jossa säädettiin ulosottomenettelyn keventämisestä, rajoittamisesta ja täytäntöönpanon lykkäämisestä koronavirusepidemian vuoksi. Väliaikainen ulosottokaaren muutos on voimassa enää tämän nyt eletävän kuukauden loppuun asti.

Nyt ehdotus väliaikaisen lain voimassaoloajan jatkamisesta kuudella kuukaudella huhtikuun loppuun 2021 asti on täysin perusteltu ja kannatettava. Koronavirus ei ole osoittanut minkäänlaista katoamisen merkkiä. Elämme edelleen hyvin poikkeavassa tilanteessa. Moni kansalainen on ajautunut koronaviruspandemian aikana taloudellisesti haasteelli-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

seen tilanteeseen, mutta niin on moni yrittäjäkin. Vaikka meillä ei ole täällä käytössä kristallipalloa, minkä avulla voitaisiin ennustaa sitä, moniko vielä jatkossa tulee ajautumaan näihin taloudellisiin vaikeuksiin, vaikka sitä ei ole, pidän silti kuitenkin todennäköisenä, että ulosoton asiakasmäärät eivät tule vähentymään, päinvastoin suuntaus on kasvava. Kuten tiedämme, nämä taloudelliset haasteet arjessa eivät näy heti vaan ilmaantuvat yleensä viiveellä. Jotta pystytään vastaamaan tähän mahdolliseen kasvuun ja käsittelyt olisivat sujuvia, niin on myös huolehdittava jatkossa ulosottolaitosten riittävästä resurssista.

Pidän kovin tärkeänä, että ulosotokaaren väliaikaista muutosta jatketaan ja sen avulla turvataan kansalaisten ja yritysten selviytyminen tämän epidemian aiheuttamien haasteiden keskellä. On hyvä kuitenkin olla herkällä korvalla sitten siellä kevään korvilla, jotta pystyttäisiin tarvittaessa reagoimaan täällä eduskunnassa riittävän nopealla aikataululla, mikäli koronavirustilanne on edelleen huono. — Kiitos.

15.24 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Lakivaliokunta on itse asiassa aloittanut tämän hallituksen esityksen käsittelyn, tämän jatkon käsittelyn epävirallisilla kuulemisilla viime perjantaina, ja oikeastaan tämä on se aihe, mistä haluan puhua. Tämä esitys on hyvä ja perusteltu, ja me taas huolellisesti tämän katsomme aikataulusta huolimatta.

Oikeastaan toivoisin, että ministeri lukisi — olen tämän aikaisemminkin ottanut täällä esille — Lakimiesliiton puheenjohtajan ja prosessioikeuden professorin Tuula Linnan kirjoituksen Lakimiesliiton lehdessä. Tässä hän arvioi tilannetta, kun hän oli lakivaliokunnassa silloin viimeksi, kun käsiteltiin edellinen ulosottolakiin liittyvä määräaikainen laki, joka siis nyt on päättymässä ihan hetken päästä eli tämän kuun lopussa. — Tänään olemme lähetekeskustelussa, ja meillä on valiokunnassa jo huomenna esityslistalla tarkoitus saada tästä mietintö ulos. Jokainen ymmärtää, että nämä aikataulut ovat tosi haasteellisia ja joudutaan toimimaan hyvin vaikeassa tilanteessa. — Tässä hän kertoo asiantuntijan näkökulman. Hän kertoo, että lakivaliokunnan menettelyistä johtuen hän sai ajoissa hallituksen esityksen lausuntoluonnoksen, jonka perusteella hänellä oli käytännössä vain muutama tunti aikaa tehdä tämä lausuntonsa. Ja hänenkin havaintojensa perusteella lakivaliokunta teki sinne vielä muutoksia, jotka nyt tässä uudessakin esityksessä ovat, jotka ovat olleet äärimmäisen tarpeellisia, jotta se lainsäädäntö on hyvää lainsäädäntöä, ja siihen me täällä pyrimme.

Oikeastaan haluan kiittää valiokuntaa vielä kerran, ja ehkä tässä nyt sitten toivon oikeusministeriölle jotakin pientä ajatusta sydämeen. Otan ihan sitaatin siitä, mitä hän kirjoittaa: ”Tunnelmaksi jäi, ettei lakivaliokunta halua tinkiä piiruakaan lainsäädännön laadusta edes näin poikkeusaikoina. Mieluummin sitten venytään ja keksitään uusia toimintatapoja, jotta kiireestä huolimatta lainsäädännön laatu pysyy hyvänä.” Ja kuitenkin hän toteaa myöskin, että hän on ollut tyytyväinen siitä, että tätä lähdettiin lainsäädäntömuutoksin tekemään — ymmärrän tämän kiitoksena ministeriöön päin — jotta ei esimerkiksi pelkillä ohjeilla mennä. Hän toteaa, että ”suomalainen oikeusvaltio on sitkeä sissi”.

Jotta me voimme tätä toteuttaa, niin pyydän nöyrimmästi, että me valiokunnassa saamme aidosti aikaa näille. En tarkoita viikkokausia, mutta edes niitä päiviä. Jos sieltä nyt on tulossa vielä jotakin näihin liittyvää, pyydän, että saaisimme riittävän ajan, jotta saamme tehdä hyvää ja laadukasta työtä.

Kiitos tästä esityksestä, ja huomenna mietintö ilmeisesti valmistune.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

15.26 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun on kiittelemään ruvettu, täytyy kiittää edustaja Kyllöstä tuosta hyvästä huomiosta. Ja vielä, että tulee sille kysymykselle enemmän pontta, niin todellakin tämä sosiaalisen luototuksen mahdollisuus tässä sote-uudistuksen yhteydessä — oliko niitä 33 kuntaa Suomessa, jotka niitä tällä hetkellä myöntävät, ja 40 prosenttia kansalaisista on sosiaalisen luototuksen piirissä — on olemassa, eli siinäkin mielessä on huomioitava nimenomaan tämä maksuhäiriömerkintäuudistus ja sen täsmentäminen. Eli siinä tilanteessa, kun sosiaalinen luotto haetaan, henkilö ottaa maksuhäiriömerkinnän itselleen juuri sen takia, että sitten se lainoitus muualta kuin tämän sosiaalisen luototuksen osalta ei ole enää mahdollista, ja se on oikeastaan hyvä, toivottavasti.

Sitä termistöä voitaisiin kehittää siinä vaiheessa, että kun henkilö siinä tilanteessa turvautuu sosiaaliseen luototukseen, ei puhuttaisikaan maksuhäiriömerkinnästä, vaan se olisi nimenomaan luottokelpoisuus. Sitä kautta on hyvä, että ministeri eilen ilmoitti tämän positiivisen luottorekisterin etenemisestä, että näitä sitten voitaisiin yhteensovittaa, sillä on harmillista, että henkilö ei hae sosiaalista luototusta sen takia, että häpeää sitä maksuhäiriömerkintää ja sen poissulkevaa vaikutusta yhteiskunnasta — näitten niin kuin inhimillistämisen ja sen edelleenkehittäminen on tärkeää, sillä pikavipit ovat todella huono asia.

Mutta täytyy sanoa, että jos on pienen lainan tarpeessa oleva vähävarainen suomalainen, niin ei se pankkien luottokortti ole suinkaan mikään edullinen vaihtoehto, vaan nyt tällä 10 prosentin katolla pikavippi tulee jopa edullisemmaksi, jos on kysymys muutamasta satasesta, joka tarvitaan vaikkapa talvirenkaitten ostoon. Jos mennään sitten pankin luottokorttijärjestelmään, jossa on vuosittaiset maksut ja ensimmäiset maksut, niin ne ovat kalliimpia kuin pikavipit, ja nyt varsinkin kun on tämä korkokatto, se on erittäin hyvä. Näitä asioita.

Mutta minulla on täysi luotto ministeriöön ja ministeriin, että näitä asioita valmistellaan asiantuntevasti ja heikompaakin ihmistä kunnioittavasti.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tälle asialle varattu puolen tunnin aika alkaa pian olla päätynyt, mutta otetaan tähän vielä ennen ministerin puheenvuoroa edustaja Koponen Ari.

15.29 Ari Koponen ps: Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Essayah nosti täällä tärkeän asian eli nämä niin sanotut pikavipit. Vakuudettomat kulutusluotot eli pikavipit aiheuttavat kauaskantoisia ongelmia. Elokuussa uutisoitiin, kuinka alle 30-vuotiaitten peliongelmaisten hakemusten määrä Takuusäätiön velkajärjestelyyn on lähes kaksinkertaistunut tämän vuoden tammi—heinäkuussa vuoden takaisesta. Velkamäärät ovat paisuneet useimmissa tapauksessa jopa yli Takuusäätiön velkajärjestelyn salliman 34 000 euron maksimimäärän, sillä rahaa pelaamiseen saadaan pikavippiä ottamalla. Vaikka vakuudettomat ja korkeakorkoiset luotot ovat haasteellisia sääntelyn kohteita, tarvitaan pikaisia lainsäädäntöuudistuksia, sillä eduskunta on edellyttänyt ja hallitus on ohjelmassaan luvannut toimia tehokkaasti ylivelkaantumisen ja siihen liittyvien ongelmien vähentämiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 3 minuuttia.

15.30 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos teille kaikille erittäin rakentavasta keskustelusta, ja kiitos siitä, että tämä esitys saa paljon tukea. Muutama kommentti ja muutama vastaus näihin esitettyihin kysymyksiin.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Edustaja Essayah ehti jo lähteä täältä, mutta hänelle voisin vastata näin, että ulosotto on sinänsä sujunut kyllä hyvin. Myönnettyjen vapaakuukausien määrä on kasvanut alkuvuonna melkein 17 prosentilla elikkä merkittäväällä määrällä. Käsittelyaikoihin on tullut pientä kasvua, ja erityisesti realisoinneissa on koronasta aiheutunut jonkin verran viiveitä.

Sitten edustaja Elomaan kysymykseen. Osa näistä helpotuksista on sellaisia, että ne tulevat suoraan viran puolesta, osa on sitten harkinnanvaraisia. Tämä väliaikainen laki antaa mahdollisuuden näille harkinnanvaraisille joustoille, tuo enemmän mahdollisuuksia niille kuin olisi ilman tätä väliaikaista lainsäädäntöä.

Edustaja Meri, lakivaliokunnan puheenjohtaja, nosti erittäin tärkeän kysymyksen esille, nimittäin lainvalmistelun laadun ja tämän kiireen, mikä nyt lakivaliokunnalla on ja on ollut näiden koronalainsäädäntöhankkeitten kanssa. Olen pahoillani siitä, että tilanne on tämä. Hallitus yrittää tässä hyvin vaikeassa tilanteessa omalta osaltaan toimia niin ripeästi kuin mahdollista. Meillä tietysti on myös se tilanne, että resurssit ministeriöissä ovat rajoitettuja. Me teemme niin paljon töitä kuin ikinä pystymme. Kiitän suuresti jo etukäteen, koska tiedän, että, toivottavasti, tänne on vielä tällä viikolla tulossa yksi esitys, joka on varsin kiireinen. Pahoittelen jo etukäteen tätä aikataulua, mutta elän siinä uskossa, että se on myös eduskunnalle tärkeä asia.

Tästä puheen ollen: Tässä on esitetty hyviä puheenvuoroja myös sosiaalisesta luottotuksesta. Totean siltä osin, että se kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Siitä oli keskustelua edellisen kerran, kun oikeudenhoidon ja sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä piti kokouksensa. Itse katson, että se on tärkeä asia, jota pitää edistää, mutta se valmistelu on sosiaali- ja terveysministeriössä. Mutta olette oikeassa siinä, että tässä tarvitaan poikkihallinnollista yhteistyötä.

Hallitushan tekee erittäin paljon toimenpiteitä nyt ylipäänsä täällä ylivelkaantumisen saralla. Positiivinen luottotietorekisteri tullaan perustamaan. Sen pystymme ottamaan käyttöön ilmeisesti vasta vuonna 2024 johtuen tästä hyvin vaikeasta sääntelytilanteesta ja vaikeasta tekniikasta. Mutta siihen palataan. Ja mitä maksuhäiriöihin tulee, niin tässäkin olen erittäin huolissani [Puhemies koputtaa] tästä lainvalmistelun laadusta, ja siinä toivon sitten kärsivällisyyttä, sillä nyt kun hallitus lähtee tekemään sitä, niin se tehdään sitten kunnolla ja riittävällä ajalla. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Keskustelu

15.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitykseen laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta toteutetaan hallitusohjelman mukainen kirjaus alkoholiveron maltillisista korotuksista 50 miljoonalla eurolla. Laki liittyy ensi vuoden talousarvioon, ja on tarkoitus, että se tulisi voimaan 1. tammikuuta vuonna 21.

Kyseessä on fiskaalinen korotus, joka kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin pääosin yhtä suurena suhteessa juoman sisältämään alkoholiin. Viinin veronkorotus olisi kuitenkin lievästi muiden juomaryhmien veronkorotusta suurempi, koska viinien alkoholiverotaso on muita juomia alhaisemmalla tasolla.

Alkoholiveroa on korotettu kaikilla hallituskausilla vuodesta 2008 alkaen. Alkoholivero kuuluu näihin senttiä per litra -tyyppisiin veroihin, joita korotuksia säännöllisesti tehdään, koska inflaatio syö niistä korotuksista aina osansa ja reaaliwerotuotto aikaa myöten aina hiipuu. Keskimäärin alkoholijuomien valmisteveron veronkorotus olisi noin 5 prosenttia.

Tässä esityksessä ehdotetaan suurempia korotuksia vähän alkoholia sisältävän oluen ja etyylialkoholin veroluokan verotasoihin. Tällä korjattaisiin nykyistä verorakennetta, jossa alkoholittomista juomista perittävä virvoitusjuomavero on korkeampi kuin vähän alkoholia sisältävän oluen tai etyylialkoholipohjaisen juoman alkoholivero litraa kohden laskettuna. Veronkorotuksen seurauksena alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat nousisivat arviolta keskimäärin runsaan 2 prosenttia. Ehdotettu veronkorotus kasvattaisi, kuten sanoin, vuosittaista tuottoa noin 50 miljoonalla eurolla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

15.37 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haittojen verotuksen nostaminen sinällään on linja, jota varmaan moni puolue on ajanut. Kuitenkin nyt tällä hetkellä ravintola-ala on todella suuressa pulassa. Eilenkin tuolla Eduskuntatalon portailla istui joukko aika apeita ravintolatyöntekijöitä, ja he olivat todella pahoillaan siitä, että nyt tämä ala on joutunut todellisen kurimuksen keskelle.

Täällä edustaja Myllykoski teki keväällä lakialoitteen siitä, että pienpanimoille sallittaisiin etä- ja ulosmyynti. Tämän aloitteen allekirjoitti 110 kansanedustajaa. Itse tein aloitteen siitä, että edes väliaikaisesti sallittaisiin — kun ravintolatoimintaa nyt kovasti rajoitetaan — ravintoloille viinien ulosmyynti. Moni kuluttaja varmasti toivoisi, että kun ostaa ravintolasta ruokaa, voisi siinä yhteydessä ostaa myös siihen ruokaan sopivan viinin. Tämänkin aloitteen allekirjoitti moni kansanedustaja. Nyt kun ravintolatoimintaa jälleen rajoitetaan voimakkaasti ja moni on todellisen kannatuskriisin kourissa, niin voisiko hallitus harkita näitä toimia ravintola-alan ja pienpanimoalan helpottamiseksi?

15.38 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholiverotuksesta on käyty monta kertaa tässäkin salissa keskustelua. Verotuksen kiristäminen on Suomen kannalta kyseenalaista toimintaa. Siitä seuraa matkustajatuonnin kasvu, mikä merkitsee tulojen ja verojen menetystä ulkomaille ja haittojen jäämistä Suomeen. Veronkorotuksella ruokitetaan muun muassa Viron ja Baltian maiden toimintaa.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Viro, joka halusi hillitä viinarallia muualle Baltiaan, pudotti omaa alkoholiveroaan neljänneksellä viime vuonna. Mitä tekee Suomi?

Matkustajatuonti ei enää ole ainoa keino kiertää suomalaista verotusta. Netti on pullolaan eurooppalaisia alkoholikauppoja, jotka toimittavat tuotteet kotiovelle asti. Nyt koronakriisissä veronkorotusten sijaan pitäisikin miettiä, miten suomalaista yrittäjää voitaisiin tukea. Suomessa ei pienpanimoilta voi tilata olutta, sen laki kieltää, mutta Saksasta voi. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa ministeri, onko Suomen alkoholipolitiikassa mitään järkeä?

15.39 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Katsoin juuri tästä talousarviokirjasta, että meillä on sinne merkitty tulopuolelle alkoholijuomaveron kokonaistuottoarvioksi ensi vuonna 1 393 miljoonaa euroa, ja niin kuin tässä valtiovarainministeri äsken esitteli, tällä saadaan sitten se asetettu tavoite toteutetuksi, koska korotus tuottaa 50 miljoonaa euroa, ja sen vaikutus alkoholihintoihin on 2 prosenttia.

Alkoholiverosta riittää varmasti puhuttavaa, ihan niin kuin täällä muutkin edustajat ovat sanoneet, mutta itse en katso, että tämä hinnan korotus nyt on millään tavalla kohtuuton, ja sillä tuskin tulee olemaan dramaattisia vaikutuksia suuntaan tai toiseen. Tämä on ennen kaikkea tällä kertaa fiskaalinen korotus.

Mitä saa 50 miljoonalla eurolla? Siitä meillä kaikilla edustajilla on oma käsityksemme, mutta sanoisin, että esimerkiksi sillä saa perusterveydenhuoltoon suunnilleen miljoona lääkärikäyntiä lisää, yksikköhinnalla 50 euroa per käynti.

15.41 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ministeri esitteli, tämä on suhteellisen matala korotus ja ne syyt siellä taustalla ovat järkeviä, mutta mielestäni isossa kuvassa tuo edustaja Ronkaisen puheenvuoro on sellainen, että neuvosta on otettava vaari. Siis että kuinka me teemme tässä maassa sellaista alkoholipolitiikkaa, jossa alkoholin kulutusta ja käyttöä ei ole demonisoitu vaan kannustetaan siihen, että mietoja tuotteita, kotimaisia pienpanimotuotteita ja viinejä, käytetään enemmän kuin kovia viinoja. Tästä on kysymys. Ja toisaalta myös siitä, että hillitään alkoholin tuontia muun muassa tulkinnalla siitä, mikä on omaan käyttöön. Ne määrät ovat aivan valtavia tällä hetkellä.

Mutta itse toivoisin myös, että voisimme mennä kohti liberaalimpaa alkoholipolitiikkaa, jossa alkoholin käyttö, viinien käyttö, on yhä mahdollisempaa ja jossa miettisimme myös sitä, että viinit tulevaisuudessa tuotaisiin myös ruokakaupoista saatavaksi tuotteeksi ja menisimme kohti eurooppalaista, järkevää alkoholikulttuuria.

15.42 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos joku veronkorotus tässä ajassa on typerä ratkaisu, niin se on valitettavasti tämä. Kyllä tällä hetkellä suomalaiset ravintolat ovat niin varsinaisen huonossa tilanteessa, että tämä kyllä tietyllä lailla laittaa ne totaalisesti kanveesiin. Ja kun meidän pitäisi nimenomaan puhua siitä, kuinka me saamme pelastettua nämä 100 000 työpaikkaa. Meidän pitäisi täällä salissa ennemminkin puhua — kuten täällä muutamat edustajat ovat puhuneet — siitä, kuinka me saamme edistettyä esimerkiksi ravintoloissa myytävän alkoholin alvin määräraikaista alentamista tai sitä, että ravintoloille pitäisi määräraikaisesti suoda esimerkiksi viinien ulosmyynti. Ne olisivat nimenomaan niitä temppuja, joilla pystyisimme tällä hetkellä pelastamaan työpaikkoja.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Kun tässä esittelytekstissä on nyt mainittu myös tämä EU-ulottuvuus, niin uskallan kysyä ministeriltä: mitä todellakin tapahtui tälle edustaja Myllykosken lakialoitteelle pienpanimoiden määräaikaisesta verkkomyyntioikeudesta, jonka siis yli puolet kansanedustajista allekirjoitti? [Puhemies koputtaa] Tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU ei kiellä. [Puhemies koputtaa] Siis miksi tämä ei edennyt hallituksen toimesta?

15.43 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toki tässä yhteydessä voidaan käydä yleinen ja laaja alkoholipoliittinen keskustelu, varmasti sellainenkin on paikallaan, mutta kuten edustaja Lindén nosti esiin, itse tämä esityshän on vaikutuksiltaan varsin pieni, kun satojen miljoonien verokokonaisuuteen tehdään 50 miljoonan euron korotus. Arvio on, että vähittäismyynnissä hinnat nousisivat keskimäärin kaksi prosenttia, eli tuollaisen euron kaljatölkin kohdalla vaikutus olisi pari senttiä. Mistään massiivisista vaikutuksista kuluttajahintoihin tässä ei siis puhuta.

Olennaista on, että tässä puututaan yhteen ongelmaan, mikä meillä on ollut. Virvoitusjuomaveron piirissä olevat 0,0-prosenttiset alkoholittomat oluet ovat olleet korkeammin verotettuja kuin yli 0,5-prosenttiset alkoholittomat oluet. Nämä ovat tulleet itselleni sattuneesta syystä tutuiksi viime aikoina, ja kyllähän se hullunkuriselta tuntuu, että lisäämällä vähän alkoholia alkoholittomaan olueen saa matalamman veron kuin [Puhemies koputtaa] jos se olisi siinä virvoitusjuomakannassa. [Puhemies koputtaa] Tämä nyt korjataan, ja se on ihan fiksu juttu.

15.44 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän pienpanimokeskusteluun sanoisin sen verran, että me olemme esimerkiksi vasemmistoliitossa peräänkuuluttaneet ratkaisua tämän etämyynnin osalta, mutta on selvää, että hallituksessa on ollut tahtotila pienpanimoiden etämyynnille mutta ei Alkon monopolin purkamiselle, mihin tämä keskustelu on sitten väistämättä myöskin siirtynyt.

Meidän edustajamme ja eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Arhinmäkihän esitti innovatiivisesti, että Alkoa velvoitettaisiin lisäämään merkittävästi pienpanimo-oluita valikoimaansa ja lisäksi selvitettäisiin Alkon kotiinkuljetusmahdollisuutta Ruotsin Systembolagetin mallin mukaisesti. Eli jollakin tavalla tämä systeemi olisi kyllä ratkaistavissa.

Ministeriltä kysyisin tästä sokeriverosta. Sen terveysvaikutukset olisivat kyllä merkitykselliset. Onkohan sille mitään tehtävissä? Sitä sokeria on näissä [Puhemies koputtaa] alkoholituotteissakin aika runsaasti.

15.46 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti lienee selvää se, että tällä lakiesityksellä tavoitellaan budjettiin sitä tulopuolta, mutta laajempaa alkoholikeskustelua Suomessa olisi kyllä tarpeen käydä. Nimittäin nyt koronakriisin keskelläkin tiedämme, että ravintolat ovat erittäin kovilla näiden uusienkin rajoitusten puolesta, ja näin ollen toivon, että hallitus vakavasti harkitsisi — myöhässä jo mutta viimeistään nyt — sitä mahdollisuutta, että ravintolat voisivat myydä viiniä ulos korona-aikana ja kenties sen jälkeenkin. En usko, että sillä suurta vahinkoa tehtäisiin. Sen sijaan se voisi pelastaa monta yritystä.

Toinen kysymys on tämä alkoholin etämyynti. Nythän on niin, että ulkomaiset verkko-kaupat saavat toimittaa nettimyynnillä alkoholia suomalaisille mutta kotimaiset, työllistävät, tänne veroja maksavat yritykset eivät saa. Niin kuin on kerrottu, niin tällä lakialoitteella on eduskunnan enemmistön tuki, ja minusta se velvoittaa hallitusta.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Toivon, että ministeri ottaisi kantaa näihin asioihin.

15.47 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholihan on tunnetusti eduskuntakeskusteluissa tällainen moraalinen kysymys, jossa omantunnon mukaisesti ihmiset voivat äänestää, ja se antaa tälle keskustelulle ehkä myöskin väljyyttä.

Ministeri esitteli tämän asian hyvin, ja ymmärrämme, että tämä mittakaava on merkitykseltään lähinnä indeksikorotuksen tasoinen inflaatiotarkistus. Edustaja Wallinheimo käytti aika voimakasta sanaa todetessaan, että tämä on totaalinen tyrmäys ravintola-alalle ja vielä tässä kriisitilanteessa — ehkä hieman liioitteleva ilmaisu.

Sen sijaan olisin kiinnittänyt huomiota ministerin esittelyssä siihen seikkaan, että tämä viinien suhteellinen korotus on aavistuksen verran korkeampi kuin näissä muissa lajeissa. Itse olisin taipuvainen miettimään niinpäin, kun täällä viitattiin eurooppalaiseen alkoholikulttuuriin, että eikö olisi pikemminkin edullista se, että viinien käyttö yleistyisi ja näihin väkeviin juomiin satsattaisiin tällä verotuksellakin tavallaan enemmän, jolloin tämä asetusma oli nyt vähän vinoutuva tästä näkökulmasta.

15.48 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun mikään ei riitä, niin verotetaan vielä lisää. Näin on toimittu jo pitkään Suomen veropolitiikassa. Pauli Vahtera teki vuonna 19 laskelman, jonka mukaan keskituloinen suomalainen kaksilapsinen perhe, jossa molemmat vanhemmat käyvät töissä, maksaa veroja 74 prosenttia tuloistaan.

Alkoholiveron korotus lisää alkoholin tilaamista ulkomaisista verkkokaupoista Suomeen. Myös alkoholin matkustajatuonti olisi tällä hetkellä huomattavasti suurempaa, mikäli koronaepidemia ei olisi päällä. Moni suomalainen on jo vuosia tilannut alkoholijuomansa suoraan kotiovelle esimerkiksi Saksasta, puoleen hintaan.

Kun Virossa päätettiin muutama vuosi sitten nostaa alkoholiveroa, niin lopputuloksena siellä verot vähenivät. Näin tulee käymään myös Suomessa. Virossa otettiin opiksi, ja Viro alensi alkoholivalmisteiden valmisteveroa 25 prosenttia hillitäkseen viinarallia maan Latvian vastaisella rajalla, mutta mitä tekee [Puhemies koputtaa] Suomi? Korottaa alkoholiveroa vielä entisestään. Historia [Puhemies koputtaa] tulee näyttämään, että veronkorotus tulee kääntymään itseään vastaan ja kaavailtuja verotuloja ei tulla saavuttamaan.

15.49 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää tässä on se perusviritys, että nyt alkoholiton olut ja hieman alkoholia sisältävä olut huomioidaan, tämä asia korjataan.

Mutta eittämättä on pakko puuttua siihen pienpanimoitten verkkokauppamyyntioikeuteen. Perusvirityshän on se, että tämä ala tuottaa noin 3,5 prosenttia kaikesta myydyistä ja kotimaassa tuotetusta alkoholista mutta työllistää 10 prosenttia kaikista alan työntekijöistä, eli suhdelukuna tämä on erittäin hyvä. Sitä alaa pitäisi tukea juuri tässä kriisin kynnyksellä, missä me nyt olemme.

Vieläkään ei ole myöhäistä — korona valitettavasti jatkuu — niin etteikö hallitus voisi edelleen ottaa tämän käsittelyyn, ja sitä toivon ja myös sitä, että ravintoloiden alkoholin alvia kohtuullistettaisiin, tuotaisiin enemmän sitä kulttuurimahdollisuutta, [Puhemies koputtaa] että nautimme ravintoloissa, [Puhemies koputtaa] kuin että juomme kotona.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

15.50 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen totesi täällä, että tämä on fiskaalinen harjoitus, ja näin se varmasti onkin, mutta se ei poista sitä tosiasiaa, että suomalainen ravintola-ala on täydessä kriisissä tällä hetkellä. Ja samaan aikaan, jos hallitus tuo tällaisia esityksiä tähän saliin, teidän velvollisuutenne on myös pohtia laajasti toimenpiteitä, miten matkailu- ja ravintola-alan toimintarajoituksia voidaan tulevaisuudessa vahvistaa.

Rouva puhemies! Nostan esille yhtenä esimerkkinä tämän viinien ulosmyyntioikeuden. Toivoisin todella näkeväni, että myös Suomessa siirryttäisiin kohti eurooppalaista alkoholikulttuuria. Tämä myös antaisi pienen uuden työkalun ravintoloiden käyttöön.

Ja toisena ajatuksena kysyn ministeriltä, miten näette, että verotusta ylipäänsä voitaisiin muokata ja luoda kannustimia siihen, että ihmiset siirtyisivät ravintoloihin kuluttamaan ja käyttämään näitä palveluita, jolloin taas vastaavasti se tukisi myös alan [Puhemies koputtaa] työllisyyttä ja verotulojen kasvua.

15.52 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Tietysti on vaikea aika tällä hetkellä varmasti myös arvioida näitä verotuottoja, että miten tämä tulee kehittymään. Haluaisin kuulla, onko ministeriössä tehty jonkinlaista arviota. Esimerkiksi meidän olemme saaneet uutisia siitä, että Alkon myynti on kasvanut huijaa vauhtia. Vastaavasti tietysti nyt nähdään, että varmastikaan ravintoloissa myynti ei ole millään tavalla samalla tasolla kuin ennen. Entä mikä on kaupan osuus?

Kun tästä koronasta selvitään, niin on tietysti tehtävä toimia niihin keinoihin, millä matkustajatuontia saadaan vähennettyä. Täällä on käytetty äärettömän hyviä puheenvuoroja sen puolesta, kuinka paljon meillä jää normaalioloissa saamatta verotuloja juuri esimerkiksi tämän matkustajatuonnin takia.

Nyt korona-aikaisiin toimenpiteisiin keskusta on esittänyt tilapäistä tuotteiden ulosmyyntiä sekä kotiinkuljetusta esimerkiksi päivittäistavarakaupoista, ravintoloista ja panimoteollisuudelta. Tämä etämyynnin salliminen on puolueita jakava kanta, [Puhemies koputtaa] ja siinä tarvitaan ripeyttä.

15.53 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on kaivattu tavallaan elvytyskeinona lievempiä alkoholiveroja. Siihen tämä ei varmaan ole osuva keino. Pikemminkin sitten joissakin maissa on nyt harrastettu määräaikaista alennettua arvonlisäverokantaa, esimerkiksi 5 prosentin alennus sen alan elvyttämiseksi koronan syövereistä. Tämä alkoholiverotuksen määräaikainen tarkistaminen on vähän samantapainen kuin polttoaineverojenkin osalta, että pidetään se reaalihintaa tavallaan samalla tasolla. Tässä osoitukseksi siitä, että sosiaalidemokraateissa on katto korkealla ja seinät leveällä, edustaja Kiljunen kertoi, että viinien verotusta pitäisi keventää, kohdella lievemmin, mutta jos katsotaan tätä esityksen sivulla 18 olevaa taulukkoa, niin siinä nähdään, että viinien verotus alkoholipitoisuuden perusteella on keveämpää kuin loogisessa väkevään suuntaan kiristytävissä verotuksissa olisi. Itse asiassa viimeisissä olisi nyt [Puhemies koputtaa] enemmänkin tarkistamisen varaa ylöspäin.

15.54 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tiedä, tunteeko taloustiede sellaista käsitettä kuin ”indeksissä korotettava vero”, mutta hallituksella näitä indeksissä korotettavia veroja tuntuu riittävän, tämä alkoholi nyt sitten seuraavana. Tässä

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

pitäisi mennä järki edellä eikä ajaa ideologisesti alkoholin kieltämisenä kieltolakiajattelun tyyppistä ajatusta sisään, mikä tässä tuntuu aina olevan taustalla.

Nykyisessä tilanteessa ei ole mitään järkeä, että alkoholijuomat viedään Suomesta ulos ja kannetaan sisään takaisin halpaan hintaan. Koronatoimena tämä pienpanimoiden myyntioikeus ja ravintoloiden ulosmyynti olisi pitänyt jo aikaa sitten tehdä, ja ihmettelenkin, mihin ne ovat jääneet. Kuka niitä sitten vastustaa, jos ne kerran jakavat puolueita? Mikä puolue näitä asioita vastustaa?

Ylipäänsä tämä etämyyntiasia olisi pitänyt hoitaa kuntoon jo ajat sitten, tunnustaa tosiasiat. Kun Suomi aikanaan piti väkisin viedä EU:hun, meille luvattiin halpoja autoja ja alkoholia. Olisikohan nyt jo 25 vuoden jälkeen aika lunastaa edes jompikumpi näistä lupauksista?

15.55 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholin verotuksen muuttaminen on aina vähän kaksipiippuinen juttu. Siinä pitää punnita tietysti terveydellisiä kysymyksiä mutta myöskin fiskaalisia asioita ja samalla sitä, miten suhtaudumme muutosten jälkeen tai mitä tapahtuu alkoholin tuonnille Virosta ja Latviasta.

Nyt tietysti tämä valmistevero kohdistuu kaikkiin alkoholeihin riippumatta siitä, myydäänkö ne ravintolassa vai kaupoissa vai missä niitä myydään, mutta kyllä sillä varmasti on vaikutusta siihen, että sitten ehkä useampi tuo jostakin muualta niitä juomia, jotka ehkä muuten ostaisi Suomesta.

Olen tehnyt tänä vuonna lakialoitteen liittyen siihen, että alkoholijuomien arvonlisäverokanta alennettaisiin 24 prosentista 14:ään silloin, kun se myydään ravintoloissa ruoka-annosten yhteydessä. Mielestäni tämä olisi sellainen toimi, joka saattaisi lisätä houkutusta käydä ravintoloissa niille ihmisille, jotka eivät ehkä muuten siellä kävisi, [Puhemies koputtaa] ja se sopisi tähän tilanteeseen vallan mainiosti. Kysyisin nyt [Puhemies koputtaa] valtiovarainministeriltä: miten suhtaudutte tähän aloitteeseen?

15.56 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja nimenomaan pienpanimoiden osalta. Mielestäni tällainen veronkorotus tässä tilanteessa on todellakin märkä rätti sekä ravintolayrittäjiä että suurta joukkoa yrittäjiä kohtaan. Minä lähtisin siitä, että niin kuin edustaja Mäkelä sanoi ansiokkaasti, 25 vuotta ollaan odoteltu niitä lupauksia, mitä Euroopan unioni on meille antanut, ja nyt kuulostaa siltä, että hallituspuolueiden edustajien mielipiteetkin ovat sitä luokkaa, että tähän tulisi ryhtyä. Onhan se kumma, että me saamme tilata kotimaista pienpanimotuotetta postitse Virosta mutta emme suoraan pienpanimolta Suomesta. Näkisin, että kun meitä täällä 200 järkevää ihmistä istuu, niin kaikki katsomme suu auki tällaista. Tämähän on erityinen tilanne. Toivoisin, että tämä korjataan ja otettaisiin todellakin huomioon suomalainen elinkeino.

15.58 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanha kansa sanoo, että viina on halpaa niin kauan kuin sitä rahalla saa, mutta jossain kulkee kuitenkin se raja, miten paljon kansalaisia ja yrittäjiä voi rangaista kuluttamisesta. Yrittäjän asialla minäkin tässä olen, elikkä etämyyntihän se hiertää. Pienpanimoiden etämyynti ja sen mahdollistaminen on nimittäin käsittämättömän hämmentävä vyyhti, koska kansalainen voi tilata ulkomailta rekkalavoittain viinaa ja alkoholia kotiovelle mutta suomalaisista pienpanimoista ei sitten pulloakaan, ja olkoon kyse valkoposkikihanhista tai oluttölkistä, niin vedotaan aina Euroopan unioniin. Etämyyntikeskustelua käydään kuitenkin nyt siitä, haluaako

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Suomi vapaaehtoisesti muuttaa alkoholilainsäädäntöä. Korostaisin tässä kohtaa myös sitä, että viranomaisten päätösten pitää aina perustua lakiin — laillisuusperiaate. Erikoista tässä on se, että Suomen alkoholilaki ei kiellä etämyyntiä. Mistä tässä oikeasti keskustellaan? Hämmäntävää, eikö totta?

Arvoisa puhemies! Pienpanimoiden etämyynti olisi alan toimijoille mitä parhaita koronatukea, joka toisi myös valtiolle verotuloja. Sillä pidettäisiin [Puhemies koputtaa] 105 pienpanimoa elossa. — Kiitos.

15.59 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viro kiittää aina, kun Suomi nostaa alkoholijuomien verotusta. Samoin ulkomaiden verkkokaupat kiittävät aina, kun Suomi nostaa alkoholijuomien verotusta. Yhä useampi hakee tai tilaa juomansa ulkomailta, ja niin kuin täällä on kuultu, niin jopa Suomessa valmistetut juomat ostetaan ulkomailta, tilataan ne sieltä. Ensin ne viedään rekoilla sinne ja sitten tuodaan takaisin. Kunnioittavasti kysyn, ministeri Vanhanen: ymmärrätkö tämän, että alkoholijuomien verojen korottaminen johtaa kaupankäynnin siirtymiseen ulkomaille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan tässä debatissa vielä neljä puheenvuoroa, ja sitten siirrytään puhujalistaan. Ja ketkä halusivat? Minä katson vielä, että minulla on oikein: Lindén, Wallinheimo, Könttä ja Suomela. Ja Lindén aloittaa, olkaa hyvä.

16.00 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä olisi ollut kolmekin asiaa, joihin olisin halunnut puuttua. Mutta usein täällä on mainittu Lafferin käyrä, ja minusta se on käyrä, joka sopii käytettäväksi, kun puhumme alkoholiverotuksesta ja eräistä muistakin veroista, ihan kaikkeen se ei sovi. Siinähan on teoreettinen idea siitä, että jos jonkun tuotteen tai palvelun vero on liian kova, niin silloin verokertymän kokonaisuus pienenee, ja toisaalta, jos se on liian matala, niin sillä emme kuitenkaan saa aikaiseksi sitä, että se verokertymä kasvaisi. No, nyt sitten on olemassa varmasti semmoinen objektiivinen alue, jolla se verokertymä on tavoitellun suuruinen, mutta nyt tietysti kun puhumme alkoholiverosta, niin tässä on tämä kansanterveydellinen puoli. Suomessahan itse asiassa alkoholin kokonaiskulutus, ottaen huomioon kaikki eri kulutuksen lajit, on viime vuosina vähentynyt. Se oli aikanaan Suomessa tasolla 6 litraa, silloin kun eduskunta kävi vuonna 83 suuren terveystieteellisen keskustelun ja asetti tavoitteeksi pudottaa sen 4 litraan absoluuttista, [Puhemies koputtaa] mutta se nousikin 10:een, ja sille tasolle se käytännössä on jäänyt ja vähän jopa siitä alentunut.

16.01 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen sanoi, että käytin hieman kovaa kieltä. No, se oli suora sitaatti, mitä kuulin eilen mielenosoituksessa. Se siitä.

Toinen asia koskee sitä, kun puhutaan alkoholin verotuksen kiristämisestä tai löyhennyksestä: aina jos alkoholipolitiikkaa löyhennetään, se on omantunnon kysymys, mutta jos sitä kiristetään, niin jostain syystä se ei ole omantunnon kysymys. Haluaisin tietää, mikä hallituksen linja on tällä kertaa: onko tämä todellakin omantunnon kysymys? Olin kuulevinani hallituspuolueen edustajilta myös hieman liberaalimpia puheenvuoroja, joten heille kuuluisi kyllä oikeus äänestää myös toisin.

Viimeisenä oikeastaan mennään tähän Alko-keskusteluun siinä suhteessa, kuten edellisessäkin puheenvuorossa sanoin, että tavaroiden liikkuvuus on EU:n perusoikeus ja Alkon

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

monopoli on siitä neuvoteltu poikkeus, joten EU:n tavaroiden liikkuvuuden pitäisi aina kuitenkin olla se ydin ja siitä neuvotellut poikkeukset ovat alisteisia sille. Eikö ole näin, ministeri?

16.02 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alkoholipolitiikan verotuksessa tässä erin tehdään suhteellisen pieni muutos, kun katsotaan sitä alkoholituotteen hintaa vaikkapa per oluttölkki. Mutta haluaisin ministeriltä kysyä, olisiko teidän mielestänne paikallaan alkoholiverotuksen ikään kuin kokonaistarkastelu, jossa painopiste muuttuisi, niin kuin täällä on aiemmin jo puhuttu, kulutuksesta, kodeista valvottuihin olosuhteisiin eli ravintoloihin, toisaalta niin, että tukisimme miedompia alkoholituotteita, siis oluita, viinejä, ja verotus kasvaisi aika jyrkästikin kohti viinoja, jolloin me ikään kuin ajaisimme ihmisiä käyttämään miedompia alkoholituotteita, ja ehkä kolmanneksi löydetäisiin tässä kokonaisverotarkastelussa sellainen piste, jossa tuonnin määrä kuitenkin pysyttäisiin pitämään suhteellisen hyvin kurissa. Aina on varmasti tuontia, ja kun käy ulkomaanmatkoilla, niin totta kai sieltä todella moni suomalainen haluaa myös tuoda jotakin mukanaan. Mutta näettekö, että tällainen [Puhemies koputtaa] kokonaistarkastelu voisi tulla jossain vaiheessa kysymykseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Otetaan vielä yksi puheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

16.04 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse uskon vakaasti — vaikka tässä aiemmin käytiin läpi, että alkoholipolitiikka herättää monesti tunteita — että tästäkin asiasta pystyy varmasti asiallisesti puhumaan ja rauhallisesti katsomaan sitä, että kyse on todella vain 50 miljoonan euron kokonaisuudesta, mikä aiheuttaa varsin pieniä muutoksia, kun huomioidaan, että kyse on satojen miljoonien euron veropotista. Iso osa tuosta rahastahan kertyy ymmärtääkseni ihan vain sillä, että tasataan sitä 0,0-prosenttisen alkoholittoman oluen ja 0,5-prosenttisen alkoholittoman oluen välistä eroa. Tätä ei voi kovin ideologiseksi hankkeeksi syyttää. Tätäkään eroa ei nyt edes kokonaan kurota umpeen — niin varovaisia tässä tällä kertaa ollaan — vaan edelleen sen alkoholittoman oluen vero jää alhaisemmaksi kuin 0,5-prosenttisen alkoholittoman oluen.

Kuluttajahinnoista puhuinkin. Anniskeluhintojen muutokset jäävät valtiovarainministeriön arvion mukaan keskimäärin runsaaseen 0,5 prosenttiin. Eli jos katsotaan sellaista 5 euron tuoppia, niin se on 2,7 senttiä lisää hintaa, jos oletetaan, [Puhemies koputtaa] että veron vaikutus menee suoraan hintoihin, eli sielläkään ei voi kyllä mistään turmiosta varsinaisesti puhua. [Puhemies koputtaa] 2,5 senttiä, se on aika pieni raha kuitenkin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

16.05 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Ehkä vuosien päästä kyetään arvioimaan se, oliko tämä 50 miljoonaa indeksikorotus vai laukkasiko inflaatio hieman eri tavalla. Sekä polttoaineveron että tämän osalla on pidetty tätä indeksitermiä mukana, koska selvästikään yleisessä keskustelussa ei oikein ymmärretä sitä, että silloin, kun vero on tällainen senttiä per litra -periaatteella, niin sitä veroa inflaatio syö, sen verotuottoa valtion kannalta inflaatio syö. Sen tähden käytännössä joka vaalikaudella tehdään näitä korotuksia, jotta valtion kannalta ikään kuin se tulopohja säilyisi.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Miten käy näille tuotoille: Tämän korotuksen perusteella ennustan — ja tässä vetoan menneeseen historiaan — että verotuotto säilyy valtiolla aika hyvin, että tämä veronkorotus ei tule valumaan kovin paljoa ulkomaille.

Nämä kysymykset, jotka nyt eivät veroministerille kuulu, liittyen tähän pienpanimoiden ulosmyyntiin ja ravintoloista ulosmyyntiin: Minulla ei ole hallituksen puolelta niihin mitään uutta sanottavaa, mutta uskon, että keskustelun kannalta ymmärrettävämpää on se, jos kaikki selkeästi sitoutuisivat siihen ajatukseen, että me säilytämme Alkon monopolin emmekä romuta sitä. Tämä on oikeastaan se tematiikka, jonka kautta keskustelussa olevien mielipide-eroja ehkä parhaiten pystyy ymmärtämään.

Edustaja Peltokangas kysyi, ymmärränkö veronkorotuksen kytkennän matkustajatuontiin. Kyllä ymmärrän. Vuonna 2003, kun näimme, että meidän oma poikkeusjärjestelymme aika on päättymässä ja samaan aikaan Baltian maat olivat liittymässä unioniin, niin tuli pohdittavaksi, mitä teemme. Kun ei oikein päätösehdotuksia tullut, niin silloin pääministerinä sanoin — itse olen raitis mies, mutta sanoin, enkä tunne alaa kauhean hyvin — että pudotetaan kolmanneksella meidän veroamme, vastataan sillä tähän Baltian maiden jäsenyyteen, ja niin tehtiin. Etyylialkoholin kohdalla pudotus oli noin 50, noin puolitettiin, ja nyt huomasin, että vasta tämä korotus palauttaa etyylialkoholin sinne noin 50 euron tasolle per litra 100-prosenttista alkoholia. Eli nyt ollaan euromääräisesti samalla tasolla kuin lähes 20 vuotta sitten, mutta se reaalihinta on edelleen huomattavasti halvempi, edullisempi kuin silloin 2004 tapahtuneen korotuksen jälkeen. Eli kyllä tämä kytkentä on, ja tämä kytkentä on tietysti erityisesti Baltian maiden suuntaan, vaikea. Mutta tässä liitteenä olevista eri maiden verotasoistahan näkee, että vaikka Baltian maatkin keskenään kilpailevat, niin ne ovat selvästi koordinoineet verotasojaan. Ne ovat hyvin lähellä toisiaan, mutta siitä huolimatta heilläkin vuosittain tehdään korotuksia ja laskuja vähän sen perusteella, miten matkustajatuonti kehittyy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt siirrymme hetkeksi puhujalistaan.

16.08 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että valtiovarainministeri vie joka tapauksessa tästä salista vahvat terveiset hallituksen pöytään siitä, että nyt kun kuitenkin näitä veromuutoksia tehdään, niin on tärkeää huolehtia siitä, että ylipäänsä alan toimintaedellytykset vahvistuvat ja että yritykset ja yrittäjät pärjäävät myös tämän kriisin jälkeen.

Kuten täällä on tuotu esille, niin tämä mahdollisuus myydä myös viiniä, viinituotteita ulos ravintolasta on yksi konkreettinen asia, mihin kuitenkin muualla Euroopassa ollaan menty, ja on jotenkin vaikea kuvitella ja nähdä, minkä takia me emme Suomessa voisi luottaa ihmisiin ja heidän omaan harkintakykyynsä. Minkä takia ihmistä täytyy säädellä niin paljon, minkä takia meidän täytyy asettaa niin paljon myös kieltoja — miksi me emme voisi vain luottaa enemmän ihmisten terveeseen järkeen ja harkintakykyyn tässä, koska kaikkialla muuallakin Euroopassa tämä on hyvin toiminut?

Rouva puhemies! Totean vielä tästä pienpanimoasiasta sen verran, että hämmästelen kyllä kovasti tätä asiaa siinä mielessä, että kuitenkin enemmistö tästä salista on edustaja Myllykosken lakialoitteen allekirjoittanut, siitä edustaja Myllykoskelle kuuluu suuri kiitos, että hän on asian vienyt hienosti eteenpäin. Mutta on kyllä tosiaan minusta eduskunnan arvovallan... Sanotaanko näin, että hallitus ei suhtaudu mielestäni riittävällä vakavuudella tähän kysymykseen, koska emme tiedä emmekä ole kuulleet, missä tämä asia nyt täl-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

lä hetkellä on. Tämä on juuri näin kuten täällä useampi kollega toi esille, että ihmiset voivat tilata ulkomaiselta pienpanimotuottajalta tuotteita kyllä kotiin, mutta taas sitten vastavasti, kun puhutaan siitä, että mitenkäs sitten kotimaiset pienpanimot, niin he ovat täysin kanveesissa tämän kysymyksen osalta, ja en voi mitenkään ymmärtää ja ajatella, että tämä voisi olla tahto, miten tässä toimitaan.

Rouva puhemies! Vielä kolmantena, viimeiseksi tähän: Minusta tämä pohdinta siitä, miten me voisimme verotuksella ylipäänsä, kun katsomme koko tätä alkoholipolitiikkaa, siis sääntelyä, mutta myös veropolitiikkaa, jatkossa ohjata tätä maata nimenomaan siihen suuntaan, että kansalaisia, ihmisiä kannustettaisiin nimenomaan kuluttamaan ravintoloissa, syömään ja nauttimaan sitten alkoholijuomia siellä taas enemmän, jolloin kuitenkin taas se antaisi näkymää alalle, loisi työllisyyttä, ja kuitenkin tällöin myös alkoholin nauttiminen tapahtuisi sitten valvotuissa olosuhteissa. Tähän ministeri ei nyt mielestäni kyllä oikein vastannut, mutta toivon, että pohditte tätä kysymystä kyllä tarkkaan, koska tässä on ollut, muun muassa MaRa on esittänyt tähän tiettyjä toimenpiteitä, ja näen, että tämä keskustelu myös tässä salissa pitäisi käydä huolella.

16.11 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen, aivan oikein totesitte, että nämä monet täälläkin esillä olleet muutokset eivät ole teidän hallinnonalallanne, mutta kuitenkin otitte tässä ikään kuin kantaa vähän siihen, että näillä ehdotuksilla olisi jollain tavalla Alkon monopolia mahdollisesti rapauttava vaikutus. Koska tiedostimme silloin, kun teimme esimerkiksi tätä lakialoitetta ulosmyynnin sallimisesta, että siihen liittyy tämä elementti viineistä, joiden katsotaan olevan jollain tavalla siinä rajavyöhykkeellä, että mikä kuuluu monopolin piiriin ja mikä ei, ja voidaanko laskea silloin, että edelleen on monopoli säilynyt, sen vuoksi teimme sen määräaikaisena ja niin, että se olisi liitetty nimenomaan tähän ravintolatoiminnan rajoittamiseen.

Silloin kun rajoitetaan ravintolaliiketoimintaa asetuksella tai lailla, niin on aivan oikein ja kohtuullista, että pohditaan myös sellaisia toimenpiteitä, joilla voitaisiin kuitenkin mahdollistaa ravintoloiden liikevaihdon pitäminen edes jollakin tasolla. Tämä olisi juuri sellainen täsmätoimi, jolla alaa voitaisiin auttaa pysymään hengissä kriisin yli. Emme lähteneet ikään kuin kuvittelemaan, että tämä olisi mahdollista pysyvänä muutoksena tai että hallitus lähtisi sellaiseen mukaan, mutta toivon vielä kerran, että viette viestiä ja voisitte harkita tätä muutosta edes määräaikaisesti.

Sitten tämä toinen kysymys pienpanimoista: Tässä aiemmissa puheenvuoroissa erittäin moni edustaja on sitä puoltanut. Kyllähän se on aivan käsittämätön tilanne, että meillä voi tilata kotiin toki myös viinejä mutta erityisesti näitä oluita, pienpanimotuotteita, miksei isompienkin panimoiden tuotteita, muualta Euroopasta mutta ei suomalaisista pienpanimoista. Se on jotenkin semmoinen asia, joka ei mene ihan arkijärjen ajatteluun, että miksi näin on. Varsinkin tällaisina aikoina, kun on parempi, että ihminen tilaa sen panimotuotteen suoraan kotiovelleen kuin että hän kävelee vaikka kauppaan tai sinne panimon viereeseen myymälään sitä ostamaan, niin eikös tämä olisi sellainen muutos, jota hallitus nyt voisi edistää ja edesauttaa siten sitä, että meidän elinvoimainen pienpanimokulttuurimme tästäkin kriisistä selviäisi.

Toki täytyy vielä todeta tähän loppuun, että se, kun viime kaudella hieman nostettiin sitä alkoholiprosenttia, jolla näitä esimerkiksi pienpanimoidenkin tuotteita voidaan tällä hetkellä kaupassa myydä, on näkynyt kyllä ilahduttavasti siinä, että vaikka alkoholin kokonaiskulutus ei ole noussut, niin siellä on hirvittävän hyvä valikoima tällaisia erilaisia

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

suomalaistenkin pienpanimoiden ja vähän suurempienkin panimoiden tuotteita, ja suomalaiset ovat alkaneet ostamaan laatua, kun se on heille mahdolliseksi tehty. Tällä tiellä toivottavasti voidaan jatkaa meidän alkoholipolitiikassamme jatkossakin.

16.14 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Nyt haluaisin tarkistaa edustaja Multalalta, kun en ole ihan varma, onko niin, että meillä on itse asiassa laillista tilata pienpanimotuotteita ulkomailta. Se informaatio, joka minulla on, jota olen saanut, kertoisi, että sekin on laitonta, ja siinä suhteessa ne ovat yhteismitallisia. Se on eri asia sitten, voitaisiinko tämä sallia vai ei ja liberalisoida tässä suhteessa lainsäädäntöä.

Minä tunnistan tämän keskustelun luonteen, mitä valtiovarainministeri tässä toi esille, että tässä on indeksikorotuksesta kysymys, mutta yllättävää on se, että erityisesti opposition suunnalta tässä puhutaan useista näistä indeksikorotustyypisistä asioista. Polttoainevero oli esillä, samoin tämä alkoholivero, ja edustaja Mäkelä päivitteli suoraan näillä sanoilla, että ”hallituksella kyllä riittää indeksisidonnaisia veroja”, ja vähän niin kuin halveerattiin tätä perusasetelmaa. Minun täytyy edustaja Mäkelälle kertoa, että hallituksella riittää myöskin indeksisidonnaisia sosiaalisia tulonsiirtoja.

Elämään kuuluu se, että meillä on sekä veroja että etuuksia, joiden reaalin taso halutaan säilyttää, aivan niin kuin ministeri tässä äsken sanoi, ja silloin kaikki tämäntyyppiset indeksikorotukset ovat ajankohtaisia ja asiallisia. Siellä on yksi indeksikorotus, joka kuitenkin kaipaisi vähän oikaisua. En rupea puhumaan taitetusta indeksistä eläkkeissä tässä yhteydessä, se on erillinen messu, mutta indeksikorotuksilla on sijansa Suomessa sekä verotuksen osalla että myöskin sosiaalisten tulonsiirtojen osalla.

16.16 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Alkoholin verotuksesta puhuminen on tietenkin nyt tällä hetkellä äärimmäisen ajankohtaista, koska ravintoloita ollaan taas sääntelemässä aika tiukastikin. Täällä ovat monet edustajat tai ainakin jotkut jo todenneet, että eilen oli tuossa Eduskuntatalon portailla ravintola-alan edustajia, ja he ovat hyvin huolissaan tästä nykyisestä tilanteesta. Ravintoloita ollaan taas sääntelemässä hyvin tiukasti aika pitkälle tulevaisuuteen saakka, ja moni on todella huolissaan toimeentulonsa puolesta. Yksi asia, mitä he ovat itse ehdottaneet, on se, että ravintoloille sallittaisiin myöskin tuo viinien ulosmyynti, jolloin he voisivat ikään kuin miettiä, mikä viini sopii mihinkin ateriaan, ja tarjota asiakkaalle kokonaisuutta. Toki he ymmärtävät sen, että tämäkin olisi eräänlaista laastarointia tässä tilanteessa, kun melkein koko toimiala menee taas kiinni, mutta joka tapauksessa meidän on mietittävä, mitä kaikkia toimia me voimme tehdä, niin että me pidämme tämän alan hengissä.

Arvoisa puhemies! Äskeisessä puheenvuorossani toin esiin, että itse olen tehnyt tosiaan lakialoitteen sen puolesta, että alkoholijuomien arvonlisäverokantaa alennettaisiin 14 prosenttiin nykyisestä 24:stä ravintoloissa. Sen ajan, mitä ne pystyvät olemaan auki, he varmasti saivat tällä kokonaisuudella lisättyä. Tästä on olemassa erilaisia tutkimuksiakin aikaisemmilta ajoilta.

Täällä muun muassa edustaja Ovaska aikaisemmin totesi, että Alkon myynti, jos puhutaan alkoholimyynnistä, kasvoi kevään aikana ja kesälläkin. Varsinkin kevään osalta syyhän on hyvin yksinkertainen: ihmiset hakevat juomansa silloin Alkosta, jos ravintolat eivät ole auki. Ei siinä sen kummempia tutkimuksia varmaankaan siltä osin tarvita.

Mitä tulee tähän varsinaiseen lakiesitykseen, niin sinänsä kyllä ymmärrän tämän valmisteveron niin kuin fiskaalisena näkökulmana. Jos se tuo 50 miljoonaa euroa valtion kas-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

saan, niin jos jotain positiivista haetaan, niin onhan se parempi kuin se, että sitä summaa haettaisiin vaikkapa ansiotuloverotusta korottamalla. Siinä mielessä tämä on parempi, mutta kyllä siinä haitta on tietenkin se, että varmasti sitten kun hinnat nousevat, niin aika monille houkutus on hakea se lasti tuolta Virosta taikka Latviasta, kuten tässä aikaisemmin on tullut todettua.

Täällä jotkut kollegat ovat todenneet myöskin sen, että pienpanimoille olisi hyvä tämä ulosmyyntioikeus suoda, ja itsekin olen samaa mieltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.19.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.23.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10. käsittelyä.

18.23 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kertaan vielä vähän näitä keskeisiä huomioita, mitä teimme tänään, kun tätä asiaa tässä käsiteltiin.

Valtiovarainministeri Vanhanen totesi, että tässä on nyt kyse ennen kaikkea fiskaalisesta harjoituksesta. Ymmärrän, että sen vaikutuksissa, jos katsotaan tuotekohtaisesti, mitä se tarkoittaa vaikka yksittäisen oluttölkin hintaan, puhutaan joistakin senteistä, mutta ennen kaikkea tässä tilanteessa, kun suomalainen ravintola-ala on syvässä kriisissä, täytyy myös hahmottaa se, että jokainen veronkorotus vaikuttaa, totta kai, myös näiden yritysten tilanteeseen ja alan työllisyyteen, ja tässä tilanteessa, jos hallitus samaan aikaan valmistelee tällaisia esityksiä, heidän velvollisuutensa ja vastuunsa on myös laajasti katsoa niitä kaikkia muita tekijöitä, millä nimenomaan tätä ravintola-alan tukalaa tilannetta voidaan helpottaa.

Me olemme tuoneet esille ehdotuksen siitä, että viinien ulosmyynti vapautettaisiin. Se taas olisi ravintoloille iso apu tulevaisuutta vastaan. Minusta meidän pitäisi selvittää aidosti tätä alkoholiveron kokonaisuutta siten, voitaisiinko jatkossa ikään kuin tukea tai ohjata verotuksen avulla ihmisiä kuluttamaan näitä tuotteita mieluummin ravintoloissa kuin siten, että se kuluttaminen tapahtuu vastaavasti jossain aivan muualla.

Rouva puhemies! Toivoisin, että Suomessa siirryttäisiin eurooppalaiseen alkoholipoliittikkaan, jossa luotettaisiin ihmisten terveeseen järkeen, ihmisten vastuuseen ja jossa tätä osin aivan järjetöntäkin sääntelyä uskallettaisiin purkaa ja antaa yrittäjille ja ihmisille enemmän mahdollisuutta ja vapautta. Näitä esityksiä jäämme nyt kyllä odottamaan eduskunnassa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.19 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Laki kuntalain väliaikaisesta muuttamisesta on osa kuntien tukipakettia, josta on sovittu. Eilen kävimme keskustelua siitä yli 5 miljardin euron lisäyksestä euromääräisesti kunnille, ja tämä kuntalain väliaikainen muutos on myöskin yksi osa, jolla kuntien tilannetta voidaan helpottaa.

Meillä on pykälä, johonka ollaan tekemässä muutosta niin, että korona-, covid-epidemiasta johtuvista talousvaikeuksista ei aiheutuisi kunnille kohtuuttomia vaikeuksia, niin että kunnat saavat halutessaan lisävuosia sopeuttaakseen omaa talouttaan. Tämä ei ole automaatti, vaan tässä kohtaa kunta voisi hakea ministeriöltä tämän alijäämän kattamisen pidennystä neljästä vuodesta kuuteen vuoteen. Elikkä kun vuonna 2015 muuttui kuntalaki, johon määriteltiin tämä, niin nythän ne ovat ensimmäisen kerran tulossa aikajakson päähän, ja nyt tähän on mahdollista hakea kahden vuoden pidennystä. Tässä perusteena tulee olla koronasta aiheutuvat kustannukset, elikkä meillä on monia kuntia, joilla tilanne on akuutti, mutta tästä kahden vuoden pidennyksestä pidetään kiinni, että tämä on mahdollista saada ainoastaan niiden kuntien osalta, joilla on osoittaa, että se tarve tähän tulee koronasta aiheutuvista kustannuksista. Näistä tämän ja ensi vuoden lisäyksistä kunnille tulee helpotusta kuntatalouteen, mutta kuten tiedämme, vaikutukset eivät jää vain näihin vuosiin, joista nyt on kyse, vaan oletettavasti mennään muutama vuosi pidemmälle, ennen kuin muun muassa verotulot sitten tasaantuvat, ja siitä syystä tämä on myöskin tarpeellista tehdä, jotta se sopeutus ehditään tekemään.

Meillä on kuntatalousohjelma, joka on tehty, ja siellä meillä on näkyvillä, kuinka paljon meillä on negatiivisen vuosikatteen kuntia ja alijäämäisiä kuntia ja myöskin oletettavasti arviointimenettelyyn joutuvia kuntia, ja kuten myöskin eilen oli keskustelussa, näitä kaikkia on joka tapauksessa riippumatta koronasta. Meillä nämä kuntien ongelmat ovat varsin pitkäaikaisia. Tässä kunnan arviointimenettely -kohdassa tai toisaalta kuntayhtymän arviointimenettely -kohdassa tapahtuisi niin, että siinä kohtaa kun tämä määräaika on mennyt, niin siitä eteenpäin otettaisiin se kaksi vuotta ja vasta sen jälkeen siirryttäisiin arviointimenettelyyn. Eli tietenkään tämä ei poista sitä, etteikö kunnan tarvitse sitä sopeutusta tehdä, vaan siihen tulisi kaksi vuotta lisäaikaa, jos kunta sen halutessaan anoo ja sitten se myönnetään, elikkä se ei ole mitenkään automaatti. Tähän voidaan laskea niitä koronasta aiheutuvia kuluja. Varmaan määritellään tarkemmin vielä se, mitenkä tuotot ovat heikentyneet koronasta aiheutuen, ja/tai toisaalta se, mitenkä kulut palveluiden järjestämisestä ja testauksista ja kaikesta muusta ovat nostaneet kuntien kustannuksia, ja näitä verrataan niin sannotujen normaalivuosien talousarvioihin ja tilinpäätöksiin, jolloin voidaan tämä erotus

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

sitten havainnoida. Näiden lisävuosien osalta tietysti pitää myöskin raportoida valtiovarainministeriöön, miten tässä talouden tasapainottamisessa sitten onnistutaan.

Tämä laki olisi voimassa vuoden 25 loppuun, jotenka sitä anomusta tämän kahden vuoden määräajan pidentämiseksi voisi hakea vuoden 2025 loppuun, jolloinka vuodet siitä eteenpäin tulisivat niin, että pidennettäisiin vuoden 26 kattamiskautta. — Kiitoksia, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan.

16.24 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Monissa kunnissa on käyty tänä vuonna yt-neuvotteluja ja suunniteltu kipeitä toimia talouden tasapainottamiseksi. Onkin erittäin tärkeää, että hallitus osoittaa syksyn lisäbudjetissa kunnille ja sairaanhoitopiireille yhteensä 600 miljoonaa lisärahoitusta. Lisäksi ensi vuonna kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia korotetaan vielä 300 miljoonalla eurolla, ja kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta nostetaan 10 prosentilla. Nämä kuntakohtaiset tuet auttavat tasapainottamaan isompien ja pienempien kuntien taloutta. Esimerkiksi pohjalaiskuntiin tämä kuntien pelastuspaketti tuo miljoonia euroja.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan kuntalain väliaikaista muuttamista siten, että ”kunta voisi hakea valtiovarainministeriöltä alijäämän kattamisaikaan pidennystä nykyisestä neljästä vuodesta kuuteen vuoteen, jos kunta ei covid-19-epidemiasta johtuvista talouden vaikeuksista johtuen voisi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädetyssä määräajassa”. Tämä esitys, yhdessä hallituksen mittavan kuntataloutta tukevan lisärahoituksen kanssa, on todella tervetullut. Esimerkiksi kotikaupungissani Vaasassa on jouduttu sopeuttamaan viime vuosina voimakkaasti taloutta, vaikka aikanaan syntynyt alijäämä ei lähtökohtaisesti ole johtunut kaupungin omista päätöksistä, vaan muun muassa siitä, että viime hallituskaudella on kuntien valtionosuuksia leikattu voimakkaasti. Vaasan kaupunki olisi varmasti kyennyt sopeuttamaan taseeseen kertyneen alijäämänsä tänä vuonna, mutta covid-19-epidemiasta johtuvat talouden vaikeudet ovat tehneet tästä työstä selkeästi vaikeampaa. Pidän hallituksen esitystä perusteltuna, sillä kunnat eivät ole syypäitä koronasta johtuviin yllättäviin ja uusiin kustannuksiin. Olisi väärin pakottaa koronan vuoksi kunnat sopeuttamaan talouttaan nykyisen alijäämän kattamisvelvoitteen asettaman aikataulun puitteissa.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden kestävyyttä ei tule tässä vaiheessa hoitaa leikkauksin ja veronkorotuksin, koska niiden haitalliset vaikutukset ovat tässä tilanteessa merkittävästi suurempia kuin hyödyt. Hallituksen taloudelliset tukitoimet kunnille sekä kuntien mahdollisuus hakea lisää aikaa alijäämän kattamiselle ovat toimia, joilla voidaan rahoittaa kuntalaisille tärkeitä palveluita sekä toivottavasti myös välttää pahimmat leikkaukset, lomautukset ja irtisanomiset tänä ja ensi vuonna kunnissa. Haluan kiittää hallitusta ja erityisesti ministeri Paateroa näiden tärkeiden, kuntia tukevien esitysten edistämisestä.

16.28 Heidi Viljanen sd: Arvoisa herra puhemies! Kuntien jo ennestään haastava taloudellinen tilanne on koronakriisin myötä huonontunut entisestään. On tärkeää, että jo ennestään ahdingossa olevia kuntia ei rankaista koronan aiheuttamasta tilanteesta nykyistä enempää. Siksi kuntien taloudellinen tukeminen ja nyt esitettävä hallituksen esitys ovat kiitettäviä toimia meidän kuntiemme kannalta. Tämän hallituksen esityksen tarkoituksena on siis muuttaa kuntalakia määräajaksi niin, että kunta voisi hakea valtiovarainministeriöl-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tä alijäämän kattamisaikaan pidennystä nykyisestä neljästä vuodesta kuuteen vuoteen, jos kunta ei koronaepidemiasta johtuvista talouden vaikeuksista johtuen voisi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää nykyisen lain säättämissä rajoissa. Vaikka valtio on nyt antanut mittavasti tukea kunnille koronakriisistä selviämiseksi, epidemia vaikuttaa kuntien mahdollisuuksiin kattaa alijäämää nykyisessä määrääjassa. Tuoreen kuntatalousohjelman mukaan vuoden 2020 kuntatalouden tulos näyttää keväällä ennakoitua paremmalta. Siitä huolimatta negatiivisen vuosikatteen ja alijäämäisten kuntien määrä tulee kuitenkin kasvamaan. Arviointimenettelyynkin joutuvien kuntien määrä tulee todennäköisesti kasvamaan lähivuosina.

Arvoisa puhemies! Talous toipuu näin mittavasta kriisitilanteesta hyvin hitaasti. Haastetta luo meidän tulevaisuutemme vaikea arviointi, kun epävarman tilanteen kesto emme kukaan tiedä. Koronan aiheuttamat alueelliset vaikutukset vaihtelevat myös tulevina vuosina merkittävästi. On selvää, että kuntasektorin kestävyyttä parantavia rakenteellisia uudistuksia tarvitaan entistä kipeämmin. Onneksi eilen saimme kaikki kuulla, että sote-uudistus nyt vihdoinkin etenee. Se on varmasti isoin rakenneuudistus, jolla pyritään leveämmillä hartioilla turvaamaan kansalaisten sosiaali- ja terveyspalvelut. On myös yhtä selvää, että kuntatalouden turvaaminen edellyttää myös kuntien omia tuottavuus- ja sopeutustoimia jatkossa. Kuntapäätäjien osa ei näin ollen tule olemaan jatkossakaan helppo.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin tärkeä kädenojennus taloudellisesti erityisen haastavaan asemaan koronan vuoksi joutuville kunnille. Alijäämän kattamista koskevan määrääjän pidentäminen antaa kunnille mahdollisuuden jaksottaa alijäämän kattamiseen tarvittavat toimenpiteet nykyistä pidemmälle ajalle. Laki olisi voimassa vuoden 2025 loppuun.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tämä on mielestäni erittäin kannatettava esitys.

16.31 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä kollegat hallituspuolueista ovat vuolaasti kehuneet tätä esitystä, ja varmasti tämä nyt, ottaen vallitsevat olosuhteet huomioon, sinänsä onkin perusteltua, mutta haluaisin vähän nyt kuitenkin pohdiskella sitä, kuinka viisasta on jättää tekemättä välttämättömiä päätöksiä, sellaisia päätöksiä, jotka olisivat joka tapauksessa suomalaisessa kuntataloudessa ja laajemminkin julkisessa taloudessa edessämme.

Perusongelmatiikkahan kuntien tulopuolella johtuu siitä, että vuodesta 2010 lähtien itse asiassa niin pitkälle kuin tästäkin päivästä voimme eteenpäin tulevaisuutta ennustaa — ja aika pitkälle voimme, koska ne, jotka ovat tänä päivänä syntyneet, ovat 25 vuoden päästä 25-vuotiaita — joka ikinen vuosi työelämästä poistuu enemmän väkeä kuin uutta väkeä tulee tilalle. Ja tämä jatkuva huoltosuhteen heikkeneminen yhdistettynä siihen, että Suomessa työllisyysaste laahaa huomattavasti perässä suhteessa vaikkapa toisiin Pohjoismaihin, jotka ovat ehkä meille sellaisia relevantteja vertailukohtia, johtaa siihen, että kuntien tulot eivät yksinkertaisesti riitä niihin menoihin, jotka kunnille on asetettu.

Nyt kun — tätä ministerikin sinänsä oikein perusteli — tehdään tätä arviointimenettelyyn päättämisen lykkäämistä kuntien anomuksesta ja toisaalta perustuen koronasta johtuviin kustannuksiin, niin valtioon on luvannut korvata nämä koronasta tulevat kustannukset. Eihän millekään kunnalle pitäisi tulla sinänsä ylimääräisiä kustannuksia koronasta. No, sitten ymmärrän erittäin hyvin, että monille kunnille tulee raju lasku sinne tulopuolelle siitä valtavasta iskusta, jonka tällainen globaali pandemia aiheuttaa, ja se tietenkin kohden-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tuu hyvin eri tavoin eri kuntiin ja kaupunkeihin eri puolilla maata riippuen siitä, minkälainen elinkeinorakenne ja minkälainen väestörakenne paikkakunnilla on.

Mutta pahoin pelkään, että tämän pandemian tuomat iskut jättävät sellaisen pysyvänkin kolahduksen, että ei se, että niitten välttämättömien sopeuttamispäätösten tekemistä lykätään hamaan tulevaisuuteen, helpota sitä tehtävää, joka näillä kunnilla ja kaupungeilla on, tarjota ja turvata hyvät palvelut kuntalaisilleen. Sehän se kunnan toiminnan idea on, että pystytään tarjoamaan ne palvelut. Siksi hieman tässä kysyisin sen perään, että ei kai se nyt mikään inkvisitio ole, tämä arviointimenettely, jossa kunnan täytyy kauhusta kankeana siten pelätä sitä, että se alkaa yhdessä valtiovarainministeriön kanssa käymään keskustelua siitä, miten pitkässä juoksussa kestäväällä tavalla turvataan nämä edellytykset, että kunta voi hyvät palvelut tarjota.

16.34 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Hallitushan on hyvin määrätietoisesti tarttunut tämän koronaviruksen aiheuttamiin talousvaikeuksiin Suomessa. Hallitus on tunnistanut selkeästi sen, että yritykset ovat kärsineet, kansalaiset, ihmiset ovat kärsineet, mutta myös kunnat ovat kärsineet, ja kuntien rooli keskeisten julkisten palvelujen tuottajana on Suomessa aivan merkittävä. On tärkeää, että hallitus on sen tiedostanut ja on luonut tämän laajan toimintaohjelman, paketin, jolla myöskin tuetaan kuntia — poikkeuksellisen laaja tuki. Tämä kuntalain väliaikainen muutos tässä kohdassa, jossa nyt sitten säädetään tämän alijäämän kattamista koskevaa määräaikaa eli pidennetään neljästä vuodesta kuuteen vuoteen, on yksi tässä isossa paketissa oleva detalji. Sanotaan kuitenkin ”detalji”, koska niitä on niin paljon muita asioita.

Mutta minä olen seurannut tässä kiinnostuksella, millä tavalla oppositio näihin tuntuu reagoivan. Silloin kun hallitus tekee merkittäviä, isoja toimia, joissa kansalaisetkin tunnistavat sen tarpeen, niin jostain kumman syystä oppositiolta ei tahdo kiitoksia löytyä, vaan aina kaivetaan joku sellainen kritiikki, jolla mennään vastaan tässä. Viimeksi edustaja Autton puheenvuoro oli tämäntapainen, vaikka hyvin varovaisesti hän lähestyikin, totesi, että rakenneuudistuksia kaivataan. Niitähän hallitus tässä lupaa, mutta minä kysyn: aina kun sanotaan sana ”rakenneuudistus”, mitä se rakenneuudistus pitää sisällään? Tämä on semmoinen eufemismi, jonka taakse me piiloudumme kertomatta, mitä me sillä haluamme.

Täällä viitattiin jo sote-uudistukseen, joka saatiin maaliin. Ainakin hallituksen sopu löytyi siitä eilen. Se on nyt rakenneuudistus esimerkiksi. Meillä on paljon muita rakenneuudistuksia, joilla on omaa merkitystä, mutta tämä keskustelu tuntuu liittyvän aina siihen, että lähinnä haetaan leikkauslistoille sijaa kuntapalvelujen osalta, viitataan huoltosuhteen heikkenemiseen. Mitä huoltosuhteen heikkeneminen tosiasiaa tarkoittaa? Ollaan hyvin tarkkoja, mitä huoltosuhteella tarkoitetaan: Se on laskennallinen luku, jossa lähdetään siitä, että 15—65-vuotiaat ihmiset ovat aktiiviväestöä, jotka ovat ikään kuin työelämässä kiinni, vaikka me suoraan tiedämme, että 30 prosenttia tuosta ikäluokasta, jotka ovat ikään kuin työikäisiä, ei ole työelämässä kiinni. Silloin tullaan heti tähän työllisyysasteen nostamiseen, johon edustaja Autto kylläkin viittasi aivan oikein, ja silloin täytyy katsoa niitä konsteja, millä me työllisyysastetta nostamme tilanteessa, eikä vain päivitellä sitä, että huoltosuhde on teoreettisesti heikentynyt. Meillä yli 65-vuotiaista, jotka ovat siis huoltosuhteen mielessä huollettavia kansalaisia, 100 000 on palkkatöissä mukana. Tässä on muuten yksi huoltosuhdetta heikentävä henkilö juuri äänessä parhaillaan. Kimmo Kiljunen heikentää Suomen huoltosuhdetta näillä laskennallisilla perusteilla, mitä teillä on.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Eli minä haluaisin, että avataan näitä kysymyksiä selkeästi eikä leikitä joillakin termeillä, joilla on helppo kikkailla, joissa lähtökohtana on kuitenkin, että sieltä näkyy se ketunhantä kainalossa, että kysymys on julkisten palvelujen leikkaamisesta. Sen takia on minusta arvokasta, että hallitus mainitsee [Puhemies koputtaa] rakenneuudistukset, mutta on tärkeätä, että myöskin avaamme, mitä me niillä haluamme tarkoittaa.

16.37 Sari Multala kok: Arvoisa puheenjohtaja! En ihan ymmärtänyt edustaja Kiljusen kritiikkiä tuossa, kun hän itsekkin kävi läpi, mitä niillä rakenteellisilla uudistuksilla tarkoitetaan. Ja täällä edustaja Autto hyvin kertoi, että nämä työllisyysuudistuksethan ovat kaikista tärkeimpiä. Sinällään tämä sote, jos ajatellaan kuntataloutta, ei todellakaan paranna kuntatalouden tilaa, varsinkaan kasvavissa kaupungeissa, vaan päinvastoin heikentää sitä, kun entistä pienemmällä rahalla pitäisi selvittää kuitenkin samoista palveluista kuin aiemmin. Ja jos lähtee vähemmän menoja kuin mitä lähtee tuloja, niin silloin kaikki ymmärtävät sen, että entistä haastavampaa tulee tulevaisuudessa olemaan selvittää palveluiden rahoituksesta, saatikka sitten investointien rahoituksesta. Tähän asti ollaan monissa kunnissa isoja investointeja rahoitettu velkarahalla. Mutta jos kuntiin jäävät kaikki ne entisetkin velat, joita koronan myötä tulee varmasti monelle vielä lisää, sen lisäksi sieltä lähtee kuitenkin yli 13 prosenttia kuntaverotuotoista ja tällä paljon pienemmällä tuotolla pitäisi jatkossa rahoittaa paitsi palvelut myös ne investoinnit. Ja nyt kun valtiolla on ollut samanaikaisesti myös sellainen linja, että esimerkiksi isoihin infrainvestointeihin osuus on ollut vain 50 prosenttia aiemman 75 prosentin sijaan, niin en oikein näe, miten tämä yhtälönä ja tulevaisuudessa menee millään tavalla umpeen, vaikka me teemme tämmöisen väliaikaisen muutoksen tässä nyt kuntalakiin.

Valitettavasti on niin, että kun me teemme niitä rakenteellisia uudistuksia, niin kyllä niiden pitää olla sitten sen tyypisiä, että ne eivät heikennä kuntien tilannetta, koska tämä julkinen talous on ikään kuin kokonaisuus. Niistä työllisyysuudistuksista, joita me olemme muuten ehdottaneet aika ison kasan, 120 000 työpaikan edestä, suurin osa ei ole sellaisia kuin mistä monesti täällä hallituspuolueet meitä syylistävät vaan ihan positiivisia uudistuksia, osaa niistä kannatetaan hallituspuolueistakin. Joka tapauksessa työllisyysuudistukset ovat käytännössä ainoa tapa, jolla julkinen talous saadaan tulevaisuudessa tasapainoon ilman sitä, että joudutaan menemään veronkorotusten tai leikkausten tielle.

No, tästä kyseisestä lakiuudistuksesta, joka nyt on tässä meillä käsittelyssä: Ainakin Vantaalla me lausuimme siitä kohtuullisen positiivisesti. Se helpottaa totta kai joidenkin kuntien tilannetta, mutta tietenkään tämä ei nyt sitten niin merkittävästi helpota niiden kuntien tilannetta, jotka tässä tilanteessa nyt ovat ikään kuin koronan takia joutuneet tähän haasteeseen. Sinällään on hyvä, etteivät nyt kunnat koronan vuoksi joudu nopeasti kriisikuntamenettelyyn, vaan annetaan hieman enemmän aikaa. Mutta kyllä meidän pitäisi samaan aikaan jatkuvasti pohtia niitä toimia, joilla me saamme kuntatalouden terveille pohjalle. Ei ole kestävää se, että kuntien tehtäviä lisätään ja samanaikaisesti rahoitus ei kasva vastaavassa suhteessa [Puhemies koputtaa] kuin työllisyys ja toisaalta sitten myös valtionosuudet.

16.40 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Kuten eilen budjetin yhteydessä keskustelimme, niin selvää on, että tässä koronatilanteessa kunnat tarvitsevat väliaikaisia järjestelyjä, joista tämä laki on yksi, ja sitten on tietysti myöskin tämä eilen keskustelussa runsaasti ollut hätäapupaketti kuntatalouteen nyt koronan myötä selvittääksemme ihan käsil-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

lä olevista hetkistä ja tilanteista. Mutta mielestäni on erittäin paikallaan se keskustelu, jota täällä käydään kuntatalouden pitkän aikavälin tai ihan lähivuosienkin kehityksestä: miten käännämme kuntatalouden terveille pohjalle, terveille uralle, kun tiedämme, että olemme tilanteessa, jossa jo ennen koronakriisiä oli näitä vaikeuksia — kolme neljästä kunnasta teki alijäämäisen tilinpäätöksen. Se kertoo meille siitä, että ihan kuntatalouden rakenteessa ovat pahasti pielessä kuntien tehtävät ja toisaalta kuntien tulopuoli ja se elinvoima kunnissa. Ja tiedämme, että samaan aikaan meillä on käynnissä valtava väestörakenteen muutos, joka ei kohtelee kuntia tasapainoisesti, meillä syntyvyys alenee, meillä Suomi ikääntyy, mistä aiheutuu paineita julkiseen talouteen ja palvelutarpeen kasvua, ja sen lisäksi on myöskin muuttoliikettä, eli kaupungistumisilmiökehitys saattaa koronan myötä saada jonkinlaisia uusia muotoja, kenties hidastua ainakin hetkellisesti. Mutta joka tapauksessa on niin, että kunnat erilaistuvat, mikä aiheuttaa myöskin semmoisia paineita, että joissain kunnissa kasvatetaan veroprosenttia ja joissain kunnissa kuntatalous on paremmassa jamassa, ja se käytännössä suoraan heijastuu siihen, minkälaisia palveluita ihmisille on mahdollista tarjota ja miten paljon ihmisille jää esimerkiksi omasta työstä käteen.

Näitä rakenteellisia ongelmia meidän täytyy pystyä ratkomaan, ja ensimmäinen asia, joka tähän liittyy, on kyllä nämä kuntien tehtävät. Minusta on kestävämpää se, että hallitus kasvattaa jälleen kuntien tehtäväkirjoa ja vielä alibudjetoiden nämä uudistukset tässä tilanteessa. Eli uusia tehtäviä ilman täyttä rahoitusta — sehän vain vaikeuttaa tätä tilannetta eikä helpota sitä.

Samoin sitten nämä rakenteelliset uudistukset, joista käytiin keskustelua, mitä ne käytännössä ovat, liittyvät tietysti kuntien tehtäväkirjoon ja ne liittyvät myös kuntarakenteeseen. Haluaisinkin mielelläni kuulla kuntaministerin ajatuksia, rehellisiä ajatuksia siitä, millainen tulevaisuuden kuntarakenne meillä voi olla. Meillä on esimerkiksi kasvava määrä kuntia, joihin ei synny yhtä luokallistakaan lapsia. Kai se jollain tavalla jossain kohdassa näkyy myöskin meidän kuntarakenteessamme, vaikka en mitään pakkoliitoksia tässä olekaan ehdottamassa. Eli minkälaisia kannusteita, insentiivejä kunnille on tarkoitus luoda ja rakentaa, jotka kannustavat kuntapäittäjiä tekemään ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] jotka ovat välttämättömiä tulevaisuuden palvelujen turvaamiseksi? [Puhemies koputtaa]

Tässä joitain ajatuksia sote-uudistuksesta, ehkä ehdimme puhua täällä myöhemmin.

16.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Vaikka tässä ajatus on hyvä ja totta kai tulee näin tehdäkin, niin tosiaan henkilökohtaisesti olen vähän huolissani, koska tässä on todellakin se vaara, että tämä rakenteellinen alijäämä jää nyt tällä erää korjaamatta.

Meillä oli eilen oman kaupunkini Kouvolan valtuuston kokous, missä oltiin aika tukka- nuottasilla vähän kyseiseen asiaan liipaten. Siellä ministerinkin hyvin tuntema meidän kaupunginhallituksen puheenjohtaja kehui, että ei meillä ole nyt mitään hätää, kun sieltä valtiolta on rahaa tulossa, ja sehän näkyi kyllä meidän kokouksemme päätöksissikin. Ei voitu poliitikkojen paikkoja edes pienentää eikä muitakaan kustannuksia laskea ja olla esimerkkinä, vaan jouduttiin jopa toiselle suunnalle, elikkä meidän poliittisten päättäjien kulut kaupungille tulevat maksamaan.

Tässä pitäisi jollain tavalla minun mielestäni nyt pitää huoli, etteivät nämä sopeutukset jäisi tekemättä, koska tässä on nyt vähän vaara siinä, että ongelma on se, että mitä pitemmälle ne sopeuttamiset jätetään, niin sitä hankalampia ne ovat ja sitä voimakkaammin se sitten tulee näkyviin ihmisten elämässä. Minullakin on pelko siitä, että meillä ei ole kohta

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

välttämättä enää valtuustoon kukaan pyrkimässä, kun kaikki tietävät, mitkä sopeutukset täytyisi seuraavilla kausilla tehdä.

Siirtoalijäämän kattamisesta tässä tilanteessa minä arvasin, että näin tullaan tekemään. Meillä paljon puhuttiin siitä asiasta siellä ja pidettiin huoli, että tämä olisi nyt se vuosi, milloin pitää olla asia kondiksessa. Itse kyllä toin heti alkuvaiheessa asian esille, että uskon, että siihen tulee muutos, koska sen muutoksen takia, minkä korona aiheuttaa, on kohtuutonta, että kuntien pitäisi myös sekin satsaus hoitaa. Tosin nyt, niin kuin ministerikin hyvin sen tietää, Kymsotehan meilläkin se suurin ongelma siellä on, ja se Kymsotehan nyt ei suoranaisesti vaikuta tällä kohtaa siihen talouteen, ja jos nyt sitten sote-ratkaisuja saadaan tehtyä ynnä muuta, niin se tilanne vähän muuttuu siitä.

Mutta olisi kyllä tosiaan arvoisalta ministeriltä kiva kuulla, millä tavalla hoidetaan tai millä tavalla se valvotaan tai vastaavaa, ettei tätä kädenojennusta valtiolta nyt loppupelissä kuitenkin vähän tavallansa käytetä väärin ja jätetä niitä rakenteellisia hommia tekemättä, vaikkakin tämän tuen ja tämän avun pitäisi liittyä niihin itse koronan aiheuttamiin ylimäärisiin vaikeuksiin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäkelä, puhuteko 3 minuuttia paikaltanne, vai? [Jani Mäkelä: Paikalta!] — No sitten vielä ehtii.

16.47 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kunnille tulee valtiolta rahaa siitä syystä, että valtio ottaa velkaa, jota rahaa sitten jakaa kunnille. Tämä sali on säättänyt sellaisen lain, että kuntien täytyy pitää talouttaan vastuullisesti, mutta sellaista lakia ei ole säädetty, että meidän täällä täytyisi pitää talouttamme vastuullisesti, ja se tullaan vielä tulevaisuudessa näkemään, mikä sen sato on.

Tämä esitys sinänsä on luonteeltaan sellainen vähän välttämättömyydestä hyveen tekeminen. Tilannehan olisi ollut muuten sellainen, että selvitystilassa olisi ollut kymmeniä kuntia, jopa enemmänkin, ja ei sellaisesta mitään tule, että koko maassa kaikki kunnat ovat selvitystilassa. Tavallaan taloudenpidon huonous on tässä muuttunut normaalitilaksi. Kunnat eivät olisi pärjänneet, joten säännöt kirjoitetaan uusiksi ainakin väliaikaisesti ja tehdään valtiollinen perälauta tähän velkaantumiseen.

Tässä touhussa tulee vähän mieleen se, miten EU tällä hetkellä toimii eteläisten jäsenmaiden suhteen. Siellä tilanne on sama kuin kunnissa. On muistettava, että korona ei sinänsä ole luonut tätä ongelmaa, vaan ainoastaan on kärjistänyt ne ongelmat ja tuonut ne ongelmat esille. Kuntatalous on mennyt jo pitkään täysin kestävänsä suuntaan. Tulot eivät riitä menoihin.

Tuossa äsken katsoin, että jos kuntien valtiolta osoitetut tehtävät ovat kaksinkertaistuneet 90-luvulta lähtien, niin samalla useimmissa kunnissa kehitys on se, että veronmaksajien määrä on käytännössä puolittunut, työpaikat ovat vähentyneet, eli eihän tällainen yhtälö voi mitenkään toimia. Niinpä olisikin jatkossa välttämätöntä tunnustaa tosiasiat. Kunnilla on valtava määrä velvoitteita, jotka tässä salissa asetetaan. Niistä asioista päättää eduskunta, ja kunnallisten päättäjien tehtävä on vain niiden kyseisten velvoitteiden toteuttaminen parhaalla tavalla, johon ne pystyvät. Täytyy kysyä: ovatko ne kaikki velvoitteet todella tarpeen tulevaisuuden kunnissa?

16.49 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Puhemies! Jos aloitan tästä viimeisimmästä, niin muistaakseni kolme vaalikautta sitten on aloitettu kuntien tehtävien perkaaminen, ja sil-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

loin oli muistaakseni kyseessä ajatus saada miljardi euroa säästöjä. Nyt sen reilun kymmenen vuoden aikana on kasaan saatu ehkä 300 miljoonaa euroa, koska siinä kohtaa, kun me kaikki arvioimme omissa kunnissamme, mitkä tehtävät olisivat sellaisia, joita ei tarvitsisi lain mukaan hoitaa, niin hommasta tulee aika paljon vaikeampi.

Tässä oli mielestäni hyvää arviointia siihen, että jos ja kun se kuntapaketti, joka on nyt kaiken kaikkiaan yli 5 miljardia, tukee kuntia niin paljon, että meillä ei oletettavasti ole sitä ensimmäistä arviota, kun kesällä tästä asiasta ensimmäisen kerran ruvettiin puhumaan. Voi olla, että tilanne on monen osalta jo parantunut. Voi olla, että kunnat pystyvät selviämään tämän tukipaketin avulla, niin ettei tätä arviointimenettelyanomusta tarvitse tehdä. Elikkä tässä kohtaa vastauksena siihen, miten tämä menee, niin tietenkin kunnille tulee korkeintaan kahden vuoden mahdollisuus tähän siirtoon, mutta se ei tule automaattisesti. Se pitää anoa, se pitää perustella, ja vain ja ainoastaan koronasta johtuen, ja se pitää myöskin kertoa jälkikäteen raportoiden, miten nämä tehtävät on hoidettu.

Normaalista arviointimenettelystä: Hyvä huomio edustaja Auttolta siihen, että kaikki kunnat eivät enää koe arviointimenettelyä rangaistuksena vaan apuna, koska on toisaalta hyvä, että kunnalle tulee valtiovarainministeriön puolelta tukea siihen, mitkä olisivat ne keinot, millä kunnan taloutta voidaan saada paremmalle tolalle. Ja toisaalta, kun me olemme nyt tiivistäneet vuoropuhelua kuntien kanssa monessa muussakin kohdin, niin uskon, että tämä vuoropuhelu myöskin auttaa sitä keskustelua, jotta siihen ei enää niin paljon päädyttäisi.

Tämä ei ole ihan uusi juttu, että kunnilla on taloudellisesti vaikeata. Me tiedämme, että tämä on jatkunut toistakymmentä vuotta ja aika monta puoluetta tässäkin salissa on ollut tekemässä tai tekemättä näitä rakenteellisia uudistuksia. Ikääntyminen ja kaupungistuminen eivät ole ihan tämän päivän ja tämän hallituksen aikaisia toimia. Hetken päästä siirrytään tähän rakenteelliseen uudistukseen elikkä seuraavaan lakiesitykseen, jolla jo ruvetaan visioimaan sitten vaihtoehtoa, mitä olisi mahdollista tehdä.

Yhä edelleen siis kunnat vastaavat omasta taloudestaan tällä perälaudalla, ja jos tiukkaa on, niin voi anoa anomuksesta kahden vuoden lykkäystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.25.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 10. käsittelyä.

18.25 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Meillä jäi tässä aktiiviseksi ja taitavaksi tunnetun edustaja Kiljusen kanssa keskustelu hieman kesken. Hän peräänkuulutti konkretiaa näihin rakenteellisiin uudistuksiin, ja mainitsen nyt vaikka sen, että siis ympäri Suomen, tämä ei nyt ehkä ihan kaikkein nopeimmin kasvavia kuntia koske, mutta tuollai-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

sia keskeisiä maakuntakeskuksia ja varmasti kuntia, joissa siis pääosa väestöstä lopulta asuu, niin 7—13-vuotiaiden ikäluokka tulee pienenemään seuraavan kymmenen vuoden aikana 20 prosenttia, siis viidenneksen, ja tähän nyt on aivan valtava rakenteellinen kysymys, kun nyt juuri tässä ajassa monet kunnat ja kaupungit painiskelevat vaikkapa kouluverkon ja koulukiinteistöjen uudistamisen kanssa. Monet koulukiinteistöt ovat juuri sen ikäisiä, että on tarvetta joko laajalle peruskorjaamiselle tai kokonaan uusien kiinteistöjen rakentamiselle. Ja kun tällaisia hankkeita toteutetaan, niiden tekninen elinikä on ainakin 70 vuotta ellei pitempi, ja tässä mielessä sitten, kun näemme tulevaisuuteen hyvin kirkkaasti jo kymmenen vuoden päähän, että silloin joka viides koulu näin kategorisesti on, voisi sanoa, turha, kun oppilaita on viidennes vähemmän kuin tällä hetkellä, niin tällaiset kysymykset jos mitkä ovat isoja rakenteellisia kysymyksiä, jotka täytyy saattaa kestäväälle mallille.

Tässä mielessä, kun voi olla, että kunnille monet tällaiset rakenteelliset ratkaisut ovat semmoisia kipeitä paikkoja, joissa joudutaan tekemään päätöksiä, jotka eivät varmasti-kaan miellytä kaikkia kuntalaisia, niin silloin se, että valtio antaa entistä enemmän siimaa siihen, mitkä tämmöiset talouden perälaudat ja lainalaisuudet ovat näitten tulevaisuuden kannalta välttämättömien päätösten tekemiseen, ei välttämättä aina ole edes hyvä asia.

Arvoisa rouva puhemies! En sinänsä vastusta tietenkään tätä uudistusta, joka tehdään, ja täällä jo edellä ministeri Paaterokin esitti, että tämä tulee vain hakemuksen perusteella ja vain sitten liittyen siihen, että koronaviruspandemiatilanne on aiheuttanut kunnille tätä lisäalijäämää. Mutta kaiken kaikkiaan haluan täällä eduskunnassa ja toki meiltä jokaiselta sitten omissa kunnissamme kuntapäättäjinä peräänkuuluttaa vastuuta tulevista sukupolvis- ta. Haluan, että Suomessa tehdään semmoisia päätöksiä, että 2050-luvulla silloiset päättä- jät sitten katsovat, että olipa silloin 2020-luvulla viisaita ja kaukonäköisiä päättäjiä Suo- messa niin valtakunnan tasolla kuin kunnissa ja kaupungeissa ympäri maan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 158/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyk- sen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Ja tässäkin, kuten äsken, tähän lähetekeskusteluun varataan 30 minuuttia. Asian käsitte- lyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

16.52 Kuntaministeri Sirpa Paatero (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä siis on kyseessä kuntarakennelain muuttaminen, ja meillä hallitusohjelmaan on jo kirjattu lause, että kuntarakenteen muutoksia tuetaan vapaaehtoisesti, niin että poiste- taan esteitä erityisesti taloudelliselta puolelta. Meillä on tällä hetkellä tilanne, että kun-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tarakenteen muutosta voidaan tukea ja tuetaan — tässä kohtaa on ollut yksi, eli Honkajoki—Kankaanpää — niin, että meillä on jompakumpi tai yksi kunnista jo arviointimenettelyssä tai lähestulkoon arviointimenettelyssä. Tällainen 56 § meillä on tällä hetkellä käytössä. Aikaisempi malli, mistä on viimeiset rahat maksettu vuonna 2017, oli silloin kuntarakennelaissa, milloin voitiin tukea myöskin kaikkia kuntien vapaaehtoisia yhdistymisiä, ja tämän takia oli ajatus, että nyt tuodaan laki, jolla voidaan palata tähän malliin, mikä on ollut silloin Paras-lain aikana ja sen jälkeen tähän vuoteen 2017 viimeisen kerran maksettuna. Sen takia meillä on siis esitys tähän vaihtoehtoon. Taisin eilen jo sanoa, että epäilykseni on, että sotesta ja ehkä koronasta johtuen kuntiin tulee esityksiä uusien valtuustojen aloittaessa, että olisiko mahdollista yhdistää voimavaroja ja saada näin suurempia hartioita kuntien palveluiden järjestämiseen.

Eli olemme tuomassa tässä esitystä harkinnanvaraiseen tukeen. Tähän ei olla luotu mitään automaattia niin, että minkä kokoisista yhdistymisistä voisi saada ”kertaa jonkun summan”, vaan tämä on aina harkinnanvarainen. Minimimääräksi on joka tapauksessa laitettu 500 000 eli puoli miljoonaa euroa, ja minimimäärä, jos siinä on enemmän kuin kaksi kuntaa, on miljoona euroa. Tälle esitykselle tuli lausuntopalautteessa hyvin runsas tuki. Sanoja, joita käytettiin, olivat, että ”tämä on tarpeellinen”, ”tämä on perusteltu” ja ”tämä on tarkoituksenmukainen”. Mutta se kohta, mihin tuli kritiikkiä, on se, että tämä on valtion talousarviomäärärahojen puitteissa. Tällä hetkellä meillä on tähän kriisikuntien yhdistymiseen ollut se 10 miljoonaa euroa, mutta täytyy valittaen ehkä todeta, että niitäkään ei ole ollut kuin tämä yksi, Honkajoki—Kankaanpää. Tällä hetkellä seuraavat selvitykset ovat meneillään Keski-Suomessa. Meillä on siis mahdollisuus käyttää tätä 10 miljoonan euron määrää, ja se kritiikki, mikä siihen liittyi, oli se, että se otetaan valtionosuuksien kokonaisuudesta. Lausuntopalautteen mukaan se olisi ollut parempi saada jotain muuta kautta eli irrallisena tähän valtionosuuksien päälle. Oma ajatukseni on se, että näitä voidaan joka tapauksessa valtion puolelta lisätalousarvioilla mahdollisesti lisätä, jos meillä nämä kuntien yhdistymissuunnitelmat etenevät. Mutta ne ovat pitkiä prosesseja, jotenka tällä hetkellä ei ole vielä tiedossa niitä, joihinkin voitaisiin edes varautua, mutta uskon, että näissä, toivottavasti, päästään eteenpäin.

Tämä päätöksenteko menee aina niin, että valtiovarainministeriön puolella se valmistellaan ja sitten valtioneuvoston päätöksellä nämä tuet näihin kuntien yhdistymisiin voidaan myöntää. Tässä toisena asiana on myöskin se, että kun kunnat yhdistyvät, niin joskus on tilanteita, joissa nykyiset valtionosuudet tippuvat. Jos lasketaan kahden kunnan valtionosuudet yhteen ja kun kunnat yhdistetään, niin se on vähemmän, ja tässä lakiesityksessä on myöskin tahtotila siihen, että näin ei tapahdu, vaan seuraavan kolmen vuoden aikana se valtionosuusmäärä pysyy samana kuin niiden kahden tai kolmen kunnan erillisenä oleva valtionosuus. Sen takia uskon, että tämä on myöskin yksi porkkana, koska joidenkin osalta olen saanut palautetta, ettei kannata tehdä kuntaliitoksia, kun valtionosuudet tippuvat, eli näin pystytään myöskin tätä osaa helpottamaan. Tässä ei ole arvioitu, kuinka paljon, missä määrin tämä lisää kuntaliitoksia, mutta saadun palautteen pohjalta on ollut selvää, että jollei kuntien liitoksia tueta, niin niitä tulee vielä vähemmän, ja vähemmän kuin nolla on aika vähän.

16.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä kuntarakennelain muutos pitää nyt sisällään nimen ”rakenneuudistus”, josta hetki sitten puhuttiin — rakenneuudistuksista, joilla kuntatalouden tilaa voitaisiin kohentaa.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Arvoisa puhemies! Olen valmis tunnistamaan sen tarpeen, että kuntia vapaaehtoisesti liittyy yhteen, ja olen myöskin tunnistamassa sen tarpeen, että näitä yhdistymisprosesseja voidaan tukea. Sen sijaan, jos puhemies sallii — ja varmasti sallii — käyttäisin aavistuksen verran periaatteellisemman ja ehkä näkökulmaltaan myöskin hieman kerettiläisen puheenvuoron siitä näkökulmasta, että meillä on vakiintunut nyt mantraksi Suomessa hakea suuruuden ekonomian lähtökohdista kuntaliitoksia, ja paljon muitakin yhdistämisprosesseja tehdään kuvitellen, että pelkkä suuruus selkeästi loisi taloudellisia säästöjä. Miksi kerettiläinen näkökulma? Siksi, että ihmisille — kansalaisille, kuntalaisille — on joka tapauksessa olemassa muitakin keskeisiä arvoja kuin vain talous. Me katsomme talouden perspektiivistä. Identiteetti on hyvin tärkeä seikka ja kysymys, ja minusta meidän pitäisi poliittisina päätöksentekijöinä osata myöskin kunnioittaa sitä, että ihmisillä on omaan identiteettiinsä — paikkakuntaansa, syntymäpaikkaansa, kotipaikkaansa — liittyvää tarvetta, ja meidän ei pitäisi ihan kaikissa tilanteissa suosia vain sitä, että tämä suuruus määrittää, taloudellisuus määrittää, kaiken. Minä tunnistan, että meillä on erilaisia kuntia Suomessa, Kökarin 300 asukkaan kunnasta Helsinkiin — pääkaupunkiseutu tietysti on jo miljoonan asukkaan kokonaisuus — täällä hyvin sen tiedämme, meillä on erisuuruisia kuntia. Mutta ylipäätään se ajattelutapa, että luomme ehdoin tahdoin tällaisia suuryhdistämisratkaisuja, tuottaa monesti kyllä lopputuloksen, josta en ole ollenkaan varma, ja sitä haluaisin tietysti ministeriltä vielä kysyä, että tuottaako se edes taloudellisia säästöjä.

Täällä oli edustaja Laakso, joka on Kouvolasta ja tulee juuri yhdestä sellaisesta kaupungista, joka ulkopuolisesta — nyt minä katson ulkopuolisena tuntematta lainkaan teidän taloudenpitoa — tuntuu keinotekoiselta kokonaisuudelta, vähän samanlaiselta kuin Salo. Keinotekoinen suuruuden ihannoitiin saa aikaan joitakin väkilukukokonaisuuksia, mutta joka tapauksessa tuo ei enää kuntakokonaisuutena vaikuta järkevältä. Uudeltamaalta siirtyessämme Elimäelle tulemme Kouvolaan. Hamina on nykyisin Kouvolan naapurikaupunki, ja ajettaessa Haminasta Luumäelle kohdataan myöskin Kouvola, vaikka ollaan jo Etelä-Karjalassa. Tämä tuntuu oudolta, että meillä on tällainen Suur-Kouvola, ja haluaisin edustaja Laaksoilta, joka tuntee kaupunkinsa tilanteen hyvin, kysyä suoraan: onko tämä ratkaisu tuonut olennaisia säästöjä? Sen joka tapauksessa tiedän, kun jatkuvasti joudun itsekin liikkumaan niillä seuduilla, että nykyisessä Suur-Kouvolassa asuvat ihmiset eivät tunnista tätä Kouvola-tästä muodossa omaksensa. Heille on kuitenkin Anjalankoski oma juttunsa. Heille Kuusankoskikin saattaa olla oma juttunsa, Kouvola ja niin edelleen, Elimäki ja niin edelleen. Eli nyt me olemme ehkä menneet liian pitkälle siinä, että me vain rohkaisemme näihin kuntaliitoksiin ilman, että me ajattelemme sitä kokonaisuutta, joka tästä syntyy. Tunnistan edelleenkin, arvoisa ministeri, sen tarpeen, että tässä on tietyissä tilanteissa järkeä. Jos kriisikunnat ja ne, jotka eivät tule toimeen, löytävät toisensa järkevällä tavalla ja voivat yhdistää resursseja, niin tuetaan sitä, mutta ei ikään kuin tavallaan väkipakolla viädä eteenpäin sitä, että kuntaliitos, kuntaliitos, kuntaliitos olisi ratkaisu moniin ongelmiin — se ei sitä ole.

Siinä mielessä tämä sote-uudistus on hyvä esimerkki siitä, että me tunnistamme, että tarvitaan isompia hartioita, ja me luommekin uudentyypisen kokonaisuuden, joka ottaa tämän alueen hallintaansa. Siinä suhteessa voisi ehkä arvioida jopa niin päin, että sote-uudistus auttaisi siihen, että meidän ei väkisin tarvitse pienempiä kuntia vetää yhteen vaan voimme antaa ihmisille sen tilan. Minä olen syntynyt Ruokolahdella, ja olen iloinen, että Ruokolahti on itsenäinen kunta. Me voimme kokea sen aidosti tällä tavalla. Niin kovin moni muukin kansalainen kokee sen samalla tavalla.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

17.02 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Vähän samalla tavalla ehkä jatkan tuota pohdiskelua mutta ehkä vähän toisesta näkökulmasta kuin edustaja Kiljunen. Kaiken kaikkiaan hallitukselle pitää kyllä antaa kiitos kuntatalouden tukemisesta, koska nyt kun budjettien laadinta on monessa kaupungissa ja kunnassa käynnissä, niin onhan niin kevyään paketti kuin syksyn paketti ja vuoden 21 budjettien laadintakin selvästi aivan toisenlaisessa asennossa.

No, sitten edelliseen pykälään. — Edustaja Autto, minusta hyvää pohdiskelua siinä, mitä tämä alijäämän kattamisvelvollisuuden siirto aiheuttaa. — Se voi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa lumipalloilmiötä, mutta tarpeellinen työkalu ehdottomasti, ja tuen sitä työkalua tässä tilanteessa, missä kunnat nyt sitten kaiken kaikkiaan ovat. Ja jos sitä pohtii kuntarahoituksen näkökulmasta sitten 23, kun on vielä sote tulossa tähän ja kuntarahoituksen ja sote-rahoituksen palikat jaetaan, niin onhan tämä mielenkiintoista nähdä, mitä kuntakentässä tämän rakenteen osalta tapahtuu.

No, sitten vapaaehtoiisiin kuntaliitoksiin. Ehdottomasti niitä kannatan. Niissähän on olennaista, että on riittävät kannusteet ja porkkanat. Itse tuossa 2010-luvun alussa olen neljä kuntaliitostyöryhmää maaliin vetänyt, ja kun on tahtotilaa ja yhteistä näkemystä, niin niistä tulee hyvä, mutta se vaatii todellakin niitä porkkanoita ja niitten esteitten poistamista. Kuntaliitos on oikeassa vaiheessa tehtynä hyvä kuntalaistenkin näkökulmasta ja luo niitä leveämpiä harteita. Siinä vaiheessa aina, jos kumppani on kriisiytymässä tai on kriisikuntamenettelyssä, voivat olla kumppanit hyvinkin kaukana eikä tietysti myöskään sen kuntaliitoksen edellytyksiä ole muun kuin pakon kautta, ja niihin menettelyihin, niin kuin edustaja Kiljunenkin totesi, en missään tapauksessa halua.

Toivotaan, että tämä laittaa nyt sitten tässä isossa muutoksessa kuntarahoituksen ja kunta—sote-suhteen osalta ja myös kuntakentässä liikettä pohtimaan, jospa jotkut kunnat voisivatkin tehdä asioita yhdessä. Itse kovasti uskon, että tämä on työkalu siihen ja tietysti työkalu myös tähän tilanteeseen.

No, sitten tähän identiteettikysymykseen. Minä en usko, että sillä suurta vaikutusta siihen on, mutta mitä olisi tapahtunut, jos Kataisen hallituksen kuntarakennemuudistus olisi viety läpi? [Puhemies koputtaa] Luulen, että ehkä näitä maakunta-sote-himmeleitä ei nyt sitten olisi rakennettu ja oltaisiin ihan toisenlaisessa asennossa.

17.06 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä on mielenkiintoista jatkaa oikeastaan siitä, mihin edustaja Eskelinen hyvän puheenvuoronsa päätti, että mitä olisi tapahtunut, jos Suomessa olisi saatu aikaan kuntauudistus. Meillä olisi varmasti paljon vahvempi kuntakenttä kohtaamaan näitä vaikeuksia, joita nyt kansakuntana kohtaamme ei vain tämän pandemiatilanteen vuoksi, joka tietysti erityisesti kärjistää kaikkea, vaan myöskin sen rakenteellisen haasteen vuoksi, joka meillä on.

Mutta tosiaan tätä voisi lähteä purkamaan jo paljon pidemmältäkin ajalta. Siis suomalaiset kunnathan ovat sinänsä olleet aivan nerokas keksintö. Ja se, mitä luotiin vuoden 1865 kunnallasetuksella — että seurakuntien maantieteellisen jaon pohjalta luotiin tällainen paikallinen hallinto, jossa paikalliset ihmiset yhdessä hoitavat kaikki ne asiat, jotka on järkevää yhdessä hoitaa — on ollut valtava menestystarina, ja suomalaiset kunnat ovat olleet aivan keskeisesti mukana siinä, että kun tuossa pari vuotta sitten Suomea maailmalta katsottiin ja onnittiin 100-vuotisen valtiollisen itsenäisyyden johdosta, niin maailmalta katsottiin ei enempää eikä vähempää kuin maailman parasta maata. Tässä mielessä on tietenkin tärkeää, että kiitämme myös aiempia polvia siitä, mitä kunnallisen toiminnan edistämi-

seksi on tehty. Mutta tosiaan silloin valittiin seurakuntajako maantieteellisen jaon pohjaksi, ja se oli silloin järkevää — kirkko keskellä kylää, niin kuin on tapana sanoa, ja se oli siihen aikaan luonteva arjen kokoinen yhteisö. Jos valinta olisi osunut vaikkapa vanhoihin hallintopitäjiin, niin kuntarakenneuudistusta ei tarvitsisi vieläkään tehdä, koska maantieteelliset alueet olisivat sen verran laajoja. Mutta hyvä niin, että aikanaan valittiin tämä seurakuntajako, joka on toiminut sopivan kokoisina kokonaisuuksina lähes tähän päivään asti.

Mutta, arvoisa puhemies, kyllä tässä ajassa on päivän selvää, että kun ihmisten kyky liikua ja ne tarpeet, joita kunnilla on niiden järjestäessä tämän päivän palveluita, ovat aivan eri luokkaa kuin vielä edes, sanotaan, 30 tai 50 vuotta sitten, puhumattakaan tuo 150 vuotta sitten, niin on ilman muuta selvää, että kuntarakenteeseen tarvittaisiin tämmöistä positiivista dynamiikkaa, joka kokoaisi kuntia vahvemmiiksi kokonaisuuksiksi, ja sitä myötä perustuslakiinkin kirjattu kuntalaisten todellinen itsehallinto voisi joka puolella Suomea toteutua. Ja tässä mielessä tietysti täytyy antaa kiitosta myös nykyisen ministeri Paateron edeltäjälle, ministeri Manniselle hänen Paras-hankkeestaan. Se lienee kaikkein paras kuntarakennetta uudistanut hanke tässä viime vuosikymmeninä, se on ainoa, joka on konkreettisia tuloksia [Puhemies koputtaa] tuonut. Muut ovat jääneet vähän puolitiehen. [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] — Jatkamme, puhemies, siitä myöhemmin.

17.09 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Itse asiassa jatkan mielelläni tästä: Nimittäin kun kysyttiin ja pohdittiin ääneen sitä, mitä olisi tapahtunut tai missä oltaisiin, jos kuntauudistus olisi toteutunut, niin melkoisella varmuudella pystymme sanomaan ainakin sen, että silloin Suomi olisi ollut valmis tai valmiimpi, paljon valmiimpi näissä kunnissa kohtaamaan väestörakenteen meille tuomat selkeät isot haasteet, joita emme pääse pakoon. Eli syntyvyyden aleneminen — se ei ollut silloin tiedossa — muuttaa dramaattisesti väestörakennetta ja myös kuntien tulevaisuuden rahoitus pohjaa, palvelutarpeita ja niin edelleen, mutta ennen kaikkea tämä ikääntyvä Suomi ja sitä kautta tuleva palvelutarpeen kasvu ei ole meille yllätys. Se on ollut tiedossa jo pitkän aikaa, ja nämä käsillä olevat kuntien vaikeudet eivät ole tämän hallituksen aikana syntyneitä, eivät edellisenkään, eivätkä sitä edellisenkään, vaan ne ovat pitkän aikavälin kehityskulkuja.

Minua surettaa aina se, miten politiikassa helposti käy niin, että tässäkin salissa hoidetaan kriisejä onnistuneesti. Esimerkiksi nyt vaikka hoidetaan kuntien hätäapupaketteja, että selvittää tästä tai ensi vuodesta, ja tehdään tämmöisiä väliaikaisia lakeja, joilla pystytään vähän niin kuin ostamaan aikaa ja happea tekemiseen. Mutta sitten kun pitäisi ratkoa näitä isoja rakenteellisia kysymyksiä ja kohdata edessä olevia haasteita, niin näissä asioissa meillä on valitettavasti viime vuosilta hallitus pohjasta ja hallituksesta riippumatta heikompia rekordi. Toivoisin, että erityisesti nyt tämän kuntarakenteen osalta katsottaisiin totuutta silmiin, että kun meillä alkaa olla kasvava määrä kuntia, joissa kerta kaikkiaan ei selviydytä lakisääteisistä tehtävistä ja joissa nähdään valtava menopaine, kasvu ja joissa esimerkiksi ei synny enää luokallistakaan lapsia, niin näissä tilanteissa esimerkiksi rakenteelliset uudistukset mieluummin ennen kuin jälkeen olisivat perusteltuja. Eli alkaa olla viimeiset hetket.

Siksi näenkin hyvänä sen, että hallitus luo kannusteita, vaikkakin vielä aika ohuelti ja melko vaatimattomasti. On hyvä, että on olemassa tällainen rahapotti, josta voidaan kuntaliitoksia tukea, mutta kun tässä ministeri jo hyvin totesi, yksi kunta on toistaiseksi käytäntynä, eikä ole ollut jonoksi asti hakijoita, niin se herättää mieleen sen kysymyksen, että

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

mitä muita keinoja meillä voisi olla käytössä. Mitä hallitus nyt tekee tälle asialle vauhdittaakseen kuntarakenteen muutoksia?

Ajattelen niin, että mikäli kuntauudistus aikoinaan olisi toteutunut, niin me emme tarvitsisi tätä keskustelua sotesta. Me olisimme pystyneet etenemään kuntapohjaisesti, ja se on edelleen mahdollista, ja toivon, [Puhemies koputtaa] että hallituksen sote-uudistus ei tässä salissa menesty.

17.12 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tosiaankin edustaja Kiljunen otti aika hyvän puheen tuossa äsken. Voin kertoa kyllä, että Kouvolassa kuntaliitos ei ainakaan taloudellisesti ole kauheasti auttanut, koska totuudessahan kyllä siellä odotetaan pukumiehiä mustalla autolla, valtion autolla tulevaksi, jollei nyt sitten anota parin vuoden lykkäystä siihen.

Turhaa on kenenkään katsoa taaksepäin, mutta nyt jälkikäteen kyllä näkee, missä se problematiikka on, mitä kukaan ei silloin tajunnut, en minä enkä kukaan muukaan. Näitten säästöjen tekeminen tulikin vaikeaksi juuri sen kuntaliitoksen takia. Nyt joka alueelta vanhan kaupungin alueelta on porukkaa valtuustossa. Ei pystytäkään, aina on se porukka, kenen synnyinseudulle se uimahallin lakkauttaminen tai koulun lakkauttaminen tai vastaava osuu. Ei päästä koskaan sopuratkaisuun edes puolueitten sisällä niistä ratkaisuksista, mitä pitäisi tehdä.

Minä olen huomannut, että se ongelma on nyt, kun siellä on tietty kaupunginosa — meilläkin kaksi kaupunkia käytännössä katsoen oli vähän haasteellisessa taloudessa ennen kuin kuntaliitos tuli — missä he olisivat kuitenkin saaneet omissa porukassaan, siltä omalta kylältään, tehtyä itse ne rakenteelliset säästöt, ja he olisivat tehneet ne omissa porukassa. Nyt ei ole sitä omaa porukkaa. Koska edelleenkin, jos puhutaan näin, että otetaan puheeksi vaikka Anjalankoski, niin kyllä siellä Anjalankosken sisälläkin mylsäläiset ovat mylsäläisiä ja inksalaiset ovat inksalaisia, ja Kuusankoskella kuusalaaiset ovat kuusalaaisia ja voikkaalaiset ovat voikkaalaisia. Vaikka nyrkkiä antaisi, niin se ei muutu mihinkään. Se tilanne on vain se, että se identiteetti, mikä siellä on — meillähän on nyt kymmenen vuoden kokemus siitä, ja se ei ole muuttunut siinä kymmenen vuoden aikana juuri yhtään mihinkään. Siellä kyllä tietyissä Facebook-ryhmissä ja tällaisissa peräänkuulutetaan sitä yhteisöllisyyden tunnetta, mutta kun se jää vain pelkäksi puheeksi. Minäkin olen sitä mieltä, että meidän pitäisi tavallaan unohtaa se juttu, mutta se ei vain unohdu.

Nyt problematiikka on, kun itse olen ollut valtuustossa ja yrittänyt keksiä ratkaisuja, millä näitä säästöjä saataisiin siellä aikaiseksi, että nyt tuleekin se ongelma nimenomaan säästöjen tekemisessä. Juuri sen kuntaliitoksen takia se on nyt niin vaikeata. Jos me puhuisimme vanhan Kouvolan aikaisesta jutusta, niin me varmasti saisimme sen asian maaliin aika helpostikin yhtenäisesti, mutta nyt eivät enää taistelekaan puolueet toisiaan vastaan vaan alueella olevat ihmiset toisiaan vastaan. Elikkä se puoluepolitiikkakin on [Puhemies koputtaa] jopa hävinnyt siitä asiasta. — Kiitos.

17.15 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Kun tuolla työhuoneessa seurasin tätä esittelyä ja alkukeskustelua, niin piti välttämättä lähteä omiakin ajatuksia tuomaan tähän hienoon esitykseen, mikä nyt on ministeri Paateron johdolla tuotu tähän saliin keskusteltavaksi. Helpottaa hirvittävän paljon tätä kuntakeskustelua, kun ymmärtää sen, että kunta on kuntalaisten yhteisö, elikkä silloin ne kuntalaiset itse ratkaisevat niitä oman yhteisönsä asioita.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Minusta tässä edustaja Laakso kyllä aika taitavasti tämän yhtälön kuvasi, eli se silloin kun se kuntalainen kokee olevansa jonkun kunnan jäsen, niin se jäsenyys ei sitten ihan heti kyllä unohdu, vaikka siellä jollakin pakkoliitoksella tai jollakin muulla liitetään se kunta johonkin isompaan kuntaan tai johonkin taloudellisesti vauraampaan kuntaan, jotta se selviää niistä kunnalle annetuista vastuista.

Hyviä esimerkkejä, näitä Kouvolan kaltaisia tapauksia, löytyy muitakin, mutta niin kuin tässä on aikaisemminkin jo puheenvuoroissa tullut esille, niin tämä kuntatalouden ongelmahan ei ole tullut ihan hetkessä. Tämä on hyvin pitkän aikavälin ongelma, kuntatalouden kriisi, johon nyt haetaan näitä ratkaisuja näillä kuntaliitoksilla. On väliin puhuttu pakkoliitoksista ja on näitä vapaaehtoisia mallejakin pyritty hakemaan.

Keskustan linja on ollut hyvinkin pitkään tämä vapaaehtoisuuteen pohjautuva malli juuri tästä syystä, että kuntalaiset ovat niitä oman yhteisönsä jäseniä ja heidän pitää itsensä saada päättää siitä, tehdäänkö säästötoimenpiteitä vai haetaanko leveämpiä hartioita naapureitten kanssa yhdessä.

Isossa osassa Suomea on tällä hetkellä se tilanne, että mihinpä sen kunnan liittää, kun se naapuri on yhtä heikossa taloudellisessa tilanteessa, ja sitten tulee näitä tapauksia, että kun kaksi köyhää laitetaan yhteen, niin on sitten yksi tosi köyhä. Hyvä esimerkki on tässä Oulu, joka on iso kaupunki, teki isot liitokset joku aika sitten. Oulu rypee kyllä semmoisessa taloudellisessa suossa tällä hetkellä, ettei ainakaan se kuntaliitos sitä Oulun tilannetta parantanut millään lailla. Siellähän Oulunkin osalta kriisikaupungin kriteereitä jo kohta kolkutellaan, eli se on hyvä esimerkki huonosta mallista.

Toinen esimerkki tästä vahvasta identiteetistä tulee Kalajoelta, johon on Raution kunta liitetty lähes 50 vuotta sitten. Rautiolaiset ovat tänäkin päivänä rautiolaisia, ja siellä kapinahankeä viritellään siitä, jos koulu lakkautetaan sieltä nykyisestä kylästä, entisestä kunnasta.

Eli se tämä identiteetti on niin vahva, että minun mielestäni tällainen pakkoliitosajatuskin on erittäin hankala varsinkin, jos se ylhäältäpäin ohjataan. Tällainen vapaaehtoisuuteen perustuva ratkaisu ja siihen sopiva porkkana — sillä ratkaisulla päästään varmasti paljon, paljon parempiin lopputuloksiin kuin pakottamisilla ja ylhäältäpäin ohjaamisella.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Paatero. [Kimmo Kiljunen: Puhemies! Minulla olisi ollut kysymys ministerille!] — Meillä on aikaraja tässä. — Paatero, 3 minuuttia.

17.18 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Kiitoksia puheenvuoroista.

Tässä on todellakin kyseessä porkkana eli se kannustin siihen, etteivät valtionosuudet vähenisi, se blokataan tässä pois, tai toisaalta voidaan niihin muutuskustannuksiin siinä kohtaa, kun kuntia yhdistetään, saada tätä kautta tukea. Nämä tuen määrät, niin kuin tässä todettiin, eivät tule olemaan kovin suuria, mutta niillä on monessa tapauksessa äsken mainituissa Paras-hankkeissa päästy myös hyvin eteenpäin, vaikkeivät ne ole euromääräisesti olleet suuria.

Kaiken kaikkiaan tässä on kyse kansalaisten tasa-arvosta niissä kohdin, kun näitä kuntienkin yhdistämiä tehdään, koska niin arvokas kuin kunnallinen itsehallinto onkin, niin vielä arvokkaampi meidän perustuslain mukaan on kansalaisten tasa-arvo palveluiden saannissa, ja jos näyttää sellaiselta se tilanne, että tämä on vaarantumassa, niin sitten kun-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tapäättäjät miettivät, mitenkä olisi parhaiten saavutettavissa se, että ne palvelut pystytään järjestämään.

Tässä kohtaahan se ongelma on ollut, että se kuntien tulopohja — vaikka valtionosuuk-
sia on tietenkin lisätty vuosien aikana, joskus jopa vähennetty, mutta se kuntien tulopohja
muuten — on verotulojen osalta heikentynyt, ja siihen liittyvät nämä kysymykset, mitkä
täällä on todettu, elikkä erityisesti ikääntyvä väestö, jolloinka verotuloja tulee vähemmän,
muuttoliike kaupunkeihin, jolloin verotuloja tulee vähemmän, ja monta muuta syytä. Ja sii-
tä syystä, että kunnalla on jo kohtuuton tilanne, niin ettei se pysty järjestämään niitä palve-
luita, toivottavasti tähän kohtaan tällä voi olla joku ratkaisu.

Sanon vielä tähän, että kun olen seurannut — niin kuin varmaan te muutkin — kansain-
välisiä esimerkkejä, niin kaikissa muissa Pohjoismaissa ja Virossa, Latviassa ja Liettuassa
on tehty, kaikkialla tehdään tätä samaa ajattelua, mitenkä kunnat vastaisivat esimerkiksi
koko koulutusketjusta itse ja olisivat sen kokoisia, ettei aina pelkästään soten ja sosiaali- ja
terveyspalveluiden kriteereillä vaan että toisaalta voisivat myöskin yläkoulut järjestää.

Kiitoksia tuesta, ja nyt tämä siirtyy eduskunnan käsiteltäväksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian kä-
sittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyik-
si.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.21.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.28.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn
asiakohdan 11 käsittelyä.

18.28 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Meilläkin tuolla jäi debatointi edusta-
ja Kiljusen kanssa kesken tämän kuntarakennelain osalta. Totean hyvin lyhyesti sen, että
tosiaan, kyllä Suomessa on esimerkkejä myös todella onnistuneista strategisista kuntalii-
toksista — mainittakoon nyt vaikkapa oma kotikaupunkini Rovaniemi yhtenä tällaisena
esimerkkinä.

Rovaniemen strateginen kuntaliitos on itse asiassa sillä tavoin hyvin erilainen kuin mo-
net näistä viime vuosien muista Paras-hankkeen tuomista kuntaliitoksista, että sehän käyn-
nistettiin jo ennen kuin oli edes tietoa tästä Hannes Mannisen sinänsä varsin onnistuneeksi
osoittautuneesta Paras-hankkeesta. Rovaniemellä siis kuntaliitos tuli voimaan vuoden
2006 alussa, ja sen jälkeen syntynyt uusi kaupunki on ollut aika reilun muuttovoittoinen
vuosittain, voisi sanoa, lähes puolentuhannen asukkaan verran vuosittain. Tässä mielessä
kehitys on ollut huimaa verrattuna siihen, että ennen tätä strategista kuntaliitosta molem-
mat kunnat olivat muuttotappiollisia, väki väheni ja elinvoima ei ollut ollenkaan sitä luok-
kaa, mitä se on ollut tämän uudistuksen jälkeen.

Elikkä tässä mielessä, arvoisa rouva puhemies, pidän ehdottoman tärkeänä, että niille
paikkakunnille, missä on sellaista kaukokatseisuutta ja tahtoa rakentaa leveämpiä hartioita
kantamaan niitä tulevaisuudenkin taakkoja ja leveämpiä hartioita kehittää alueen elinvoi-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

maa, voidaan tällä tavalla nyt tämän lakimuutoksen myötä suunnata taloudellista tukea ikään kuin porkkanana tehdä niitä hyviä päätöksiä. On tärkeää myös se, että tällä lailla mahdollistetaan se, että näitä valtionosuusleikkureita ei muodostu, niin ettei tällainen siinänsä alueen toimivuuden, arjen sujuvuuden, talouden dynamiikan kannalta perusteltu kuntaliitos jäisi tekemättä, kun se aiheuttaisi valtionosuuksiin niin voimakkaan leikkauksen.

Elikkä tämä on oikein hyvä lakiesitys edistämään näitä vapaaehtoisia strategisia kuntaliitoksia, joille varmasti tilausta ympäri Suomen on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Ja tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.21 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan pidennettäväksi 31.10.2020 asti voimassa olevan väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain voimassaoloa vuoden 2020 loppuun saakka. Tavoitteena on turvata palkansaajien toimeentuloa tilanteissa, joissa työllistyminen päättyy väliaikaisesti tai kokonaan, sekä tukea työn vastaanottamista ja työvoiman alueellista liikkuvuutta.

Esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi väliaikaisia muutoksia, joiden tavoitteena on yksinkertaistaa eräissä tilanteissa työttömyysturvan säännöksiä ja näin keventää etuushakemuksen käsittelyn edellyttämää työmäärää. Säännösten sujuvoittamista koskevat ehdotukset koskevat eräitä työttömyysetuuden sovittelutilanteita ja työttömyysetuuden maksamista ennakkona ilman päätöstä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti jatkettavaksi työttömyysetuuden sovittelun korotettua, 500 euron suojaosaa eli sitä osuutta ansioista, jota ei huomioida maksettaessa soviteltua työttömyysetuutta. Samoin ehdotetaan jatkettavan väliaikaista poikkeusta liikkuvuusavustuksen kokoaikatyön työmatkaa koskevaan avustuksen edellytykseen.

Muutokset lisäävät työttömyysturvamenoa arviolta 11,2 miljoonalla eurolla. Tämä muodostuu pääasiallisesti työttömyysetuuden suojaosan väliaikaisen korottamisen jatkamisesta. Muilta osin muutoksilla arvioidaan olevan vähäisiä taloudellisia vaikutuksia.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Covid-19-epidemian aikana on työttömyysturvalainsäädäntöön tehty useita muitakin väliaikaisia muutoksia. Nämä muutokset ovat voimassa vuoden 2020 loppuun. Koronakriisin johdosta työttömyysetuuksien saajina on edelleen poikkeuksellisen korkea määrä ihmisiä. Tästä syystä nyt esitettävien määräaikaisten poikkeusten jatkaminen on perusteltua.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivä marraskuuta ja olemaan voimassa väliaikaisesti vuoden 2020 loppuun.

17.24 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Pekoselle, että lainsäädäntö on tullut ripeästi tänne eduskuntaan, nyt kun on nähty, että valitettavasti tämä koronatilanne ei tästä olekaan nyt syksyllä helpottanut, niin kuin silloin kevätaikaan puhuttiin, että jos tilanne olisi jo parempi. Kävimme välillä vähän helpommassa hetkessä, mutta nyt on jälleen taistelun paikka, ja siinä tarvitaan myöskin toimenpiteitä sen suhteen, että ihmisten työttömyysturva on asiallinen ja ihmisiä pystytään auttamaan. Toivon tietysti, että näitä uusintoja ei tarvitsisi enää joulun jälkeen tulla, mutta toki toivon, että ministeriössä on vahva varautuminen myöskin jatkon osalta, että pystytään reagoimaan sitten nopeasti tilanteeseen, joka voi muuttua suuntaan tai toiseen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässäkin enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.25 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan potilasvakuutuslakia ja työeläkelakeja muutettavaksi siten, että etuudensaajan näkökulmasta potilasvakuutuslain mukaiset ansionmenetyskorvaukset palautetaan toissijaisiksi työeläkkeisiin nähden. Ehdotus selkeyttää potilasvahingon kärsineen asemaa, koska työeläkelaitos antaisi eläkettä koskevan päätöksen vähentämättömänä ja Potilasvakuutuskeskus antaisi korvauspäätöksen vain työeläkkeen määrän ylittävältä osalta.

Ehdotuksella poistetaan kokonaan potilasvakuutuksen rahoitusvastuu vahingon kärsineen vanhuus- ja perhe-eläkkeen osalta. Työeläkelaitokselle tulee kuitenkin oikeus hakea Potilasvakuutuskeskukselta takaisin maksamansa työkyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutus-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

etuuden määrä. Ehdotus vaikuttaa potilasvakuutuksen korvausmenoa pienentävästi ja vähentää siten julkisen sairaanhoidon potilasvakuutusmaksuja.

Lisäksi ehdotuksella täsmennetään potilasvakuutuksen antamista koskevaa velvollisuutta ja tehdään eräitä lakitekniisiä tarkennuksia potilasvakuutuslakiin.

Esityksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2021.

17.27 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Ajattelin ensin, että olen viisaasti vaiti, mutta kun on henkilökohtainen kokemus perhepiirissä tästä potilasvahinkolaista ja sen toimivuudesta ja yhteensovituksesta työeläkelakien kanssa, niin täytyy kiittää ministeriä, että vihdoinkin ja viimein tämä asia selkiytyy, koska on äärimmäisen ikävää joutua siihen takaisinperintä- ja selvittelykierteeseen, mikä näissä on monesti ollut ja tapahtunut helposti. Kun se prosessi, että ihminen on kärsinyt vahingon, päättyy vielä siihen, että joudut setvimään kaikkien viranomaisten ja toimijoiden kanssa näitä asioita, niin siinä inhimillisyyden usein häviää. Kiitos selkiytyksestä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 kuudenneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 131/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2020 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 17/2020 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

17.28 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Koska voi olla vielä toiveita, että ministeri Pekonenkin kuulee, mitä täällä puhutaan, niin haluan nostaa esiin erittäin tärkeitä asioita. Nämähän ovat siellä mietinnössä, vastalauseen mukaan ovat nämä lausumat.

Tosiaan tämä ensimmäinen lausuma siitä, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee lakimuutoksen, jolla koronakoiria voidaan käyttää virkakoirina ja varmistaa riittävät resurssit koirien koulutukseen ja laajaan käyttöön koronatartuntojen tunnistamisessa”, on erittäin tärkeä asia, ja toivottavasti täältä eduskunnan suuresta salista terveiset kantautuvat myös Säätytalolle, jossa nyt parlamentaarisesti mietitään näitä toimenpiteitä, miten tätä epidemiatilannetta Suomessa hallitsemme.

Helsingin yliopisto, joka on tutkinut tätä asiaa — ja siellä myöskin tutkimusryhmä on kouluttanut näitä koiria toimimaan tässä vaiheessa erityisesti Helsinki-Vantaan lentoasemalla, jossa normaalitilanteessa olisi hyvinkin suuria matkustajavolyymeja, ja tässäkin ti-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

lanteessa, jossa nyt olemme, on senkaltaisia ihmisvirtoja, että siellä nimenomaan tällaisia hyvin nopeasti tapahtuvaa ja erittäin tarkkaa testaamistoimintaa pystytään tekemään — on todella tutkinut, että tämä on erittäin hyvä keino havaita niitä henkilöitä, jotka virusta kantavat ja jotka myös voivat hetken kuluttua sairastua tähän viruksen aiheuttamaan tautiin. Tässä mielessä nyt pitäisi tehdä kaikki ne toimet, mitä lainsäädännöllisesti tarvitaan, jotta tätä koronakoirien käyttöä voidaan lisätä, ja valtion tulisi ehdottomasti nyt lisäresursoida kaikki ne tahot, jotka tätä todella, todella tärkeää ja vaikuttavaa työtä tekevät, niin että tätä käyttöä voidaan laajentaa. Itse näen, että tämä on hyvin keskeinen osa sitä, miten voidaan päästä turvallisesti avaamaan yhteiskuntaa ja todella aikaisessa vaiheessa auttamaan niitä ihmisiä, jotka mahdollisesti ovat sairastumassa, välttämään väkijoukkoja, niin että eivät missään nimessä levitä tätä virusta ja osaavat olla varuillaan myöskin sen oman sairastumisensa osalta. Eli kaikki tuki koronakoirille.

Tämä toinen lausumaehdotus, arvoisa puhemies, että ”eduskunta edellyttää, että hallitus hyödyntää myös yksityisen sektorin kapasiteettia ja osaamista testauksessa ja jäljityksessä silloin kun se on kustannusvaikuttavaa”, on myös erittäin tärkeä. Tätähän hallituksen olisi pitänyt tehdä jo heti kevästä lähtien, ja nyt esimerkiksi tässä vaiheessa, kun vaikkapa joulumatkailu pitäisi pystyä turvallisesti mahdollistamaan, pitäisi ottaa nämä antigeenipikatestit käyttöön. Yksityinen sektori pystyisi näitä tarjoamaan, niin että täysin turvallisesti voitaisiin matkailua avata, mutta valitettavasti hallituksella jostain syystä ei ole tähän halua ollut, ja nyt olisi erittäin tärkeää, että nämä molemmat lausumat voitaisiin eduskunnan tahtona esittää ja maan hallitus näihin myöskin tarttuisi. Toivon, että tämä viesti täältä välittyy myöskin Säätytalolle näihin parlamentaarisiiin keskusteluihin, kun puolueet nyt yli hallitus—oppositio-ajan pohtivat, miten toimitaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on ollut kaikenlaisen varautumisen mallimaa, ja kyllä tällaiseen valmiuteen ja huoltovarmuuteen kuuluu nimenomaan se, että valjastetaan ei vain julkisen sektorin vaan myös kaikki yksityisen sektorin resurssit siihen yhteisen kriisin kohtaamiseen ja voittamiseen. Tämä on erittäin tärkeää, että näin nyt jatkossa paremmin toimittaisiin.

Ymmärrän, arvoisa puhemies, niin, että perjantaina on vielä aikaa jatkaa tätä keskustelua, elikkä silloin tehdään konkreettiset esitykset — olihan näin — joten en nyt tee esitystä, mutta kannatan vahvasti näitä vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin juuri, ja vaikka äsken tässä ohjetta kerroin, että viiden minuutin puheenvuoroja, niin se tarkoittaa edelleen sitä, että täältä pöntöstä puhutaan. Paikalta kun puhutaan, niin pitäydytään siinä kolmessa minuutissa.

17.33 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Jäin tähän ihan, kun kuuntelin edustajakollega Autton ansiokasta puheenvuoroa. Sanoisin näistä koronakoirista sen verran, että kyllä terveiset on otettu hallituksessa vastaan, ja STM:hän on ollut mukana tukemassa myöskin tätä kokeilua, mikä lentoasemalla on ollut käytössä. Siitä tietysti odotetaan niitä tutkimustuloksia, mutta näyttää siltä, että myöskin kansainvälinen kiinnostus on hyvin vahvaa näitten koronakoirien osalta, ja kiinnostus tietysti laajentaa toimintaa ei pelkästään Euroopan vaan maailmanlaajuiseksi. Elikkä yhteisten ongelmien kanssa tässä painitaan.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Samaten tämä testauskapasiteetti on tietysti ollut hyvin vahvasti esillä sosiaali- ja terveysvaliokunnan työlistalla, ja samoin toki STM:ssä, eli toki tässä käytetään fiksusti kaikki yhteiskunnan resurssit.

On ehkä sanottava myös se asia, minkä itse olen tuolta käytännön kentältä ihan arjen esimerkkinä havainnut näistä meidän tietojärjestelmistämme, niitten seurustelusta, että pitäisi kyllä pikkuhiljaa alkaa saada koko tämä meidän järjestelmämme kuntoon. Siinä on paljon haasteita ja ongelmia tälläkin hetkellä, mikä sitten maksaa meille rutkasti euroja ihan tyhjän työn tekemisen kautta. — Mutta kiitos, puhemies.

17.35 Johannes Koskinen sd: Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta piti tätä lisätalousarvioesitystä varsin yksimielisesti perusteltuna ja tarpeellisenä. Sinne tuli sitten näitä kokoomuksen ehdottamia peräkaneetteja, mutta itse asiassa samoja asioita vauhditettiin koko valiokunnan mietinnössä. Valiokunta totesi, että ”periaatepäätöksen mukaan testauskapasiteetin kasvattamiseen liittyvät kustannukset katetaan täysimääräisesti. Valiokunta painottaa, että testaus tulee suorittaa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. On niin ikään tärkeää, että testaukseen osoitettujen resurssien käytön seuranta on johdonmukaista ja kattavaa.”

Me kuulimme varta vasten sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijoita juuri siitä, miten saataisiin nopeutettua näiden pikatestien käyttöönottoa. Ne eivät aina kaikissa tilanteissa ole välttämättä halvempia, mutta joka tapauksessa ne toisivat nopeammin ratkaisua tähän lentoliikenteen terveysturvallisuuden kohentamiseen. Samoin tästä koirien käytöstä oli esillä kysymys, pystytäänkö sitä lisäämään ja luotettavalla tavalla saamaan siitä apua lentoasemien tilanteeseen. Nämä jatkotoimet ovat meneillään, niin että tässä todella pystyttäisiin etenemään. Kansainvälisestihän IATA, lentoturvallisuusliitto, näyttää luottavan kovinkin vahvasti siihen, että nämä luotettavat, nopeat pikatestit tulisivat laajasti käyttöön ja siitä tulisi keskeinen apu lentoliikenteen normalisoimiseen. Mutta tietysti tämä aikataulu on vielä epävarma, tapahtuuko se viikoissa vai kuukausissa vai meneekö puoli vuotta ennen kuin tällaiset laajan mittakaavan pikatestit saadaan käyttöön. Mutta suunta on oikea. Tässä valtiovarainvaliokunnan evästys liittyy juuri siihen, että ei pidä juuri tällä mallilla kovin kalliita sopimuksia tehdä, jos me lähikuukausina saamme edullisempia ja toimivampia malleja, että tätä rahaa ei pidä sitoa kokonaisuudessaan semmoiseen malliin, joka ehkä on turhan hidas ja kallis.

17.37 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti. Tässä valiokunnan puheenjohtaja Koskinen puhuikin hyvin sinänsä siitä laajasta pohdinnasta, mitä siellä valtiovarainvaliokunnassa on käyty.

Haluan tosiaan todeta vielä tästä antigeenipikatestistä, että siinähan kustannukset olisivat vain murto-osa siitä, mitä tässä PCR-testauksessa. Ja todella ihan suomalaisillakin menetelmillä ja niillä laitteistoilla, joita suomalaisilla toimijoilla terveydenhuollossa jo on käytettävissään, tuloksia voidaan saada siis 10—15 minuutin aikana. Toki se ei ole sitten aivan yhtä nopea kuin tämä, että koira haistaa välittömästi, mutta kuitenkin puhutaan kohtuullisesta ajasta. Näin voitaisiin todella terveysturvallinen matkailu taata ja suomalaiset, toki yksityiset, terveysalan toimijat pystyisivät tämän toimintamallin aloittamaan välittömästi. Näin ollen ei ole mitään estettä sille, etteikö maan hallitus voisi mahdollistaa vaikkapa Lapissa joulumatkailua tai muutenkin lähteä avaamaan yhteiskuntaa enemmän niin, että kuitenkin samalla estämme virusta leviämistä, hallitsemme epidemiaa ja takaamme

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

terveysturvalliset puitteet, joissa kuitenkin sitten mahdollistetaan se, että myös kansantalouden pyörät pyörivät.

Tässä pandemian hoidossa on kaksi aivan olennaista puolta. On se, että kansanterveys tulee turvatuksi, mutta on aivan yhtä tärkeää myös se, että kansantalous tulee turvatuksi, jotta meillä on leipää myös tulevana kuukausina ja tulevana vuosina.

Mutta varmaan tämä riittää, arvoisa puhemies, tällä erää.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 5/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.39 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain tästä sähköautojen latausjärjestelmän rakentamisvelvoitteesta. Tuo kokoomuksen esittämä vastalause on varmasti perusteltu. On toki nähtävissä maailmanlaajuisestikin, että sähköautot tulevat yleistymään, liikenne tulee sähköistymään, mutta tässä täytyy olla kyllä tiettyä realismia, jotta tällainen pieni kansakunta kuin Suomi, joka ei voi yksin määrittää sitä, minkälaisen polun nämä teknologiset ratkaisut ja tulevat standardit tulevat ottamaan, ei nyt lähde sitten sitomaan kansallisvarallisuuttaan aivan kohtuuttomalla tavalla sellaisiin teknisiin ratkaisuihin, jotka eivät sitten välttämättä lopulta osoittaudukaan oikeiksi sen kannalta, mitkä nämä tulevat päästöttömän liikenteen vaatimat teknologiset ratkaisut ovat, ja jos tätä nyt, arvoisa puhemies, lyhyesti kuvaan vaikkapa sillä, että kun nyt käytettävissä olevalla parhaalla mahdollisella teknologialla lähdetäisiin koko maailman autokanta sähköistämään, niin nykyisellä koboltin louhintavauhdilla kestäisi 866 vuotta louhia riittävät määrät kobolttia, jotta tosiaan nykyteknologialla maailman autokanta sähköistettäisiin, niin että jokainen ymmärtää, että tämä on epäyhtälö — jommankumman puolen yhtälöistä täytyy muuttua ja muuttua itse asiassa niin paljon, että voi olla, ettei tämä ole ylipäättäänkään se yhtälö, jolla tätä päästötöntä liikennettä ratkotaan. Elikkä tässä mielessä tuo kokoomuksen vastalause on kyllä perustellumpi kuin sitten tämä valiokunnan mietintö.

Ja tosiaan kannatan sitä, että Suomessa edetään kohti päästötöntä autoilua ja vähäpäästöisempää autoilua kuin nyt, mutta tolkkua ja malttiä pitää olla kaiken aikaa näissä mukana. Suomalainen työ on kuitenkin viime kädessä aina globaalissa mittakaavassa tarkasteltuna ekotekeä, ja jos Suomessa kiristämme ruuvia liikaa, niin että täällä työn tekeminen käy kannattamattomaksi vaikkapa sen vuoksi, että sinne työhön ei omalla autolla enää kannata matkustaa tulevaisuudessa, niin silloin globaalisti päästöt todennäköisesti vain lisääntyvät,

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

kun työt tehdään maissa, joissa sähköntuotannon päästökerroin esimerkiksi on moninkertainen Suomeen verrattuna.

17.42 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Sekä puhemiehen, ministerin, henkilökunnan että edustajien aikaa säästääkseni kerron, että olemme jättäneet vastalauseen tähän kyseiseen asiaan. Ja lyhyestä virsi kaunis, esitän vastalauseen 1 mukaisen hylkäsesityksen sekä vastalauseen sisältävän lausumaehdotuksen, joka kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, että ensisijaisesti pitäisi taloyhtiöiden vapaaehtoisuuteen perustuen muiden remonttien yhteydessä kartoittaa latauspisteiden tarve.” Tämä päivänä tämä esitys kokonaisuutenaan on liian velvoittava, ja siinä on monia ongelmakohtia, nimenomaan kustannusten arvioinnin heikkous ynnä muu. — Kiitos.

17.43 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Autto kertoi, ettei yhtälö toimi koboltin louhimisessa, mutta yhtä lailla se yhtälö ei tule toimimaan sähkön määrässä. Elikkä jos Suomessa siirrytään, niin kuin monessa muussakin asiassa siirrytään, sähköistymiseen niin lämmittämisessä kuin viilentämisessä ynnä muussa ja sen lisäksi sitten sähköautojen määrä lisääntyy voimakkaasti, sähkön tarve tulee lisääntymään voimakkaasti, jolloin tarvitsimme vielä enemmän ulkomailta tuotavaa tuontisähköä, niin kun globaalisesti tätä asiaa katsotaan, ajatellaan vaikka Ruotsista tuotavaa sähköä, niin Ruotsi tekee samat liikkeet kuin me teemme täällä, ja kappas, eipäs niillä ruotsalaisilla välttämättä olekaan myydä meille sitä sähköä. Eli ennen kuin tällainen kova sähkön lisääminen aiheutetaan, niin pitäisi saada nostettuaakin sitä sähkön tuotantomäärää, koska se, että me siirrymme sen sähkön ottamisessa itärajan toiselle puolelle, niin hups, olikohan se meillä sittenkään hyvä taivoite ilmaston kannalta.

Mutta pitemmittä puheita kannatan edustaja Peltokankaan loistavaa esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kevytautoja koskevien lakien kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 8/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.45 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Eduskuntahan hyväksyi 18.12. vuonna 18 kevytautoja koskevat lait, ja siihen pakettiin kuului hyvin paljon erilaisia lakeja, muun muassa ajoneuvolain muuttaminen, ajokorttilain muuttaminen ja niin edespäin. Tasavallan presidentti vahvisti lait 18. tammikuuta 2019 ja määräsi ne tuleviksi voimaan 1. marraskuuta 2019.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Sitten kävi niin, että asiaan liittyvien asetusten ja määräysten valmistelun yhteydessä kävi kuitenkin ilmi, että ehdotuksen suhteessa EU:n lainsäädäntöön on sellaisia ongelmia, että asiaan liittyvien lakien voimaantuloa olisi lykättävä, kunnes ehdotukseen liittyvät ongelmat voitaisiin ratkaista. Lakien voimaantuloon liittyvä hallituksen esitys annettiin eduskunnalle. Esityksessä ehdotettiin voimaantulon siirtämistä vuodella. Eduskunta hyväksyi voimaantulon siirtämisen 16.10.2019.

Liikenne- ja viestintävaliokunta piti omassa mietinnössään välttämättömänä, että liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimiin ratkaisujen löytämiseksi. Tasavallan presidentti vahvisti lait 25.10.19. Tuloksettomien neuvottelujen jälkeen komission päätöksessä 26.8. tänä vuonna todetaan, että Suomen kevytautolainsäädäntö on komission näkökulmasta EU:n lainsäädännön vastaista eikä komissio tule antamaan Suomalaiselle poikkeusta ajokorttidirektiivin soveltamisalasta. Vastauksessaan komissio ilmoitti, että se on aikeissa uudistaa ajokorttidirektiiviä lähivuosina ja sen uudistamistyön yhteydessä kysymystä ikärajan alentamisesta tullaan tarkastelemaan uudelleen ottaen huomioon myös harvaan asuttujen alueiden erityistarpeet.

Katson, että edellä mainitun, eduskunnan 18.12.18 hyväksymän kevytautoja koskevan lainsäädännön on tultava voimaan 1. marraskuuta tänä vuonna ja uuteen tieliikennelakiin on lisättävä vastaavat säännökset. Se on välttämättömä ennen kaikkea nuorten liikenneturvallisuuden parantamiseksi merkittävästi. Kevytautojen turvatekniikka on huomattavasti kehittyneempää kuin esimerkiksi nuorten suosimissa mopoissa ja mönkijöissä.

Hallituksen tulee aktiivisesti ja viipymättä jatkaa neuvotteluja komission kanssa etenkin ajokorttidirektiivin uudistamisesta, koska komissio itsekin ilmoittaa halunsa ja tarpeensa direktiivin uudistamiseksi. Tällöin ristiriita Suomen ja EU:n lainsäädännön välillä poistuu.

Siksi ehdotan ja esitän, että hallituksen esitys laiksi kevytautoja koskevien lakien kumoamisesta eli hallituksen esitys 128/2020 vp hylätään.

17.48 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Tolvasen tekemää esitystä.

Totean tästä asiasta sen verran, kun tätä nyt on liikennevaliokunnassa useampaankin otteeseen käsitelty, että tietysti tiedämme sen, että tähän asiaan liittyy aika pitkä historia tuonne edelliselle hallituskaudelle, mutta nyt kun olemme tätä käyneet läpi ja käsitelleet, niin olen kyllä nähnyt myös itse niin, että hallitus ei ole tässä kääntänyt kaikkia kiviä ja käynyt sillä tapaa niitä neuvotteluja, että voitaisiin varmistua siitä, että heillä on ollut aidosti poliittinen tahto ratkaista tämä asia. Tietysti tämä on vain oma näkemykseni, mutta kun otetaan huomioon se, että Ruotsilla ikään kuin tällaiset kevytautot ovat käytössä, lainsäädännössä toki se tausta on täysin erilainen kuin taas täällä meillä Suomessa, ja kun taas vastaavasti, kuten edustaja Tolvanen totesi, tämä ajokorttidirektiivin uudistus on menossa, niin luulenpa kyllä, että jonkinlainen ulospääsytie tähän asiaan olisi löydettävissä, ja olen kyllä siinä mielessä pettynyt, että lopputulos on nyt sitten tämänkaltaisen. Tässä ovat oikeastaan liikenne- ja viestintäministeriö ja -ministeri menneet nyt sen helpomman kautta, eli on ikään kuin jätetty tämä loppuvaihe läpikäymättä.

Toivon, että tulevaisuudessa pystyisimme sitten löytämään tähän tavan, miten tässä päästään eteenpäin, koska niin kuin meidän vastalauseessamme on tuotu esille, tämä tilanne on tällä hetkellä kohtalaisen kirjava liikennekäytössä olevien mönkijöiden ja muiden kulkupelien osalta. Kyllähän nämä kevytautot nopeusrajoitettuina ajoneuvoina olisivat olleet varsinkin tuolla maakunnissa, pienillä paikkakunnilla tai miksei kaupunkienkin taaja-

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

missa erinomaisia kulkuvälineitä ja turvallisempia kulkuvälineitä nuorisolle kuin mitä tänä päivänä heidän käytössään on.

Arvoisa herra puhemies! Nämä nyt lyhyesti ikään kuin kokoomuksen näkökulmasta asiasta.

17.50 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tässä edellä edustajat Tolvanen ja Marttinen puhuivat hyvin, ja kovin pitkiä puheita ei varmasti sen vuoksi tarvitse pitää. Tämä on erittäin tärkeä näkökulma, joka tässä heidän hylkäsesityksessään tulee esiin, ja sitä kannatan.

Meidän tulee määrätietoisesti vahvistaa nuorten liikenneturvallisuutta, nuorten mahdollisuutta liikkua, ja nyt kun tämä digiloikka, jonka suomalainen yhteiskunta on ottanut tänä vuonna, tulee todennäköisesti johtamaan siihen, että yhä useampi perhe kiinnostuu myöskin sijoittumisesta eri puolille maata, ja todennäköisesti aivan haja-asutusalueille, niin keskeiseksi kysymykseksi tulee nousemaan se, että onhan lapsilla turvallinen koulutie myöskin siinä vaiheessa, kun sitten väistämättä vaikkapa lukio- tai ammatillisiin opintoihin alkaa se koulumatka pitenemään, onhan turvallinen tie harrastuksiin siinä vaiheessa, kun lapset alkavat niissä omatoimisesti kulkea vähän etäämmällä. Kun tiedämme, kuinka pimeitä syksyinen ilta ja yö tuolla tien päällä ovat, ja siellä mopoautoilijat ovat todella vaarallisissa tilanteissa muun liikenteen seassa, niin kyllä tällainen kevytauto eittämättä on turvallisempi vaihtoehto, kun siellä ollaan oikean auton korin sisällä oikein turvavarustein liikkeellä.

Arvoisa puhemies! Tämän lain käsittelyn aikana on tullut monenlaista palautetta, ja olemme myös kuluneen kesän aikana joutuneet lukemaan todella surullisia uutisia nuorten onnettomuuksista tuolla tien päällä ja myös niiden nuorten, jotka ovat saaneet kortin jo ennen täysi-ikäisyyttä, piittaamattomuudesta liikenneturvallisuudesta, ja näihin asioihin on varmasti sitten myös syytä meidän päätöksentekijöiden kiinnittää huomiota, jotta liikennekulttuuri pysyy myös turvallisuutta edistävänä. Mutta uskon, että tämä laki olisi sinänsä syytä pitää voimassa, jotta se tiellä liikkuva kalusto olisi mahdollisimman turvallista niille nuorille, joitten arjessa on tarvetta tiellä liikkua.

17.52 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin yhdyn ehdottomasti kokoomuksen ja meidän perussuomalaisten yhdessä tekemään hylkäsesitykseen.

On pakko sanoa, että on hienoa, että on kokoomuslaisten kanssa tällainen yhteistyö tässä asiassa, ja toivottavasti jatkossa määrätietoisesti voidaan vetää tällaisia asioita ja haastaa oikeasti se EU niissä asioissa, koska, niin kuin näette, ei se aina toimi kovinkaan järkevästi, ja monta kertaa tilanteet ovat sellaisia, että siellä on taustalla ihan muut asiat kuin itse asia. Tässäkin se liikenneturvallisuus — kaikki tietävät sen, että eivät ne EU:ssa olevat päättäjät ole varmasti yhtään eri mieltä tässä turvallisuushommassa, siihenhän vaikuttivat nyt aivan muut asiat.

Todellakin kannatan edustaja Tolvasen tekemää hylkäysehdotusta.

17.54 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Olisi hienoa olla samassa rivissä kokoomuksen ja perussuomalaisten kanssa siltä osin, että saataisiin kevytautot tähän maahan, niin kuin on aikaisemmin tavoiteltu ja aikataulut esitetty, mutta valitettavasti se ei ole nyt EU-puolella onnistunut, ja vastuullinen hallitus joutuu silloin tällaisen esityksen antamaan ja myöskin laillisuusvalvojaa siltä osin kuulemaan — joitain näkökohtia hän on tuonut esiin tämän esityksen yhteydessä.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Tiedetään myöskin se uhka, joka tulisi niistä sakoista, mahdollisista oikeusriidoista, joita mahdollisesti olisi edessä, joten olisi hyvinkin vastuutonta hallitukselta toimia kokoomuksen ja perussuomalaisten esittämällä toimintatavalla. Me haluamme kuitenkin noudattaa lakia ja myöskin välttää ne riskit, mitä tulee sitten siihen jatkuvaan riitelystä ja oikeustaisteluun, joten toivotaan, että tämä asia nyt Harakan johdolla etenee, kun direktiiviä uudistetaan, ja saadaan aikaiseksi myöskin alkuperäiset tavoitteet, joita jo Sipilän hallituksessa on tavoiteltu.

17.55 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Nyt on pakko kysyä edustaja Ovaskalta, minkä takia me tietyissä asioissa haastamme. Me emme ole tiettyjä asioita vieläkaan hoitaneet EU:n kanssa. Me olemme siellä EU:n taisteluparina olleet useammissakin asioissa, mutta miksi tällainen lasten turvallisuus ei ole meille niin tärkeä kuin esimerkiksi autoveroasiat tai alkoholin etämyynnit tai vastaavat? Miksi me emme tässä pysty siihen, mihin me pystymme monessa, monessa muussa? Mehän olemme jatkuvalla syötöllä jonkunnäköisessä väännössä EU:n kanssa yhdestä sun toisesta asiasta.

17.55 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä edelliseen puhujaan, että ollaan väännöissä ja tullaan olemaan väännöissä, mutta kuten sanoin, tällä kohtaa esimerkiksi ne taloudelliset riskit ja tuomioistuinprosessit tulisivat olemaan varmastikin kovia, ja osaltaan myös se vaikuttaa, mitä laillisuusvalvoja on todennut siitä, miten hallituksen tulisi toimia. Vastoin sitä ja hänen ohjeitaan hallituksen ei pidä toimia. Mutta Suomi on ottanut isoa roolia EU:ssa — ja hyvä niin — mitä tulee esimerkiksi oikeusvaltiokehitykseen ja moneen muuhun teemaan, ja tämä hallitus varmasti tulee myöskin entistä enemmän tuomaan Suomen asioita ja Suomen etua esiin EU:ssa, kuten on nyt jo nähty monessa kohtaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle valmisteverotusmenettelyn ja autoverotusmenettelyn uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 54/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 16/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 54/2020 vp sisältyvien 1.-21. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 6/2020 vp

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 6/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.57 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Vain lyhyesti haluan kiittää ympäristövaliokuntaa mietinnöstä. Tämä peltojen kalkitseminen kipsillä on erittäin hyväksi havaittu menetelmä, vähentää fosforikuormitusta ja siten parantaa Itämeren tilaa. Tässä mielessä varmasti kaikille meille suomalaisille, kun saamme olla ylpeitä tuosta saaristostamme, tämä on ilonaihe, että näitä uusia menetelmiä saadaan tällä tavoin lainsäädännön kautta otettua käyttöön ja parasta tutkimustietoa hyödynnettyä siinä, että ympäristön tilaa voidaan parantaa. Eli oikein hyvä asia, että tämä asia on saatu tällaisen pandemiapoikkeustilanteenkin aikana täällä eduskunnassa käsiteltyä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 130/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2020 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 7/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 116/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kasvinsuojeluaineista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 7/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.59 **Heikki Autto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Me suomalaiset olemme valtavan onnekkaita siinä, että saamme nauttia maailman puhtainta ja myöskin erityisen hyvää ruokaa.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Suomalainen ruoka on turvallista, ja tosiaan pitkä, valoisa kesämme — tai varsinkin valoisa kesämme — ja pitkät päivät tekevät aivan erityisen aromikkaiksi Suomessa kasvaneet niin marjat kuin muut kasvit ja viljat, joten tässä mielessä olemme varsin onnekkaita. Perinteisesti myös Suomen ankarat talviset olosuhteet ovat huolehtineet siitä, että meillä kasvinsuojelu tapahtuu ikään kuin luonnollista tietä ja kasvinsuojelun muita menetelmiä on tarvinnut käyttää vähemmän kuin monessa muussa paikassa niin Euroopassa kuin maailmallakin. Tämä on puolestaan mahdollistanut sen, että ruokamme sisältää vähemmän esimerkiksi torjunta-ainejäämiä, ja tämä varmasti on vain positiivinen asia.

No, viime vuosina olemme kokeneet, että varsinkin eteläisessä Suomessa talvet ovat muuttuneet leudommiksi, ja mitä ilmeisimmin tämä kehitys näyttää jatkuvan myös tulevana vuosina. Tässä mielessä on tärkeää, että tämä kasvinsuojelua koskeva lainsäädäntö on myöskin kaiken aikaa niin Euroopan tasolla kuin meillä kansallisesti implementoituna ajan tasalla niin, että pystymme tulevaisuudessakin menestyksekkäästi tuottamaan puhdasta ja turvallista ruokaa.

Mutta tässä mielessä me suomalaiset olemme todella onnekkaita, ja meidän on syytä muistaa kiittää suomalaisia viljelijöitä siitä hyvästä ja tärkeästä työstä, jota he jokapäiväisen leipämme eteen tekevät. Kiitos myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle tästä mietinnöstä. Asia on hyvä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 124/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 107/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 111/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 111/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 4 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 21/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 24/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 126/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön StVM 24/2020 vp mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

24. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2019

Kertomus K 20/2019 vp
Valiokunnan mietintö TrVM 5/2020 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 5/2020 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Keskustelu

18.04 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joulukuussa 2019 eduskunnalle annettu raportti sisältää tarkastusviraston arvion hallituksen talous- ja finanssipolitiikalle asettamista tavoitteista kuluvalle vaalikaudelle ja arvion valtiontalouden kehysten sekä EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisesta. Tarkastusvirasto ei ole havainnut huomauttamista kansallisen finanssipoliittisen lainsäädännön noudattamisessa.

Koronaviruspandemia on vaikuttanut eduskunnan työskentelyyn, ja valiokuntatyössä on keskitytty käsittelemään pääosin koronasidonnaisia tai muutoin kiireellisiä hallituksen esityksiä. Tämän vuoksi tarkastusvaliokunnan mietintö finanssipolitiikan valvonnan raportista 2019 annetaan täysistunnolle vasta nyt, syysistuntokaudella 2020.

Valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

Koronapandemian aiheuttama vakava taantuma on johtanut finanssipolitiikan sääntöjen poikkeusmekanismien käynnistämiseen sekä kansallisesti että EU:n tasolla. EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen yleinen poikkeuslauseke on otettu käyttöön perustuen koronavirustilanteen aiheuttamaan vakavaan taloudelliseen taantumaan koko EU:n alueella. Yleinen poikkeuslauseke on otettu käyttöön ensimmäistä kertaa, ja se mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta. Myös kansalliseen kehysääntöön on kuluvalle vaalikaudella lisätty poikkeusolojen mekanismi.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitävät hallitusohjelman kehysäännön kirjausta poikkeusolojen mekanismista perusteltuna. Valiokunta pitää hyvänä, että hallitusohjelmassa sovittu mekanismi tuo joustavuutta kehysääntöön poikkeuksellisissa oloissa. Hallituksen päättämät lisätalousarvioehdotukset sisältävät laajoja toimia koronaepidemian hoitamiseksi, sen leviämisen hillitsemiseksi, kansalaisten ja yritysten tukemiseksi sekä talouden elpymisen tukemiseksi.

Valiokunta pitää hyvänä toimia koronapandemian aiheuttamien negatiivisten talous- ja työllisyysvaikutusten hillitsemiseksi sekä terveydenhuoltojärjestelmän toimintavarmuuden tukemiseksi. Valiokunta myös katsoo, että välittömän kriisin väistyttyä on tärkeää ryhtyä toimiin, joilla vakautetaan julkinen talous pidemmällä aikavälillä.

Työllisyystavoitteesta. Koronapandemian aiheuttama vakava taantuma tuo lisähaasteita hallituksen asettaman työllisyystavoitteen saavuttamiselle. Valiokunta pitää tärkeänä, että työllisyystoimenpiteiden valmistelussa huomioidaan toimenpiteiden kohdentaminen sekä uusien työpaikkojen laatuun liittyvät näkökohdat. Valiokunnan mielestä tehtyjen työtuntien määrän kehitystä tulee seurata osana työllisyystavoitteen toteutumisen seurantaa.

Tulevaisuusinvestoinneista. Hallitusohjelmaan sisältyy 3 miljardin euron suuruinen ker- taluonteinen investointiohjelma. Suomen kohtaamiin tulevaisuuden haasteisiin, kuten huoltosuhteen heikkeneminen, osaamispääoman lasku sekä ilmastonmuutos, on mahdollista vastata investoinneilla. Asiantuntijat esittävät kuitenkin kritiikkiä hallituksen tulevaisuusinvestointipakettia kohtaan erityisesti kahdesta näkökulmasta.

Ensinnäkin osa tulevaisuusinvestoinneiksi nimitetyistä toimista on luokiteltavissa kulu- tusmenoiksi.

Toiseksi asiantuntijat kritisoivat tulevaisuusinvestointien rahoittamista valtion omai- suuden myynnillä. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että tulevaisuusinvestointeja suunn- taan erityisesti kestävää kasvua tukeviin hankkeisiin ja kohteisiin.

Hallituksen veropolitiikasta ja veropohjan tiivistämisestä muutama lause. Hallitusohjel- man linjauksissa korostuu veropohjan tiivistäminen sekä kestävä kehitys ja ilmastonmuu- toksen hillintä. Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluu tiivis veropohja, joka mah- dollistaa kohtuulliset verokannat. Veropohjaa voidaan tiivistää muun muassa verotukia karsimalla. Verotukien määrä on viime vuosina pikemminkin lisääntynyt kuin vähentynyt, vaikka tehottomien verotukien karsiminen on ollut tavoitteena jo usean vaalikauden ajan. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että suunnitelma uusien verotukien vaikutusten jälkikä- teisarvioinnista tehdään aina osana valmistelua. Valiokunta katsoo, että veropohjan tiivis- täminen on erityisen tärkeää globaalissa taloudessa, jossa rahavirrat ylittävät kansalliset ra- jat.

Kuntatalouden tilanteesta. Kuntien tulokehitystä ja veropohjaa heikentävät väestön ikääntyminen ja kaupungistuminen. Koronapandemia ja sitä seuranneet toimenpiteet hei- kentävät jo ennestään kireää kuntatalouden tilaa, vaikka valtio pehmentää tukipaketilla epidemiasta ja taantumasta aiheutuvan iskun vaikutusta kuntatalouteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös kuntatalouteen liittyviä näkökohtia huomioidaan tulevien päätösten ja toimenpiteiden valmistelussa.

Lyhyesti valtion takauksiin liittyvistä riskeistä. Vuodesta 2010 takauskanta on kasvanut 23 miljardista eurosta 60 miljardiin euroon vuoden 2019 lopussa. Kansainvälisesti tarkas- teltuna Suomi on poikkeus. Verrokkimaissa takauskanta suhteessa talouden kokoon ei ole yhtä suuri eikä talouskannan kasvu ole ollut yhtä nopeaa kuin Suomessa. Valtion takausten kaksi hallitsevaa erää ovat Finnveran myöntämät vientitakuut ja Valtion asuntorahasto

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

ARAN myöntämät asumiseen liittyvät takaukset. Koronapandemian vaikutusten hillitsemiseksi tehdyt toimet kasvattavat valtiontakauksia entisestään. Valiokunta katsoo, että valtion takausten riskienhallintaa tulee edelleen kehittää, jotta riskien realisoitumisen vaikutuksia valtiontalouteen voidaan hallita nykyistä paremmin.

Tietoon perustuvasta päätöksenteosta. Valiokunta pitää tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja sen mahdollistamista erittäin tärkeänä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nousi esiin Tilastokeskuksen ja tutkijoiden välinen yhteistyö. Ongelmaksi on asiantuntijoiden mukaan muodostunut se, että Tilastokeskuksella on vaikeuksia toimittaa tutkimusaineistoa tutkijoille kohtuullisessa määräajassa. Valiokunta tulee seuraamaan tilanteen korjaantumista, sillä valiokunnan mielestä on erittäin tärkeää parantaa tietoon perustuvan päätöksen edellytyksiä, joita nykytilanne ei tue riittävästi.

Lopuksi ihan lyhyesti vaalikauden haasteista. Valiokunta katsoo, että koronakriisin väistyttyä on tärkeää määrätietoisesti pyrkiä vastaamaan väestön ikääntymisen sekä ilmastomuutoksen aiheuttamiin pitkän aikavälin haasteisiin. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä myös huomiota työllisyyden merkitykseen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisessa. Valiokunta toteaa, että merkittävien muutosten saavuttaminen työllisyysasteen nostamisessa vaatii suuria, ennakkoluulottomia ja kohdennettuja politiikkatoimia.

Valiokunnan kannanottoehdotus on: ”Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.” — Kiitos.

18.11 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta on tehnyt hyvää työtä mietinnön kanssa ja käsitellyt hyvin laajasti näitä eri näkökulmia, joita tähän kertomukseen liittyy. Haluan kiittää myöskin edustaja Alanko-Kahiluotoa paneutumisesta valiokunnan puheenjohtajan roolissa tähän asiaan.

Aivan lyhyesti, arvoisa puhemies, haluan omana henkilökohtaisena kantanani esittää sen, että valtion tulisi pidättäytyä tuottavan omaisuuden myynnistä, varsinkin, jos sillä tuottavan omaisuuden myynnillä aiotaan kattaa senkaltaisia kuluja, jotka eivät ole luonteeltaan investointeja johonkin muuhun tuottavaan toimintaan vaan enemmän valtion ja yleensä julkisen sektorin juoksevia kuluja. Tämänkaltaisten niin sanottujen tulevaisuusinvestointien rahoittamisesta tällä keinolla tulisi ilman muuta pidättäytyä.

On sitten varmasti monenlaisia kohteita, joista voidaan ajatella, että valtion on hyvä pääomitus niihin suunnata. Yksi sellainen, johon viime vuosina on suunnattu ja varmasti tulevaisuudessa suunnataan pääomitus, ovat esimerkiksi korkeakoulut. Yliopistothan ovat jo lähtökohtaisesti hyvin autonomisia. Haluamme varmasti yliopistojen ja korkeakoulujen autonomiaa vahvistaa ja luoda edellytyksiä korkeatasoiselle tutkimukselle ja koulutukselle ja kehittämistoiminnalle, jota korkeakoulumme tekevät. Tässä mielessä pääomitus on tarpeellista. Mutta näkisin erittäin tärkeänä myös, että siinä yhteydessä tällaista tuottavaa valtionomaisuutta ei ensin myytäisi markkinoille ja sitten sitä rahaa ohjattaisi sinne korkeakouluihin, ja sitten ehkä korkeakouluissa se raha sijoitettaisiin uudelleen taas osakkeisiin, vaan olisi ennemmin vaikka niin, että näitä meidän valtionyhtiöiden osakkeita suoraan annettaisiin yliopistoille ja korkeakouluille, jolloin sitten tämä omistuspohja näissä yhtiöissä kaikella todennäköisyydellä vahvemmin säilyisi Suomessa. Ja mikäpä sen hienompaa olisi, jos korkeakoulummekin ovat aktiivisesti kiinnostuneita siitä, kuinka keskeiset kansantaloutemme kivijalat, nämä suuret suomalaiset yhtiöt, joissa valtiokin on keskeisenä omistajana, tulevaisuudessa menestyvät. Tässä mielessä näkisin, arvoisa puhemies,

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

tämmöisen toimintamallin hyvänä. Mutta minusta tosiaan tarkastusvaliokunta oli aivan hyvää työtä tehnyt, kun oli tähänkin asiaan kiinnittänyt huomiota omassa mietinnössään.

18.14 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Minusta Valtiontalouden tarkastusvirasto ja edelleen tarkastusvaliokunta ovat tehneet kyllä erittäin hyvää työtä tässä, ja kiitoksia myös omasta puolestani valiokunnan puheenjohtajalle tämän asian esittelystä. Nostan muutaman huomion liittyen tähän finanssipolitiikkaan ja sen viritykseen, mitkä on täällä myös valiokunnan mietinnössä minusta hyvin käyty läpi.

Ensinnäkin tuosta työllisyydestä: Minusta täällä on aika realistisesti käyty läpi tätä työllisyystilannetta, ja myös virasto ikään kuin toteaa, että työllisyyspotentiaalin perusteella arvioituna työllisyystavoitteen saavuttaminen on mahdollista, mikäli toimenpiteiden valmistelussa ja toteutuksessa edetään määrätietoisesti. Nyt on kuitenkin hyvä muistaa se, että ensimmäinen puolitoista vuotta tämän hallituksen työskentelyä on siis takana, ja kun katsotaan nettomääräisesti sekä positiiviset että vaikutuksiltaan negatiiviset työllisyyspäätökset, niin valitettavasti tämä hallitus on vasta aivan alkutaipaleella tämän työn osalta. Itseäni kyllä huolestuttaa se, että tämä hallitus on rakentanut koko finanssipolitiikan virityksensä niin, että hallitusohjelmassa on sovittu mittavista, yli miljardin euron menonlisäyksistä, mutta tulopuoli on jätetty ikään kuin roikkumaan siltä osin, että toimenpiteet, joilla taas vastaavasti työllisyyttä vahvistetaan ja tulopohjaa sitä kautta lisätään, on jätetty ikään kuin kysymyksen varaan siltä osin, että ne on laitettu tänne erilaisiin parttien välisiin neuvotteluihin ja kolmikantatyöryhmiin, ja se nähtiin jo keväällä, että se työ venyy, ja nyt edelleen budjettiriihen osalta esimerkiksi paikallisen sopimisen edistäminen siirtyy edelleen tuonne hamaan tulevaisuuteen, ja nyt näyttää siltä, että näitä paikallisen sopimisen esityksiä esitellään ministereille vasta maaliskuussa 2021. Eihän sitä päätöstä nyt kyllä kovin kunnianhimoisena voi pitää.

Eli, rouva puhemies, tämä erityinen huoleni liittyy nimenomaan siihen, että on päätetty ensin menot, mutta tuloista ei ole sitten mitään tietoa. Elikkä toivottavasti nyt hallitus ottaa vahvasti tästä vaarin ja tekee toivottavasti mahdollisimman nopeasti niitä ratkaisuita, joilla pysyvästi työllisyysastetta pystytään taas nostamaan sitten ylöspäin.

Käytän toisen puheenvuoron vielä tuosta toisesta huomiosta, koska näyttää, että kello juoksee.

18.17 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Kiitos kiitoksista. Itse suuntaan kiitokset erityisesti meidän valiokunnalle, joka on tehnyt tässäkin asiassa erittäin hyvää yhteistyötä ja käynyt rakentavaa keskustelua, ja tietysti meidän kuulemille asiantuntijoille erittäin suuret kiitokset.

Kiitos näistä edellisistä huomioista koskien valiokunnan mietintöä.

Mitä tulee tähän menolisäykseen rahoituksen omaisuustuloilla, niin myös meidän valiokuntamme katsoi, että sen täytyy siirtyä eteenpäin, sillä tässä markkinatilanteessa osakkeiden myynti ei ole tarkoituksenmukaista.

Mitä tulee näihin työllisyystavoitteisiin, niin on totta, että hallitus pyrkii saavuttamaan julkisen talouden kestävyyttä koskevat tavoitteensa ennen kaikkea työllisyyttä lisäämällä. Nyt meidän kuulemat asiantuntijat olivat sitä mieltä, että hallituksen tavoite on hyvin mahdollista saavuttaa, mutta se edellyttää myös poliittisesti suuria ja, voi olla, vaikeitakin päätöksiä ja erityisesti kohdennettuja politiikkatoimia.

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Koulutuspolitiikasta: siinä tosiaan meidän kuulemat asiantuntijat ja samoin valiokunta itse olivat tietysti vahvasti sitä mieltä, että Suomen kannattaa panostaa koulutukseen, ja erityisesti valiokuntamme korostama tietoperustainen päätöksenteko, totta kai, edellyttää sitä, että koulutukseen panostetaan kaikilla asteilla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Keskustelu on päättynyt. [Puhemies koputtaa] — Ahaa, peruutetaan, ja edustaja Marttinen vielä.

18.19 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, menee kokemattoman kansanedustajan piikkiin tämä. Pyritään parantamaan suoritusta jatkossa.

Rouva puhemies! Vielä aivan lyhyesti näistä tulevaisuusinvestoinneista, jotka kiinnittivät myös oman huomioni. Valiokunta on käsitellyt tätä asiaa minusta varsin kattavasti ja tuonut esille sen kritiikin, mikä liittyy tähän koko tematiikkaan. Täällä mietinnössä minusta todetaan hyvin se, että ainakin osin tai moneltakin osin kyse on ehkä pikemminkin näiden tulevaisuusinvestointien osalta kulutusmenoista eikä niinkään varsinaisista investoinneista. Tämähän on se asia, mihin me olemme oppositiossa kiinnittäneet huomiota, kun tätä hallitusohjelmaa ja julkisen talouden suunnitelmaa on tässä salissa ja tässä talossa käsitelty.

Totean vielä tästä valtion omaisuuden myynnistä ja siitä kokonaisuudesta, että itse ajattelen myös samaan tapaan kuin edustaja Autto, että se on kuitenkin valtiontaloudessa yksi semmoinen kokonaisuus, mitä meidänkin tässä talossa pitäisi enemmän käydä läpi.

Minusta yksi hyvin kestävä tapa tulevaisuusinvestointien käyttämiseen olisi nimenomaan korkeakoulujen pääomittaminen, ja itse ajattelen myös niin, että lähtökohtaisesti se, että valtio on omistajana pörssilistatuissa yhtiöissä, on monessakin mielessä aika ongelmallista, enkä näe valtiota kovin hyvänä omistajana. Siinäkin mielessä itse asiassa sillä, että me tekisimme tulevaisuudessa tällaisen uuden varainkeruukierroksen, johon yhdistyisi sekä julkisia varoja että sitten jollain kertoimella myös yritysrahoitusta, voitaisiin saada erittäinkin iso vaikutus meidän korkeakoulukenttäämme. Ja ennen kaikkea, mitä pidän kaikkein tärkeimpänä: Kun me tiedämme sen, että tulevat vuodet ja vuosikymmenet näyttävät vaikeilta, niin meillä olisi mahdollisuus tehdä myös meidän korkeakouluistamme hieman vähemmän riippuvaisia näistä julkisen talouden ylä- ja alamäistä ja luoda tiettyä vakautta myös heille tulevaisuuteen. Tämä on minusta kyllä semmoinen asia, että toivoisin, että tätä myös tässä talossa käsiteltäisiin tulevaisuudessa enemmän.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 20/2019 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle lainsäädännöksi työttömyyskassojen taloudellisten toimintamahdollisuuksien turvaamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2020 vp

Pöytäkirja PTK 129/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi aerosolien vaatimustenmukaisuudesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 121/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.10.2020 pidettävään täysistuntoon.

27. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 15.10.2020 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola